

Jaarverslag 2024

Onderzoeksprogramma
departement Law & Tax
Erasmus School of Law

Programmaleider: prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx
Rotterdam, 3 maart 2025

Jaarverslag 2024

Legitimiteit in toekomstige belastingheffing

Op zoek naar duurzame belastingheffing in
een veranderende wereld

Departement Law & Tax
Erasmus School of Law

Teksten en eindredactie: Madeleine Merkx

Ondersteuning, tabellen en lay-out: Ikra Sahin

Ondersteuning bij overzicht van onderzoeksoutput: Marianne Breijer

Rotterdam, 3 maart 2025

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Het programma	8
2.1 Legitimiteit in belastingheffing als zodanig	8
2.1.1 Rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid	9
2.1.2 Verzamelen en uitwisselen van gegevens, proportionaliteit en rechtsbescherming	11
2.1.3 Gelaagdheid van wetgeving en het gebruik van soft law	11
2.1.4 Fairness in belastingheffing	13
2.1.5 Gebruik van belastingheffing om gedrag te beïnvloeden	16
2.2 Legitimiteit en (de)globalisering	18
2.2.1 Geopolitiek, handel, douanerecht en andere indirecte belastingen	18
2.2.2 Vennootschapsbelasting en globalisering	19
2.2.3 Vrij verkeer van natuurlijke personen binnen de EU en fiscaliteit	21
2.3 Legitimiteit en duurzaamheid	22
2.3.1 Circulariteit en ESG	22
2.3.2 Lokale belastingheffing en verduurzaming	24
2.3.3 Implementatie en hervorming van belastingwetgeving in ontwikkelingslanden	25
2.4 Legitimiteit en digitalisering	25
2.4.1 Vennootschapsbelasting in een digitale economie	26
2.4.2 Btw, douanerechten en lokale belastingheffing in een digitale economie	26
2.4.3 Automatische besluitvorming en rechtsbescherming	27
3. De mensen	29
3.1 Deelnemers vanuit het departement Law & Tax en FEI (ESE)	29
3.2 Buitenpromovendi	31
3.3 Promotieonderzoeken in uitvoering	32
4. Georganiseerde seminars en bijeenkomsten	34
4.1 Top-Level Seminar EU VAT	34
4.2 Top-Level Seminar in EU Customs Law	35
4.3 Congressen	35
5. Kennismaking van studenten met het onderzoek	37
5.1 Inbedding onderzoek in het onderwijs	37
5.2 Scripties en activiteiten van studenten in relatie tot het onderzoeksprogramma	39
6. Zichtbaarheid van het programma	40
6.1 Kernpublicaties	40
6.2 Valorisatie door conferenties en lezingen	41
6.3 Invloed op overheidsbeleid	42
6.4 Optredens in de media	43
6.5 Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen	44
6.6 Onderzoek gefinancierd door de NWO	45
6.7 Onderzoek voor derden	46
6.8 Contacten met de fiscale praktijk	46

6.9	Colleges op andere universiteiten en overige wetenschappelijke activiteiten	47
7.	Tot slot	49
Annex		50
	Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek per ultimo van het jaar	51
	Tabel 2: Promoties per jaar	51
	Tabel 3: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissie	51
	Tabel 4: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar	52
	Tabel 5: Onderzoeksoutput 2024	54
1	Wetenschappelijke publicaties	54
1.1	Artikelen	54
1.1.1	<i>Internationaal</i>	54
1.1.2	<i>Nationaal</i>	54
1.2	Boeken	55
1.2.1	<i>Internationaal</i>	55
1.2.2	<i>Nationaal</i>	55
1.3	Hoofdstukken in een boek	55
1.3.1	<i>Internationaal</i>	55
1.3.2	<i>Nationaal</i>	56
2	Vakpublicaties	56
2.1	Artikelen	56
2.1.1	<i>Internationaal</i>	56
2.1.2	<i>Nationaal</i>	56
2.2	Boeken	57
2.3	Hoofdstukken in een boek	57
2.3.1	<i>Internationaal</i>	58
2.3.2	<i>Nationaal</i>	58
2.4	Bijdragen aan encyclopedische werken (online)	58
2.5	Annotaties	59
2.6	Internetartikelen en digitale producten	65
3	Populariserende publicaties en media optredens	66
3.1	Bijdrage week- of dagblad	66
3.2	Media optredens	67
4	Lezingen, expertmeetings, paneldebatten	68
4.1	<i>Internationaal</i>	68
4.2	<i>Nationaal</i>	70
5	Rapporten	71

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2024 waarin wij met gepaste trots aan al onze stakeholders en financiers verantwoording afleggen over onze activiteiten in het afgelopen jaar. In 2024 zijn wij van start gegaan met een nieuw onderzoeksthema: "Legitimiteit in belastingheffing. Op zoek naar duurzame belastingheffing in een veranderende wereld." Binnen dit thema gaan we - uitgaande van belangrijke maatschappelijke veranderingen op het gebied van met name (de)globalisering, duurzaamheid en digitalisering - in op de vraag wat dit betekent voor de legitimiteit van belastingheffing, zowel wanneer het aankomt op de heffing als de inning en het toezicht. Legitimiteit omvat binnen ons onderzoeksprogramma democratische legitimiteit, rechtsbescherming, procedurele rechtvaardigheid en eerlijke belastingheffing.

Het nieuwe onderzoeksthema borduurt voort op ons eerdere succesvolle onderzoeksprogramma fiscale autonomie en haar grenzen. Dit nieuwe onderzoeksthema is in onderling overleg tot stand gekomen. In diverse bijeenkomsten hebben we hierover gesproken. Ook hebben we gesproken over hoe we – nog meer dan nu het geval is – samen kunnen werken, zowel binnen het departement als binnen de faculteit en daarbuiten. Vanaf 1 januari 2024 zijn wij dan ook vol overtuiging aan de slag gegaan met ons nieuwe onderzoeksthema, waarbij we ook periodiek onderzoeksbijeenkomsten organiseren waarin we ons onderzoek aan elkaar presenteren en valideren.

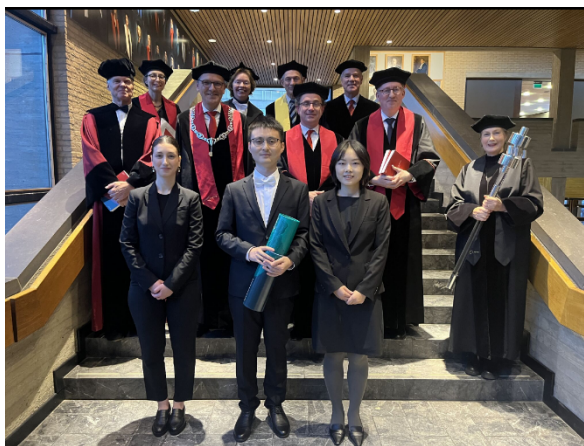
Het thema legitimiteit in belastingheffing kan op veel maatschappelijke belangstelling rekenen. Belangrijke maatschappelijke thema's als (de)globalisering, digitalisering en duurzaamheid vergen namelijk een andere manier van kijken naar zowel de heffing en inning van belasting als het toezicht daarop. Binnen die ontwikkelingen worden meer en meer verantwoordelijkheden gelegd bij private rechtssubjecten. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan het verzamelen en uitwisselen van informatie op grond van de richtlijn betreffende administratieve samenwerking (DAC) met als meest recente uitbreidingen DAC 7 (data over verkopen via (de)deconomie)platforms) en vanaf 2026 DAC 8 (data over crypto's) en, naar alle waarschijnlijkheid, DAC9 (Pijler 2 informatieaangifte), . Ook de toegenomen inzet van technologie door (belasting)autoriteiten stelt de wetenschap voor vraagstukken op het gebied van legitimiteit en rechtsbescherming. We hoeven alleen maar te denken aan de toeslagenaffaire om te weten hoe het mis kan gaan op dit vlak. De centrale onderzoeksvraag binnen ons programma luidt dan ook: Wat betekenen maatschappelijke veranderingen als gevolg van met name (de)globalisering, verduurzaming en digitalisering voor de legitimiteit van belastingheffing, zowel wanneer het aankomt op de heffing als de inning en het toezicht?

De centrale onderzoeksvraag van ons onderzoeksprogramma wordt uitgewerkt in een viertal onderzoekslijnen, waarbinnen wij diverse subthema's formuleren en deze ook jaarlijks herijken en waar nodig herzien. De vier onderzoekslijnen zijn:

1. Legitimiteit in het belastingrecht als zodanig
2. Legitimiteit en (de)globalisering
3. Legitimiteit en duurzaamheid
4. Legitimiteit en digitalisering

Het is van belang op te merken dat het fiscale recht niet op zich staat. Diverse invloeden van buitenaf zijn werkzaam of zijn werkzaam geweest op zowel het formele als materiële belastingrecht of zullen dat in de toekomst zijn. Omgekeerd gaat ook invloed uit van het belastingrecht op andere rechtsgebieden dan wel andere disciplines.

In 2024 waren er diverse persoonlijke successen te vieren. Op 21 november 2024 verdedigde Jie Wang succesvol zijn promotie-onderzoek getiteld 'Reconsidering Formulary Apportionment in the Post-BEPS Era' dat Jie voltooide bij het Department Law & Tax ESL onder begeleiding van promotoren Reinout Kok en Maarten de Wilde. Het proefschrift van Jie Wang gaat over de verdeling van de winst van de multinationale onderneming en onderzoekt het alternatief van verdelen op basis van een formule in plaats van het zakelijkheidbeginsel, met China als case study. Een fraai, interessant en gedegen onderzoek.

Robert Kastelein is de eerste promovendus binnen het departement die promoveert op artikelen.

npj | climate action

Article

<https://doi.org/10.1038/s41568-024-00177-3>

Role of local governments in EU member states' climate policy and legislation

Check for updates

Robert Kastelein

In 2024 verscheen zijn eerste publicatie binnen zijn onderzoek getiteld: 'Role of local governments in EU Member States' climate policy and legislation' in het tijdschrift npj Climate Action. Het artikel is double-blind peer reviewed.

In februari 2024 werd duidelijk dat een aantal onderzoekers van het departement mocht gaan deelnemen aan een door de NWO gefinancierd onderzoeksproject in het kader van de KIC Circulaire economie. Madeleine Merx, Martijn Schippers en Johan Vanerom (departement Law & Business) haalde de financiering voor de EUR voor dit project binnen. Inmiddels zijn onderzoekers Jelle Boonstra en Emma Briggeman (departement Law & Business) aangesteld om het onderzoek te verrichten samen met Madeleine, Martijn en Johan. Het project is op 1 september 2024 officieel van start gegaan. Meer over dit project kunt u lezen in paragraaf 6.6.

Daarnaast mag niet onvermeld blijven dat de kracht van het onderzoeksprogramma bestaat uit de samenballing van alle individuele bijdragen van de aan het onderzoeksprogramma verbonden medewerkers. Juist die gezamenlijkheid maakt de individuele successen mogelijk. Samenwerking is daarom het streven van het onderzoeksprogramma, niet concurrentie. Deze samenwerking gaat over diverse grenzen heen. Allereerst de facultaire grens nu in dit onderzoeksprogramma niet alleen fiscale onderzoekers van de Erasmus School of Law (ESL), maar ook de via Fiscaal Economisch Instituut (FEI) aan de Erasmus School of Economics (ESE) verbonden fiscalisten samenwerken. Maar ook de universitaire en landsgrenzen overschrijden de onderzoekers graag en regelmatig. Wij zijn ervan overtuigd dat door dergelijke samenwerkingsverbanden het beste en voor de maatschappij meest impactvolle fiscale onderzoek kan worden gerealiseerd.

Naast wetenschappelijke kwaliteit van onze onderzoeksactiviteiten, een vanzelfsprekendheid, streeft het onderzoeksprogramma ook nadrukkelijk naar maatschappelijke impact en valorisatie. Het belastingrecht is immers bij uitstek een sociaal fenomeen dat één op één verbonden is met de maatschappij waarin het tot stand komt en functioneert. Wij zien het als onze opdracht om een wetenschappelijk onderbouwde bijdrage te leveren aan de maatschappelijke discussie. Dit past naadloos in de Strategie 2024 van de EUR: *Creating positive societal impact*. Met deze strategie wil de EUR bijdragen aan onze samenleving: niet als kennisinstituut op afstand, maar als kenniscentrum

midden in de maatschappij. Exact dit is wat wij als onderzoekers vanaf de start van het eerdere onderzoeksprogramma, dus ruim voordat de EUR deze strategie formuleerde, als onze bestaansreden zien. Wij omarmen deze strategie nog steeds van harte en hebben ook dit jaar weer uit volle overtuiging hieraan bijgedragen door onze internationale en nationale wetenschappelijke, vaktechnische en populariserende publicaties en optredens.

Het onderzoeksprogramma is nauw verknoopt met het fiscale onderwijs dat op de ESL en ESE wordt verzorgd in de bachelor en master fiscaal recht en fiscale economie. Juist ook onderwijs draagt bij aan het creëren van *positive social impact*. Via het onderwijs delen vele collega's hun onderzoeksresultaten met studenten, enthousiasmeren we ze en betrekken we ook de aankomende generaties fiscalisten bij het wetenschappelijke fiscale onderzoek en de maatschappelijke valorisatie daarvan.

Als fiscalisten zijn we er ons bij uitstek van bewust dat belastingbetalers ons onderzoek mogelijk maken. Naar hen gaat onze grote dank uit, evenals naar onze financiers uit de publieke en private sector die, zonder invloed uit te willen oefenen op de inhoud van ons onderzoek, een belangrijke aanvulling leveren op ons onderzoeksbudget en onze onderzoekscapaciteit.

In dit jaarverslag leggen wij, zoals hiervoor aangegeven, met gepaste trots aan al onze stakeholders en financiers verantwoording af over onze activiteiten in het afgelopen jaar. Graag blijven we de dialoog ook komend jaar voortzetten. Dus heeft u opmerkingen, gedachten of een andere terugkoppeling bij dit jaarverslag: laat het ons weten!

2. Het programma

Zoals in de inleiding reeds is aangegeven, gaan we in het thema legitimiteit van belastingheffing in op de centrale onderzoeksvraag wat belangrijke maatschappelijke veranderingen als gevolg van met name (de)globalisering, verduurzaming en digitalisering betekenen voor de legitimiteit van belastingheffing, zowel wanneer het aankomt op de heffing als de inning en het toezicht.

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt aan de hand van een viertal onderzoekslijnen:

1. Legitimiteit in het belastingrecht als zodanig
2. Legitimiteit en (de)globalisering
3. Legitimiteit en duurzaamheid
4. Legitimiteit en digitalisering

De meeste onderzoekers concentreren zich niet louter op één onderzoekslijn, nu elk van de onderzoekslijnen diverse onderzoeksdomeinen binnen het fiscale recht beslaan. In de samenwerking vanuit verschillende onderzoeksdomeinen binnen de onderzoekslijnen ligt ook de kracht van ons onderzoeksprogramma. Binnen de onderzoekslijnen onderscheiden we verschillende subthema's die wij mee laten bewegen met de maatschappelijke ontwikkelingen, maar steeds binnen de vier onderzoekslijnen. De subthema's worden dus regelmatig herijkt en waar nodig herzien, vervangen of beëindigd.

2.1 Legitimiteit in belastingheffing als zodanig

Legitimiteit is een overkoepelend thema binnen het onderzoeksprogramma. (De)globalisering, digitalisering en verduurzaming creëren allemaal maatschappelijke uitdagingen op het gebied van legitimiteit. De behoefte aan uitwisseling van informatie over grenzen heen en het verzamelen en delen van gegevens creëert bijvoorbeeld vraagstukken met betrekking tot rechtsbescherming en privacy.

Legitimiteit omvat binnen ons programma democratische legitimiteit, rechtsbescherming, procedurele rechtvaardigheid en eerlijke belastingheffing. Met betrekking tot democratische legitimiteit wordt het belastinggebied geconfronteerd met verschillende niveaus van wetgeving (lokale, nationale, EU- en wereldwijde wetgeving) die een wisselwerking hebben en ook vragen oproepen over de geldigheid van lagere wetgeving in verband met hogere wetgeving. Soft law, bindende instrumenten die geen wet zijn, worden vaak gebruikt op het gebied van belastingheffing, maar roepen vragen op over democratische legitimiteit en rechtszekerheid.

Ter waarborging van heffingsbelangen in een globaliserende en digitaliserende wereld worden meer gegevens verzameld en gedeeld tussen belastingdiensten, wat goed gefundeerde instrumenten vereist voor rechtsbescherming, rechten van belastingplichtigen en toegang tot justitie/procedurele rechtvaardigheid. Ook de proportionaliteit en doeltreffendheid van wetgeving is van belang, zoals bij het verzamelen van gegevens en de verstrekking daarvan aan belastingautoriteiten, alsmede bij het gebruik van juridische ficties. Daarbij wordt een deel van de verplichtingen en controlemechanismen verschoven van de belastingdienst naar de private sector (de belastingplichtigen en partijen waarmee zij zakendoen), bijvoorbeeld in de btw. De btw-regelgeving legt namelijk aan e-commerceplatforms niet alleen verplichtingen op om informatie te verzamelen en te delen over verkopers en hun transacties, maar maakt in bepaalde gevallen deze platforms zelfs verantwoordelijk voor de voldoening van de btw op de transactie met de consument.

De behoefte aan eerlijke belastingheffing staat al ongeveer 10 jaar op de agenda en is een belangrijk maatschappelijk thema. Het omvat de rol van overheden, belastingplichtigen en hun adviseurs. Last but not least, waar de haalbaarheid van de wetgeving vanuit het perspectief van de overheid een dominante rol speelt bij het ontwerp van de wetgeving, kunnen vragen worden gesteld over de doeltreffendheid en wenselijkheid van de wetgeving. De onderzoekslijn van legitimiteit als zodanig past perfect in het ESL-onderzoeksthema *rebalancing private and public interests*.

Binnen deze onderzoekslijn wordt onderzoek gedaan in de volgende subthema's:

- Rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid (zie 2.1.1)
- Verzamelen en uitwisselen van gegevens, proportionaliteit en rechtsbescherming (zie 2.1.2)
- Gelaagde wetgeving en het gebruik van soft law (zie 2.1.3)
- Fairness in belastingheffing (zie 2.1.4)
- Gebruik van het recht om gedrag te beïnvloeden (zie 2.15)

2.1.1 Rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid

Het waarborgen van rechtsbescherming van belastingplichtigen en inhoudingsplichtigen en procedurele rechtvaardigheid vormt een integraal onderdeel binnen het overkoepelende thema 'Legitimiteit'. Het subthema 'rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid' is op internationaal en Europees niveau van belang, maar ook op nationaal en lokaal niveau.

Willem Boei richt zich binnen deze onderzoekslijn op internationale gegevensuitwisseling en de democratische legitimiteit van nieuwe wetgeving.

Guido de Bont verricht eveneens onderzoek binnen dit deelthema. Guido publiceert veelvuldig over het onderwerp rechtsbescherming en zijn onderzoek begeeft zich met regelmaat op het snijvlak van het belastingrecht en andere rechtsgebieden, zoals het strafrecht. Tevens werkt hij aan een boek over het fiscale straf- en boeterecht, waarbij de insteek is dat studenten een bijdrage leveren. Fleur den Ouden is als promovenda aan deze onderzoekslijn verbonden. Het promotieonderzoek van Fleur richt zich op de goede procesorde in het Nederlandse belastingrecht. Met het onderzoek wordt beoogd de precieze betekenis van de goede procesorde en de toepassing daarvan binnen de rechtspleging nader te duiden. Het onderzoek creëert een dieper begrip van de betekenis van de goede procesorde voor de belastingrechter en de overige procesdeelnemers. Het promotieonderzoek wordt begeleid door Guido de Bont, Sigrid Hemels en Claire Hofman. In 2024 publiceerde Fleur over dit onderwerp in het WFR.¹

Mr. F.A.C. den Ouden¹

De goede procesorde: balanceren tussen behoorlijkheid en doelmatigheid?!

WFR 2024/313

In deze bijdrage betreft de auteur aandacht aan de term 'de goede procesorde'. De auteur illustreert aan de hand van wetgeving, jurisprudentie van de Belastingkamer van de Hoge Raad en literatuur dat de term relevant is verband wordt gemaakt met de rechtsbescherming van partijen en een efficiënte procesvoering.

1 Inhouding

Een goede procesorde, wie wil dat nou niet? Een procedure waarin iedere procespartij exact weet wat er van haar wordt verwacht, waarin geen enkele procesdeelnemer voor verrassingen hoeft te staan en waarin het proces behoorlijk en efficiënt verloopt. Toch lijkt de term 'de goede procesorde' in het besloten domein in de praktijk voor de procesdeelnemers – in vrijwel alle rechtsgebieden – onbegrijpbaar. Zo wordt de term in het verleden al eens vergeleken met een toetspunt van de belastingrechter en de procespartijen.² Het begrip 'de goede procesorde' duidt in verschillende gedaantes en contexten op allerlei rechtsgebieden op. Niettemin bestaat het op het moment nog steeds weinig overeenstemming over de inhoud en de betekenis van de term.

In deze bijdrage focus ik op het fiscale bestaansrecht en illustreer ik aan de hand van het gebruik van de term in de wet (par. 3) de jurisprudentie van de Belastingkamer van de Hoge Raad (par. 4) en de vakliteratuur (par. 5) dat de term slechts in verband wordt gebracht met een afweging tussen de rechtsbescherming van partijen en een efficiënte procesvoering.

2 De term 'de goede procesorde'

'Procesorde' betekent volgens het Van Dale-woordenboek de manier van procederen. De term gaat terug naar oudere begrippen als 'procedering' en 'procederen'.³ Op zichzelf heeft de term 'procesorde' geen normatieve betekenis, de term betekent niet meer of minder dan de term

Artikelen

'procesorde'. Dit verandert met de toetsing van het bijvoeglijk naamwoord 'goede'; de term 'goede procesorde' duidt immers een bepaald behoud aan en verklaart daarmee een normatief karakter.

3 De goede procesorde als verteltekst term in het (fiscale) bestaansrecht

Een goed doel van het fiscale procesrecht is geprefield in de Awb en de AWBR. Hoewel in de fiscale jurisprudentie regelmatig wordt gerefereerd aan de term 'de goede procesorde', staat deze term niet in de fiscale wetgeving. In aansluiting op en ter concretisering van de fiscale procesrechtelijke wetgeving gelden procesreglementen die in aansluiting overig andere rechtsgebieden en boven zijn vastgesteld.⁴ Ook in deze procesreglementen is de term 'goede procesorde' niet uitdrukkelijk terug te vinden.⁵

In art. 8:62 Awb wordt wel verwezen naar een zeer vergelijkbare term, namelijk 'de goede rechtspleging'. Art. 8:62 Awb regelt de openbaarheid van de zitting in het (algemeen) bestaansrecht en de groen van de bestaansrechter uitzondering kan maken op de openbaarheid.⁶ Zo kan de bestaansrechter volgens het artikel bepalen dat het onderzoek ter zitting achter gesloten deuren plaatsvindt indien de openbaarheid het belang van een goede rechtspleging ernstig schaadt. Uit de tekst van art. 8:62 Awb blijkt niet wat de term 'de goede rechtspleging' inhoudt en of hiermee bedoeld wordt bedoeld als met de term 'de goede procesorde'. Ook de normatie van toelichting bij dit artikel geeft geen definitie of toelichting op de term.⁷ Uit de strekking van deze bepaling wordt maar min of meer duidelijk dat 'de goede rechtspleging' in het belang staat van de rechtsbescherming van de procespartijen. De 'goede rechtspleging' kan daarnaast ook worden geplaatst in het kader van een efficiënte procesvoering. De openbaarheid van de zitting kan het vaststellen van Britse nationale fiscaalrechtelijke en bijvoeglijk zeer procesrechtelijke zaken aan de orde komen. Getuigen en/of partijen laten bij een openbare zitting vaak minder het achterste

¹ Fleur den Ouden is verbonden als docent en promovenda aan het belastingrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij werkt aan een dissertatie over de goede procesorde in het fiscaal bestaansrecht. Dit thema is zij ook al eerder per week heeft behandeld in de Belastingkamer.

² Zie J. Luitens, 'Goede procesorde' WFR 2011/2009.

³ Zie A. Grooten, 'Het Belastingrecht: een algemene inleiding', in: *Handboek van de Belastingwetgeving*, 10e ed., 10-11, 10-12, 10-13, 10-14, van de Vrije Universiteit Amsterdam, 2010.

⁴ Zie J. Luitens, 'Goede procesorde' WFR 2011/2009.

⁵ Zie A. Grooten, 'Het Belastingrecht: een algemene inleiding', in: *Handboek van de Belastingwetgeving*, 10e ed., 10-11, 10-12, 10-13, 10-14, van de Vrije Universiteit Amsterdam, 2010.

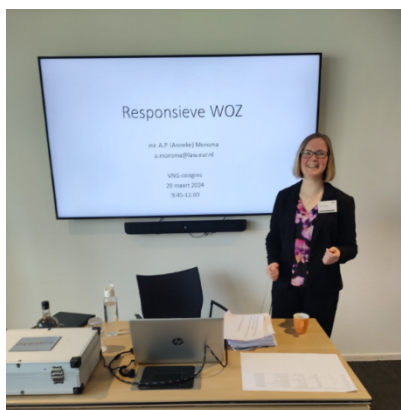
⁶ Artikel 8:62 Awb.

⁷ Artikel 8:62 Awb.

Het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL) voert met enige regelmaat onderzoeken in opdracht van lokale overheden uit binnen dit subthema. Het ESBL doet in opdracht van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB) onderzoek naar de juridische aspecten van een voormelding van secundaire objectkenmerken van woningen bij WOZ-

¹ F.A.C. den Ouden, 'De goede procesorde: balanceren tussen behoorlijkheid en doelmatigheid?!', WFR 2024/313.

waarderingen. Hierbij ligt de focus vooral op eventuele juridische aandachtspunten en knelpunten, en hoe de voormelding wettelijk zou kunnen worden vormgegeven. Het onderzoek is in juni 2024 gestart en zal in de loop van 2025 worden afgerond. Arjen Schep is als wetenschappelijk directeur bij deze onderzoekslijn betrokken.

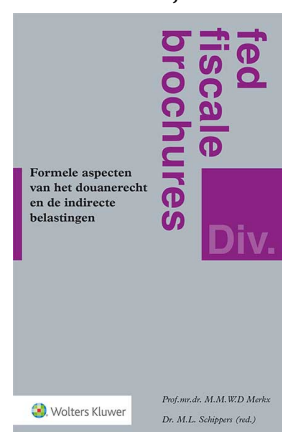

Anneke Monsma doet binnen dit deelthema onderzoek naar de rechtsbescherming in WOZ- en lokale belastingzaken, meer specifiek naar onderwerpen als de menselijke maat, responsiviteit en misbruik van procesrecht. Daarnaast verricht zij promotieonderzoek naar alternatieve geschilbeslechting in de bezwaarfase, waarbij zij inzichten uit de theorieën over responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid, Access to Justice en regelnaleving betreft. Het promotieonderzoek zal worden verricht aan de Universiteit van Leiden bij promotoren Allard Lubbers en Esther Huiskers-Stoop. Haar workshop 'Responsieve WOZ' tijdens de VNG Belastingconferentie sloot hier mooi bij aan.

Anneke Monsma heeft daarnaast binnen dit deelthema onderzoek gedaan naar de fiscale rechtsbescherming en de wijze waarop rechtsbeginselen de regelgevende en uitvoerende bevoegdheid van lokale overheden op belastinggebied kunnen begrenzen. Zij onderzocht of en zo ja hoe het verbod op misbruik van bevoegdheid de regelgevende bevoegdheid van het gemeentebestuur beperkt.² Binnen het thema 'menselijke maat' publiceerde zij ook over de exceptieve toetsing aan het evenredigheidsbeginsel van algemeen verbindende voorschriften die een gebonden bevoegdheid (zonder beslissingsruimte) bevatten³ en over de verruiming van de ontvankelijkheid in geval van bijzondere persoonlijke omstandigheden.⁴ Met autobelastingsspecialiste Heleen Elbert schreef zij in de zomer een beschouwing over de wettelijke beperking van de vergoedingen van proceskosten en immateriële schade in WOZ- en bpm-zaken.⁵ Daarin vraagt zij aandacht voor de mogelijk negatieve gevolgen voor de rechtsbescherming van de burger.

Sam van der Vlugt is de wetenschappelijk coördinator van het Observatory for the Protection of Taxpayers' Rights, een jaarlijkse monitorstudie van het International Bureau of Fiscal Documentation, en doet in dat verband ook onderzoek naar de verschillen in rechtsbescherming in jurisdicties wereldwijd. Het focuspunt daarbij ligt op de verschillen in bescherming en interpretatie van de bescherming geboden door grondrechten voor individuen en bedrijven.

Madeleine Merckx en Martijn Schippers hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het fiscale vakgebied als redactie en auteurs van het nieuwe boek *Formele aspecten van het douanerecht en de indirecte belastingen*. Zij schreven het boek met diverse medeauteurs, waarvan Nino Arzini, Ilona van den Eijnde en Walter de Wit aan het departement zijn verbonden. Het boek biedt een integrale bespreking van een vaak onderbelicht thema in het douanerecht en de indirecte belastingen. Het werk vormt een bron van kennis voor studenten en professionals die zich willen verdiepen in de formele regels van dit dynamische vakgebied. Het boek zal onder andere worden ingezet in de master bij het vak *Formele aspecten van de indirecte belastingen*.

² A.P. Monsma, 'De toepassing van het verbod op misbruik van bevoegdheid op lokale belastingverordeningen', TFB 2024/22.

³ A.P. Monsma, 'Exceptieve toetsing algemeen verbindend voorschrift dat gebonden bevoegdheid geeft', *Belastingblad* 2024/159 en annotaties in *Belastingblad* 2024/65, *Belastingblad* 2024/169 en *Belastingblad* 2024/345.

⁴ A.P. Monsma, 'Verschoonbaarheid van termijnoverschrijding: nieuwe lijn bestuursrechters', *Belastingblad* 2024/95 en annotaties in *Belastingblad* 2024/106, *Belastingblad* 2024/187 en *Belastingblad* 2024/188.

⁵ H.A. Elbert & A.P. Monsma, 'Paar doesoe loesoe: de Wet herwaardering proceskosten WOZ en bpm nader beschouwd', *MBB* 2024/34.

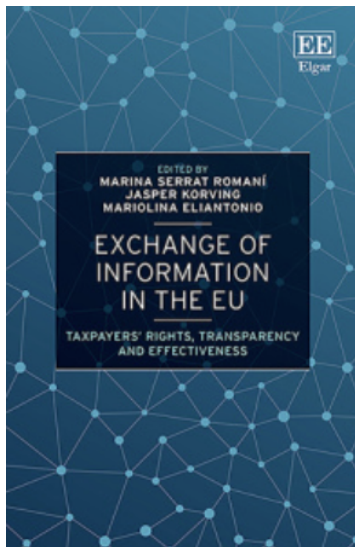
2.1.2 Verzamelen en uitwisselen van gegevens, proportionaliteit en rechtsbescherming

Door de al zeer omvangrijke en steeds meer groeiende omvang van grensoverschrijdende activiteiten en de toenemende maatschappelijke druk om naast belastingontduiking ook belastingontwijking tegen te gaan, zijn er sinds de eeuwwisseling grote stappen gezet op het gebied van internationale gegevensuitwisseling tussen (lid)staten. Een trend die inzet op regelgeving van meer materieelrechtelijke aard om mismatches en verplaatsingen van mobielkapitaal naar laagbelastende staten in te dammen door bijvoorbeeld het niet langer aftrekbaar maken van kosten of het heffen van bronbelastingen.

Meer en meer wordt er in het kader van de gegevensuitwisseling een rol toebedeeld aan niet-overheidsinstanties zoals banken, maar ook aan belastingadviseurs en digitale platforms. De vraag komt in dit kader op of dit legitiem is en of er niet te veel wordt gevraagd van deze partijen en of hetgeen gevraagd wordt proportioneel is. Relevant voor deze vraag is ook of de gegevensuitwisseling effectief is en daadwerkelijk vruchten afwerpt.

Madeleine Merckx doet binnen het kader van dit onderzoeksthema onderzoek naar met name de verplichtingen opgelegd aan digitale platforms. Samen met Anne Janssen, eveneens verbonden aan het departement, Marie Lamensch en Jurian Lock publiceerde zij in het World Tax Journal over het VAT in the digital age voorstel van de Europese Commissie op basis waarvan er nog meer verplichtingen worden opgelegd aan platforms dan thans het geval is, waaronder de verplichting om bepaalde data over platformverkopers en hun transacties te verzamelen en op verzoek te verstrekken.⁶ Ook sprak zij over dit thema tijdens een lezing op de Universiteit van Bergamo.

Willem Boei richt zich in dit kader vanuit de directe belastingen op de door de EU ingevoerde Directive on Administrative Cooperation (DAC) - de richtlijn binnen de EU die de gegevensuitwisseling tussen lidstaten regelt - die ook een bepaling bevat die de Europese Commissie verplicht om periodiek de DAC te evalueren. Voorts richt hij zich op nieuwe uitwisselingsvormen die in de DAC worden opgenomen waarbij hij de vraag stelt of een voorgestelde uitwisselingsvorm aansluit bij het doel zoals die wordt gepresenteerd bij de introductie van deze vorm. Naast diverse annotaties bij voortellen om de DAC te wijzigen heeft hij dit jaar tezamen met Sjoerd Douma een uitvoerig hoofdstuk geschreven over de effectiviteit van gegevensuitwisseling onder de DAC, waarin geconstateerd wordt dat zowel lidstaten als de organen van de EU onvoldoende stilstaan bij de efficiëntie van (wijzigingen van) de DAC. Dit is wat de auteurs betreft zeer onwenselijk gezien de enorme compliancelast die ook op het bedrijfsleven wordt uitgestort. Dit hoofdstuk is opgenomen in het in april verschenen boek 'Exchange of Information in the EU' dat is uitgegeven door Edward Elgar Publishing.⁷

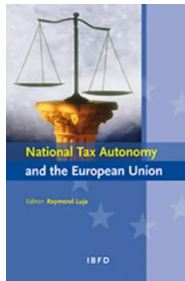
2.1.3 Gelaagdheid van wetgeving en het gebruik van soft law

Binnen het fiscale domein is niet alleen lokale en nationale regelgeving van belang. Europees recht en ook internationaal recht spelen een steeds belangrijke rol binnen het belastingrecht. Dit roept ook vragen op over de verhouding tussen deze vormen van wetgeving, waaronder de vraag of lagere regelgeving in lijn is met hogere regelgeving. Het gebruik van soft law als regelgevingsinstrument

⁶ Marie Lamensch e.a., 'Qualitative Assessment of Two Recent EU Commission Proposals to Impose (More) VAT Obligations on Platforms', World Tax Journal 16/1, p. 3-53.

⁷ W. Boei en S.W. Douma, 'Chapter 7, Exchange of information: effectiveness and efficiency', in: Exchange of information in the EU (red.: M. Serrat Romani, J. Korving & M. Eliantonio), Edward Elgar Publishing 2024. Open access link: <https://pure.eur.nl/en/publications/exchange-of-information-effectiveness-and-efficiency>.

komt ook steeds vaker voor. De vraag is in welke mate deze vorm van niet juridisch bindende regelgeving van invloed is op de uitleg en toepassing van wel juridisch bindende regelgeving. Ook roept het instrument vragen op over de democratische legitimiteit van het gebruik ervan. Tevens heeft de gelaagdheid van wetgeving gevolgen voor geschilbeslechting. Niet alleen Nederlandse rechters, maar ook Europese en internationale rechters hebben bevoegdheden in dat kader. Zowel de wijze waarop zij rechtspreken als de onderlinge verhoudingen tussen deze rechtsprekende organen zijn een interessant voorwerp van onderzoek binnen dit subthema.

Sigrid Hemels heeft in 2024 geschreven over de vraag of we geconfronteerd worden met een democratisch tekort nu bepaalde wetgeving op het gebied van de vennootschapsbelasting feitelijk op supranationaal (OECD- en/of EU-) niveau tot stand komt en het nationale parlement en andere nationale waarborgen in het wetgevende proces wat aan de kant komen te staan.⁸ Op 15 juli 2024 sprak ze ook over dit onderwerp tijdens de Elsa Law Summer School over International Tax Law die plaatsvond op de Faculty of Law and Administration van de Jagiellonian University in Krakau.

Sam van der Vlugt onderzoekt of de afstand tussen het parlement als representatieve institutie in het wetgevingsproces en de keuzes die gemaakt worden op het gebied van belastingbeleid in internationaal verband een probleem opwerpen vanuit de democratische vereisten die aan belastingen gekoppeld zijn. Een tussenconclusie is dat voor de 'deparlementarisering' van het belastingbeleid niet direct naar Europa gewezen dient te worden, nu de democratische elementen van de supranationale belastingwetgeving materialiseren in de nationale setting, en dus eerder daar ook de oplossing gezocht moet worden, bijvoorbeeld door meer parlementair overzicht over de delegatie van bevoegdheden aan de uitvoerende macht.

Martijn Schippers heeft in 2024 zijn onderzoek naar de rol en de geldigheid van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen in de context van het Douane Wetboek van de Unie gepubliceerd in Intertax⁹, nadat hij hierover in 2023 een lezing had verzorgd. Hij betoogt dat de Europese Commissie

⁸ Hemels, S.J.C., Tax Autonomy From a Member State Perspective: Are we Faced with a Democratic Deficit? in: Raymond Lujala (ed.), National Tax Autonomy and the European Union, IBFD Amsterdam 2024, p. 1-42.

⁹ M.L. Schippers, 'The Role and Validity of Delegated and Implementing Acts under the Union Customs Code', Intertax 52.5, p. 399-411.

in voorkomende gevallen zijn bevoegdheden overschrijdt waarmee de legitimiteit van de gedelegeerde en uitvoeringshandeling in het geding komt.

Het onderzoek van Erik Ros richt zich onder andere op de rechterlijke dialoog binnen Europa. De relatie tussen nationale rechterlijke instanties en het Hof van Justitie EU wordt vaak bestempeld als een rechterlijke dialoog, vooral vanwege het bestaan van de unieke prejudiciële procedure. De eerste tak van dit onderzoek gaat in op de wederzijdse afhankelijkheid tussen nationale rechterlijke instanties en het Hof van Justitie en beschrijft het karakter ervan, de rolopvattingen van zowel de Hof van Justitie als nationale rechterlijke instanties en de motieven om de interactie op het gebied van belastingrecht te voeden of zich eruit terug te trekken. De tweede tak van dit onderzoek onderzoekt binnen het gebied van belastingen de gerechtelijke dialoog in Europa horizontaal door de waargenomen dialoog tussen het Hof van Justitie, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het EVA-Hof te analyseren. Ook in 2024 heeft Erik binnen deze onderzoekslijn een aantal artikelen gepubliceerd.¹⁰

Het onderzoek van de aan FEI (ESE) verbonden John Gruson gaat over het gebruik van soft law in de btw. Van dit instrument wordt steeds meer gebruik gemaakt, omdat het lastig is nieuwe richtlijnen en verordeningen aan te nemen op het gebied van btw in verband met de vereiste unanimiteit. Promotoren van John zijn Madeleine Merckx en Walter de Wit.

2.1.4 Fairness in belastingheffing

Het maatschappelijk debat over de eerlijke verdeling van belastingheffing is van alle tijden, maar specifiek in het kader van de snel veranderende maatschappelijke ontwikkelingen van deze tijd, kan dit onderwerp op nog meer belangstelling rekenen. Het vraagstuk is er een met meerdere invalshoeken, waarbij het verschil in belastingheffing over inkomen en vermogen en de vraag of bedrijven hun ‘fair share’ aan belasting betalen het meest prominent naar voren komen in de media. Dit neemt niet weg dat naar onze mening ook andere onderwerpen, zoals diversiteit en inclusie, een belangrijk rol spelen of zouden moeten spelen in dit debat. Via dit subthema levert het onderzoeksprogramma hier een bijdrage aan. Dit deel van het onderzoeksprogramma draagt bij aan het *Erasmus Initiative ‘Dynamics of Inclusive Prosperity’*.

Een van de hoogleraren die actief is binnen dit subthema is Sigrid Hemels. Zo sprak zij – tevens in het kader van het vijfde SDG (zie paragraaf 2.3.1) - over Gender equality voor de Sanofi North Europe MCO Diversity, Equality and Inclusion Town hall over diversiteit en inclusie en belastingheffing. In Nederland schreef ze een artikel over of het gezin of het individu als uitgangspunt moet gelden voor een draagkrachtheffing in het weekblad fiscaal

¹⁰ Erik Ros (2024), Preliminary procedures at the General Court: more than meets the eye?, EC Tax Review, 33 (5), blz. 197-207, Erik Ros (2024), The ECJ Preliminary Reference Procedure: Two to Tango?, European Taxation Journal, vol. 64, issue 8 (2024), blz. 333-341 en Erik Ros (2024), Prejudiciële procedures voor Gerecht: a brave new world?, MBB (nr. 12), blz. 24 - 35.

recht.¹¹ Tevens zat ze tijdens het EATLP congress Taxation and inequalities dat op de Universiteit Antwerpen plaatsvond, het panel voor over Tax policy and income inequality. Ook sprak ze tijdens de bijeenkomst 'Money Talks: Belasting, eerlijker kunnen we het niet maken' georganiseerd door Forum Groningen en Studium Generale Rijksuniversiteit Groningen en werkte ze mee aan een factcheck over de belastingdruk in Nederland.¹² Tevens was ze dagvoorzitter van het jubileumsymposium van het Tax Talent Traineeship van de Belastingdienst over bestaanszekerheid en fiscaliteit¹³ en tijdens het ESL alumni-event over kansen(on)gelijkheid.

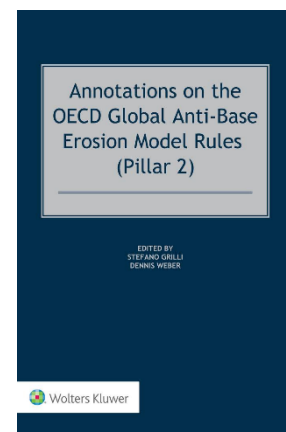
De belastingheffing van multinationals staat volop in de schijnwerpers, zowel in internationaal verband (G20/OECD/Inclusive Framework en VN) als binnen de EU (Business in Europe: Framework for International Taxation; BEFIT). Dit, onder de noemer 'Base Erosion and Profit Shifting' (BEPS) en de zogenoemde 'two-pillar solution' (tweepijleroplossing). Ook binnen de samenleving wordt stevig gediscussieerd over belastingposities van multinationals en belastingconcurrentie door landen. De achterliggende discussie is of multinationals hun 'fair share' aan belasting betalen in jurisdicties waar zij actief zijn.

Op het thema van de belastingheffing van multinationals leverde Maarten de Wilde dit jaar verschillende nationale en internationale academische en professionele output en publicaties op, alleen en in samenwerking met collega's binnen en buiten de Erasmus Universiteit. Maartens onderzoek centreert zich rondom de centrale vraag hoe multinationale ondernemingen in een globaliserende en digitaliserende economie op een billijke en neutrale wijze te belasten over hun investeringsrendementen.

Edward Elgar Publishing publiceerde in het 'Research Handbook on the Economics of Tax Havens', onder Redactie van Arjan Lejour (Tilburg University) en Dirk Schindler (Erasmus School of Economics) een hoofdstuk van Maartens hand getiteld 'Life after OECD Pillar Two? Some legal challenges for effective regulation'¹⁴; een mooi resultaat van een internationale interdisciplinaire onderzoekssamenwerking tussen fiscaal juristen en public finance economen. Kluwer Law International publiceerde verschillende bijdragen van Maarten over de mondiale ontwikkelingen op

winstbelastingterrein binnen de OESO en VN. Bijdragen verschenen in maart, juni en september, met de titels 'Why S&S Approach as

¹¹ S.J.C. Hemels, 'Botsende visies:gezin of individu als uitgangspunt voor draagkrachtheffing', Weekblad fiscaal recht, nr. 7555, 18 december 2024, WFR 2024/337, p. 20-23.

¹² Quote in 'Niet 75 procent. Belastingdruk in Nederland ligt rond de 40 procent' dpa factchecking, 12 juni 2024 <https://dpa-factchecking.com/netherlands/240611-99-352462/>

¹³ L.H.M. Heijligers & T.A. Langens Verslag Tax Talent Traineeship-symposium 'Bestaanszekerheid en fiscaliteit', WFR 2024/117.

¹⁴ M.F. de Wilde, 'Life after OECD Pillar Two? Some legal challenges for effective regulation', in: A. Lejour & D. Schindler (red.), *Research Handbook on the Economics of Tax Havens*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing 2024, p. 413-437.

Amount B of Pillar One brings us nothing, at all'¹⁵, 'On Pillar 2 Controversy and Trust'¹⁶ en 'Taxing Digital, What's Next?'¹⁷. Ook publiceerde Kluwer Law International twee hoofdstukken ('Scope and Main Definitions'¹⁸ en 'Computation of Effective Tax Rate and Top-up Tax'¹⁹) van Maartens hand in het standaardwerk over de ontwikkelde mondiale regelgeving inzake de zogenoemde Global Minimum Tax in het boek 'Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)', onder redactie van Weber en Grilli. Ook Sigrid Hemels leverde een bijdrage aan deze publicatie.²⁰

Sdu publiceerde het boek van Maartens hand getiteld 'Van BEPS tot de Wet minimumbelasting 2024; Een kroniek in commentaren'²¹, een werk waarin hij op vrij omvattende wijze reflecteert op een decennium nationale, internationale en Europese rechtsontwikkelingen op het terrein van de winstbelastingheffing. Kluwer publiceerde in het Nederlands Juristenblad (NJB) een bijdrage van Maarten over de Nederlandse implementatie van het wereldwijde akkoord over een alternatieve 15%-minimumwinstbelasting. De NJB-bijdrage heeft de titel 'Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2); Ramp of zegen?'²²

Ook hield Maarten diverse (online) voordrachten op nationale en internationale seminars en bijeenkomsten. Op het seminar en de conferentie van Erasmus School of History, Culture and Communication "The Netherlands a Tax Paradise?" op 28 en 29 november 2024 sprak Maarten over de weeffouten in het internationale belastingsysteem in zijn inleiding getiteld 'On the taxation of multinationals and the pursuit of equilibrium'; een mooie interdisciplinaire onderzoekssamenwerking. Maarten sprak op 29 augustus 2024 op een symposium van Amsterdam Centre for Tax Law (Universiteit van Amsterdam) over de problematische samenloop van de Global Minimum Tax met de belastingverdragen en het EU-recht. Op het seminar van Kluwer Law International op 19 november 2024 'Pillar 2 Developments: Views From the OECD, EU and More' sprak Maarten over de (politieke) spanningspunten die gepaard gaan met de implementatie door landen van de politieke afspraken uit 2021 over een mondiale winstbelastinghervorming. Met PwC-collega Ying Than sprak Maarten op de 56e conferentie van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs op 6 en 7 maart 2024 over de wisselwerking tussen de winstbepalingsregels in de nieuwe minimumbelastingregels en de traditionele leerstukken over jaarwinstbepaling in de Nederlandse winstbelastingheffing. Op 5 april 2024 verzorgde Maarten voor de Academie voor de Rechtspraktijk een webinar over het thema internationaal belastingrecht en politiek. Verder sprak hij over de ontwikkelingen in de winstbelastingheffing op een aantal bijeenkomsten van praktijkfiscalisten, georganiseerd door de NOB, PwC, RSM, EY en de Nederlandse Belastingdienst. Voor de Belastingdienst ontwikkelde Maarten, deel uitmakend van een project van de Sdu, een online cursusmodule over de Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2). Maarten verzorgde verder, zoals ieder jaar, diverse optredens, cursussen, trainingen en

¹⁵ M.F. de Wilde, 'Why S&S Approach as Amount B of Pillar One brings us nothing, at all', Kluwer International Tax Blog, kluwertaxblog.com, 4 maart 2024.

¹⁶ M.F. de Wilde, 'On Pillar 2 Controversy and Trust', Kluwer International Tax Blog, kluwertaxblog.com, 11 juni 2024.

¹⁷ M.F. de Wilde, 'Taxing Digital, What's Next?', Kluwer International Tax Blog, kluwertaxblog.com, 24 september 2024.

¹⁸ M.F. de Wilde, 'Scope and Main Definitions', in: S. Grilli & D.M. Weber (red.), *Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 1-18.

¹⁹ M.F. de Wilde, 'Computation of Effective Tax Rate and Top-up Tax', in: S. Grilli & D.M. Weber (red.), *Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 251-286.

²⁰ S.J.C. Hemels, 'Administration', in: S. Grilli & D.M. Weber (red.), *Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)*, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 357-380.

²¹ M.F. de Wilde, *Van BEPS tot de Wet minimumbelasting 2024*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2024.

²² M.F. de Wilde, 'Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2); Ramp of zegen?', NJB 2024/694, p. 800-809.

NWO gefinancierde onderzoek Tackling Fixophobia. Een multidisciplinair onderzoek in samenwerking met diverse universiteiten, de Hoge School van Amsterdam en partners uit het bedrijfsleven en de overheid. Het onderzoek is gepubliceerd in een artikel in MBB.²⁴ De conclusie van het onderzoek is dat het gebruik van het verlaagd tarief waarschijnlijk niet het meest effectieve en efficiënte instrument is, maar dat alleen empirisch onderzoek kan aantonen in welke mate een dergelijk instrument daadwerkelijk effectief en efficiënt is.

Het ESBL heeft samen met het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) met ondersteuning van Anneke Monsma onderzocht hoe een planbatenheffing en een grondbelasting in Nederland kunnen worden ingevoerd, en of dit de bouw van woningen zal bevorderen.²⁵ Een zeer actueel onderwerp, nu de invoering van een planbatenheffing onderdeel uitmaakt van het hoofdlijnenakkoord en regeerprogramma van kabinet-Schoof. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Financiën. Het rapport is op 21 juni 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer, tegelijk met het rapport 'Op grond kun je bouwen' van de werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Woningbouw en Grond.²⁶ Verschillende media besteedden aandacht aan dit rapport.²⁷

De onderzoekers komen in dit rapport tot de conclusie dat een planbatenheffing (op termijn) zou kunnen helpen om woningbouwprojecten betaalbaar te maken. Voordat kan worden begonnen met bouwen moet de grondeigenaar over de grondwaardestijging planbatenheffing afrekenen. Doordat een grondeigenaar rekening gaat houden met de planbatenheffing, daalt de grondprijs. Daardoor zijn woningbouwprojecten beter rendabel te maken. Ook kunnen gemeenten de opbrengst inzetten bij woningbouwprojecten waarin de exploitatie dan nog steeds niet sluit, of desgewenst projecten met meer betaalbare woningen of met een betere kwaliteit subsidiëren

Zowel de planbatenheffing als beide uitgewerkte varianten van een grondbelasting zijn uitvoerbaar maar vereisen een zorgvuldige vormgeving. Invoering van een planbatenheffing vereist bovendien een overgangsregeling. Dit rapport gaat daar gedetailleerd op in.

Tot slot sprak Martijn Schippers over diverse rapportagemaatregelen, waaronder CBAM en EUDR, met Lisa van Esdonk-Bongaarts tijdens het jaarlijkse nationale btw-congres georganiseerd door SDU. In hun lezing gingen zij in het bijzonder in op hoe deze (nieuwe) rapportageverplichtingen en de sancties die worden opgelegd bij overtreding van deze verplichtingen het gedrag van rechtssubjecten proberen te beïnvloeden.

bestuur en organisatie financiën ruimte en milieu sociaal digitaal carrière juridisch Binnenlands Bestuur

ruimte en milieu / milieu

Sneller meer woningen door planbatenheffing

Een algemene grondbelasting is minder geschikt om niet op gang komende bouwprojecten vlot te trekken.

Z. Huis Beheer | 21 juni 2024

Vacatures

- Taammanagers fysieke domein
Gemeente Winterswijk
- Directeur Bedrijfsontwikkeling
Bedrijf - Bedrijf & Management in opdracht van Wijkontwikkeling
- Strategisch beleidsadviseur ruimte
Gemeente Voorst
- Sr. beleidsadviseur Mobiliteit / Verkeerskunde
Wijk Ontwikkeling en Advies
- Directeur Stedelijke Leefomgeving
Provincie Utrecht en Gemeente Utrecht

Beijk alle vacatures +

²⁴ M.M.W.D. Merckx & J. Boonstra, 'Btw-tariefsverlaging voor reparaties huishoudelijke apparaten: repair is not a VAT affair?', MBB 2024/44, p. 4-13.

²⁵ Allers M., Schep A.W., Hoeben C., Kastelein R.H., Monsma A.P. (2024). Mogelijkheden voor invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting ter bevordering van de woningbouw. Zie <https://open.overheid.nl/documenten/18c8667f-a519-4bb9-867c-e7e7a3d62aeb/file>.

²⁶ Zie Kamerbrief 2024-0000361389, <https://open.overheid.nl/documenten/57a132bc-0bb5-48f6-8832-41aa7414e37c/file>.

²⁷ Zo verscheen een interview met prof. Allers en prof. Schep in de zomereditie van De Gebiedsontwikkeling.krant 2024, "Woningbouw stimuleren? Wel een planbatenheffing, geen grondbelasting", Link:

<https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/woningbouw-stimuleren-wel-een-planbatenheffing-geen-grondbelasting/>. Ook werd dor Binnenlands Bestuur aandacht aan het rapport geschonken: Binnenlands Bestuur 24 juni 2024 "Sneller meer woningen door planbatenheffing", Link: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/onderzoek-planbatenheffing-stimuleert-woningbouw>. Zie ook: <https://stadszaken.nl/artikel/6314/onderzoek-invoering-planbatenheffing-stimuleert-woningbouw-iets>.

2.2 Legitimiteit en (de)globalisering

Al decennialang hebben geopolitieke en andere macro externe factoren ervoor gezorgd dat bedrijven en overheden internationale invloed en schaal ontwikkelden. Dit proces kan worden aangeduid als globalisering 1.0. Het belasting- en douanebeleidsagenda was voorspelbaar en bewoog zich in een langzamer tempo gedurende deze tijd, waardoor er rechtszekerheid was voor belastingbetalers. De uitrol van de agenda resulteerde in handelsliberalisering (bijvoorbeeld de uitbreiding van vrijhandelsnetwerken) en er werden inspanningen geleverd om fiscale regels bilateraal of door internationale organisaties, zoals de OESO, VN en EU, te harmoniseren en af te stemmen. Gedurende het laatste decennium hebben geopolitieke gebeurtenissen zoals Brexit, de Oekraïne-oorlog en een toename van handelsbarrières, evenals externe factoren zoals digitalisering, nationalistische impulsen versterkt. Financiële crisis, Covid-19 en de strijd tegen klimaatverandering hebben de koers van globalisering veranderd en hebben zelfs geleid tot deglobalisering. 'Globalisering 2.0' creëert uitdagingen voor overheden om hun belasting- en douanewetten aan te passen aan deze nieuwe realiteit en in hun keuze van beleidsinstrumenten.

Binnen deze onderzoekslijn wordt onderzoek gedaan in de volgende subthema's:

- a. Geopolitiek, handel, douanerecht en andere indirecte belastingen (zie 2.2.1)
- b. Vennootschapsbelasting en globalisering (zie 2.2.2)
- c. Vrij verkeer van natuurlijke personen binnen de EU en fiscaliteit (zie 2.2.3)

2.2.1 Geopolitiek, handel, douanerecht en andere indirecte belastingen

Globalisering heeft geleid tot een toename van internationale goederentransacties. Dit en de steeds toenemende complexiteit van toeleveringsketens hebben in de afgelopen decennia geresulteerd in aanvullende douanewetgeving, wijzigingen in de EU-btw-wetgeving en de invoering van nieuwe handelsgerelateerde belastingen in het domein van indirecte belastingen, waarbij internationale handelaren vaak worden geconfronteerd met extra administratieve verplichtingen. Een groot deel van deze internationale goederentransacties vindt plaats tussen bedrijven, waarbij zowel vanuit transfer pricing- als douanewaarderingsperspectief een zakelijke vergoeding moet worden bepaald. De wisselwerking tussen transfer pricing en douanewaardering is in dit verband een interessant onderzoeksgebied. Verschillende studies, jurisprudentie en richtlijnen van overheden of internationale organisaties (zoals de World Customs Organisation) richten zich op de vraag in hoeverre transfer pricing-documentatie kan worden gebruikt bij het bepalen van douanewaarden en in hoeverre transfer pricing-aanpassingen van invloed zijn op de vaststelling van de douanewaarde. Tegelijkertijd hebben geopolitieke verschuivingen en crises ook invloed op de internationale handel, wat zich vertaalt in een toename van het aantal handelsmaatregelen zoals exportcontroles, sancties en antidumpingrechten. Dit was ook een van de redenen voor de Europese Commissie om voorstellen in te dienen om de EU-douane-unie te hervormen. Handelsmaatregelen die worden gedreven door milieuoverwegingen en die grenzen aan het fiscale domein, zoals de invoering van Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) en de EU Deforestation Regulation (EUDR), kunnen in dit verband ook worden genoemd. Op 5 november 2024 bereikten de EU-lidstaten een politiek akkoord over VAT in the Digital Age (ViDA). De vanaf 1 juli 2030 geldende verplichtingen tot e-invoicing en digitale rapportage bij grensoverschrijdende transacties zullen leiden tot een verschuiving in de wijze waarop internationale transacties plaatsvinden en controlemaatregelen worden ingezet. Het Single VAT Registration onderdeel van het voorstel moet tegemoetkomen aan administratieve lasten van het bedrijfsleven bij – met name - internationale transacties en geldt vanaf 1 juli 2028.

Gezien het feit dat deze onderwerpen en trends niet alleen van belang zijn voor Nederland, bieden ze ook mogelijkheden om samen te werken met wetenschappers van andere universiteiten in Nederland en daarbuiten. Binnen het subthema - en in het bijzonder de impact van administratieve lasten op de internationale handel - wordt promotieonderzoek verricht door Noel Chow en Carmen Noorlander.

VAT in the Digital Age: hoop doet leven?

BTW-bulletin 2024/66

Op 8 december 2023 werden de wijzigingsvoorstellen die onderdeel uitmaken van het ViDA-initiatief (ViDA) gepubliceerd. Europese Commissie, 8 december 2023, COM (2023) 761, 763 en 764. Deze voorstellen betreffen het ambtelijke plan van de Europese Commissie om gebrek te maken van de mogelijkheden die de digitaliseringswet biedt gebaseerd op een digitale real-time-verplichting voor transacties aan de hand van e-facturen voor ondernemers in de nieuwe Digital Reporting Requirements, uitbreiding en verandering van de btw-regels op het gebied van de platformeconomie en stappen richting één enkele btw-registratie voor ondernemers in de btw-21, de zogenaamde single VAT registration voor een uitgebreidere behandeling van de vennootschapsbelasting in de BTW-bulletin 2023/115.

In deze bijdrage bespreken wij de belangrijkste wijzigingen van de drie onderdelen waaruit ViDA bestaat: 1) digitale real-timeverplichting op basis van e-facturing; 2) wijzigingen op het gebied van de btw-behandeling van de platformeconomie en 3) de invoering van de single VAT registratie, wat gebaseerd is op de twee gewijzigde voorstellen voor de wijziging van de btw-criteria die ondernemers in mei 2023 (Europese Commissie, document ST_1101_2024_087) zijn voorgelegd in de ECOFIN-vergaderingen. Ook de gewijzigde voorstellen voor de wijziging van de Verordening 904/2010 (Europese Commissie, document ST_5663_24_2023) en voor de wijziging van de Btw-aanvraagprocedure (Document ST_5654_2024_2047) die tijdens de vergadering in mei zijn aangebracht, worden nu meer in detail besproken.

Digitale real-timeverplichting op basis van e-facturing

Om btw-fraude te bestrijden en Regeneratie te tegengaan, stelt de btw-21 voor om de btw-aanvraag voor een EU-brede digitale rapportageplicht in te voeren op transacties. Dit stelt de belastingdiensten in staat transacties binnen korte termijn te controleren. Het wordt ook gehoopt dat de nieuwe regels een afdoend effect zullen hebben op btw-inval. Volgens de actieve in verschillende EU-landen zullen in de toekomst met name de gedefinieerde niet-ambtelijke registers.

De voorgestelde digitale rapportage voor e-facturing, een verplichte digitale rapportage voor e-facturing en een optionele digitale rapportage voor horizontale transacties en diensten. De voorgestelde regels treden volgens het gewijzigde voorstel in werking vanaf 1 juli 2025 (na 1 januari 2025).

E-facturing

De verplichting e-factures uit te stellen niet alleen op transacties die onderworpen zijn aan digitale rapportageplichten bij grensoverschrijdende transacties (zo herhaald EU-landen kunnen andere documenten, waaronder papieren facturen, accepteren voor bewegingen en diensten die voortvallen onder de digitale rapportage voor grensoverschrijdende transacties.

E-factures worden uitgesteld aan de Europese normen in de wijziging in Verordening (EU) 2017/1070 betreffende de elektronische facturering en het type van systemen en verspreiding. Richtlijn 2016/2102 betreffende elektronische facturering bij overheidsopdrachten. Voor horizontale bewegingen en diensten kunnen EU-landen verschillende vormen van facturen toestaan. Het EU-standaardformaat is een factuur in gestructureerde elektronische vorm die geautomatiseerd en elektronische verwerking mogelijk maakt. Hetzelfde geldt voor data in een gestructureerd elektronisch formaat. Het is ook mogelijk om andere elektronische vormen te gebruiken, die ook mogelijk zijn als de rapportage data in een gestructureerd formaat zijn opgenomen. In geval van transacties die onderworpen zijn aan de btw-21.

1. Madeleine Merckx is hoofdleider advies belastingen en de Francaise (Internationale Belastingen) en partner bij de Nederlandse afdeling van de btw-advies bij Deloitte Belastingadviseurs LLP en in de btw-advies en de btw-advies en de btw-advies aan de Nederlandse afdeling van de btw-advies.

Walter de Wit en Martijn Schippers maken onderdeel uit van het internationale onderzoeksproject naar onderwaardering van ingevoerde goederen binnen het douanerecht. Het onderzoeksproject, getiteld 'European Common Customs Evaluation (ECCE)' is een onafhankelijk juridisch onderzoeksproject gefinancierd door de Europese Commissie, het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) (Hercule III program) en Alma Mater Studiorum – University Bologna. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met de EUR, de Westfälische Wilhelms-Universität Münster, de Universidad de Valencia en het Joint Research Centre (ISPR).

Madeleine Merckx en John Gruson schreven een artikel voor Btw-bulletin over de in mei en juni 2024 openbaar gemaakte gewijzigde ViDA-voorstellen nog voordat een politiek akkoord werd bereikt over deze voorstellen. Begin 2025 zal een artikel van hun hand verschijnen over de voorstellen waarover een akkoord is bereikt in EC Tax Review.

Tijdens het ECCE-seminar in Münster sprak Martijn over het nieuwe douanesanctiesysteem in Nederland. Martijn sprak ook over douanewaardeontwikkelingen tijdens het jaarlijkse nationale douanecongres van SDU en in Curaçao sprak hij over extraterritoriale effecten van EU-hervormingen op het gebied van de indirecte belastingen en het douanerecht. Tot slot werd hij in een ANP-artikel geciteerd over de verkiezing van Trump als 47ste president van de Verenigde Staten en de mogelijke gevolgen voor de internationale handel.

2.2.2 Vennootschapsbelasting en globalisering

Globalisering heeft niet alleen gevolgen voor de indirecte belastingen. Ook op het gebied van de directe belastingen en dan in het bijzonder de heffing van vennootschapsbelasting doen zich belangrijke maatschappelijke vraagstukken voor. Zo zijn al diverse pogingen ondernomen om de vennootschapsbelasting binnen de EU te harmoniseren.

Maarten de Wilde is ook actief binnen dit subthema. Een bijdrage die Maarten in dit verband schreef met Vassilis Dafnomilis (UvA, PwC) getiteld 'BEFIT: een fiscale laagjestaart waarvan we

nog niet weten hoe die zal gaan smaken²⁸ over het laatste EU-richtlijnvoorstel voor een Europees vennootschapsbelastingstelsel verscheen in MBB. NLFiscaal publiceerde in NLF-Wetenschappelijk een bijdrage van Maarten over recente ontwikkelingen in de winstbelasting, naar aanleiding van jurisprudentie van de Hoge Raad over enige renteaftrekbepurende maatregelen in de Nederlandse vennootschapsbelastingwetgeving. De bijdrage is getiteld 'Zwanenzang of Phoenix, het arrest van de Hoge Raad van 22 maart 2024 in de zaak Sidecar'.²⁹ Met Ciska Wisman publiceerde Maarten voor NLFiscaal Opinie getiteld 'Niet-verrekening Uruguayaanse bronbelasting: 'onderscheid is de bedoeling'³⁰, over een arrest van de Hoge Raad waar de rechter tot het oordeel kwam dat als de regels beogen onderscheid aan te leggen, er geen sprake is van discriminatie. Weekblad Fiscaal Recht, NL Fiscaal en SdU publiceerden diverse vaktechnische publicaties over internationale en Europese ontwikkelingen en jurisprudentie van de Hoge Raad en het Hof van Justitie EU op winstbelastingsterrein op uiteenlopende deelreinen. Met collega Eva Boomsluitter participeerde Maarten in een tender, in samenwerking met Ecorys, voor een onderzoek voor de Europese Commissie naar de effectiviteit van de Anti-ontgaansrichtlijn (ATAD1), waar we op de tweede plaats eindigden.

Reinout Kok is een andere algemeen erkend deskundige op het gebied van de winstbelastingen. Het onderzoek van Reinout stond in 2024 voor een belangrijk deel in het teken van de Wet minimumbelasting 2024. Reinout schrijft voor het gezaghebbende handboek 'Cursus Belastingrecht' het deel over deze per 1 januari 2024 in werking getreden wet. Een belangrijk deel van dit omvangrijke werk werd in 2024 gepubliceerd. Daarnaast dwongen wetswijzigingen tot aanpassingen in de drukproef van zijn monografie 'Earningsstripping'. Daardoor zal deze pas in de loop van 2025 verschijnen.

Eva Boomsluitter doet binnen dit subthema onderzoek naar de stappen die binnen de vennootschapsbelasting worden genomen om in de pas te blijven lopen met de globalisering zonder dat nationale fiscale claims verloren gaan. De landsgrenzen werpen binnen de niet-geharmoniseerde vennootschapsbelasting vaak hoge drempels op die kunnen leiden tot kwalificatieconflicten, belastingontwijking, dubbele belastingheffing en het verloren gaan van verliescompensatiemogelijkheden. Eva's onderzoek richt zich onder meer op de fiscale gevolgen en de fiscale facilitering van (grensoverschrijdende) fusies en splitsingen en van nationale in internationale reorganisaties. Daarnaast schrijft zij over (EU-) antimisbruikbepalingen en bewijslastverdeling. Ook doet Eva onderzoek naar de fiscale kwalificatie van binnenlandse en buitenlandse rechtsvormen en naar de knelpunten die het gevolg zijn van internationale kwalificatieverschillen.

Doorschuiving van aanspraken bij fusies en splitsingen, op zoek naar een evenwicht

NLF-W

Eva Boomsluitter

Toon inhoudsopgave

In hoeverre is er ruimte tot verbetering van de huidige regelingen voor het meegeven van fiscale aanspraken bij een geruisloze bedrijfsfusie, juridische (af)splitsing of juridische fusie? Welk toetsingskader dient daarbij te worden gehanteerd en welke plaats nemen de fusie- en splitsingsfaciliteiten in binnen de Wet VwB 1969? Deze bijdrage is een referentie-artikel op 'Wat zou er op het moment van een fiscaal gefaciliteerde bedrijfsfusie, splitsing en juridische fusie moeten gebeuren met fiscale aanspraken van de 'overdrager?' van Bart van der Burgt in NLF-W 2024/32. Onderaan dit artikel leest u een korte laatste reactie van Bart van der Burgt.

1. Inleiding

In NLF-W 2024/32 bespreekt Bart van der Burgt wat er naar zijn mening zou moeten gebeuren met de fiscale aanspraken van de overdragende vennootschap bij een fiscaal gefaciliteerde bedrijfsfusie, juridische splitsing en juridische fusie. Hij concludeert dat het huidige recht niet voldoet en doet een voorstel tot aanpassing waarbij alle fiscale aanspraken bij een fiscaal begeleide bedrijfsfusie, juridische splitsing en juridische fusie kunnen worden meegegeven. Van der Burgt formuleert een toetsingskader voor de beantwoording van de onderzoeksvraag. In dit referentie-artikel werp ik graag een alternatief licht op de analyse en het voorstel voor wat betreft de aanspraken op verliesverrekening. ■ Daarbij leg ik de nadruk op de positie die de fusie- en splitsingsfaciliteiten binnen het wettelijke systeem innemen.

Gerelateerde content

Wet en parlementaire geschiedenis	(1)
Internationale regelgeving	
Lagere regelgeving	
Besluiten	(7)
Jurisprudentie	(30)
Commentaar NLFiscaal	(10)
Literatuur	(30)
Recent	(1)

Eva schreef in 2024 een referentie-artikel met de titel 'Doorschuiving van aanspraken bij fusies en splitsingen, op zoek naar een evenwicht'.³¹ bij het artikel van Bart van der Burgt in NLFiscaal-W 'Wat zou er op het moment van een fiscaal gefaciliteerde

²⁸ M.F. de Wilde & V. Dafnomilis, 'BEFIT: een fiscale laagjestaart waarvan we nog niet weten hoe die zal gaan smaken', MBB 2024/15.

²⁹ M.F. de Wilde, 'Zwanenzang of Phoenix, het arrest van de Hoge Raad van 22 maart 2024 in de zaak Sidecar', NLF-W 2024/16.

³⁰ M.F. de Wilde & C. Wisman, 'Niet-verrekening Uruguayaanse bronbelasting: 'onderscheid is de bedoeling'', NLF-Opinie 2024/2.

³¹ E. Boomsluitter, 'Doorschuiving van aanspraken bij fusies en splitsingen, op zoek naar een evenwicht', NLF-W 2024-39.

bedrijfsfusie, splitsing en juridische fusie moeten gebeuren met fiscale aanspraken van de 'overdrager'?'³² In een bijdrage voor het Tijdschrift Familiebedrijven heeft zij de werking en de voorwaarden van de afzonderlijke fiscale reorganisatiefaciliteiten in de inkomsten- en vennootschapsbelasting besproken.³³ Ook het fiscale eenheidsregime als instrument voor een geruisloze organisatie passeert daarbij de revue. Voor NLFiscaal schreef zij een bijdrage over de fiscale doorschuiffaciliteit bij de afschaffing van de open commanditaire vennootschap (open cv).³⁴ In 2024 onderzocht de aan FEI (ESE) verbonden Loes van Hulten onder meer de poging tot harmonisatie van de vennootschapsbelasting binnen de Europese Unie en de verhouding van de conceptplannen daartoe tot belastingverdragen.

Transfer pricing, het beprijzen van transacties tussen gelieerde ondernemingen, is een complexe, maar een belangrijk en relevant onderwerp voor multinationale ondernemingen en overheden. Transfer pricing heeft direct invloed op de verdeling van winst tussen jurisdicties. Het onderwerp stond dan ook in 2024 weer volop in de belangstelling. Met Clive Jie-A-Joen heeft het onderzoeksprogramma een zowel nationaal als internationaal erkend deskundige op dit gebied in haar gelederen. Clive deed in 2024 onderzoek naar verrekenprijzaspecten van diverse gelieerde transacties, zoals financiële transacties, licentie van immateriële activa en transacties als gevolg van herstructureringen. Dit resulteerde in 2024 in diverse publicaties in TFO en NLF.³⁵ Voor NLFiscaal schrijft hij het commentaar op artikel 8b Wet VpB 1969 waarin commentaar wordt gegeven op diverse ontwikkelingen op het gebied van internationale samenwerking en transfer pricing. Clive heeft op 18 april 2024 een presentatie gegeven over het onderwerp 'Harmonising transfer pricing in the EU – The Draft Directive on Transfer Pricing' voor de Academy of European Law. Daarnaast heeft hij op 21 februari 2024 in het kader van de 2024 'Global Transfer Pricing Conference (georganiseerd door de University of Vienna) een presentatie gegeven over het onderwerp 'Transfer Pricing and BEFIT'. Op 19 september 2024 trad hij op tijdens een tweedaags congres georganiseerd door de Amsterdam Centre for Transfer Pricing & Income Allocation over de verrekenprijzaspecten van herstructureringen.

2.2.3 Vrij verkeer van natuurlijke personen binnen de EU en fiscaliteit

Binnen het onderzoeksprogramma van het departement Law & Tax zijn niet alleen bedrijven maar ook burgers een relevant onderzoeksobject. Het onderzoek van Erik Ros richt zich onder andere op fiscale aspecten van het vrije verkeer van personen binnen de EU. Zijn onderzoek benadert het conflict tussen de autonomie van de lidstaten op het gebied van directe belastingen en het beginsel van het vrije verkeer van natuurlijke personen binnen de EU vanuit het perspectief van het burgerschap van de Unie. De kern van het burgerschap van de Unie wordt gevormd door artikel 21 VwEU dat iedere burger van de Unie in beginsel een recht op vrij reizen en verblijven geeft binnen de EU. Een belangrijk onderwerp binnen dit onderzoek is de Schumacker-rechtspraak van het Hof van Justitie EU. In deze rechtspraak staat het al dan niet in aanmerking nemen van de persoonlijke en familiale omstandigheden op fiscaal terrein in grensoverschrijdende situaties centraal. Deze jurisprudentie roept 30 jaar na het oorspronkelijke Schumacker-arrest nog veel vragen op.

³² G.C. van der Burgt, 'Wat zou er op het moment van een fiscaal gefaciliteerde bedrijfsfusie, splitsing en juridische fusie moeten gebeuren met fiscale aanspraken van de 'overdrager'?', NLF-W 2024/32.

³³ E. Boomsliuter, 'Reorganisatiefaciliteiten in de inkomsten- en vennootschapsbelasting', Tijdschrift Familiebedrijven 2024/4, p. 189-199.

³⁴ E. Boomsliuter, 'Beleidsbesluit doorschuiffaciliteit afschaffing open CV', NLF-W 2024/139.

³⁵ L. Bimmel en C.S.J. Jie-A-Joen, 'De rol van 'implicit support' in intra-groep financiële transacties', TFO 2024/195.1, C.S.J. Jie-A-Joen en L. Bimmel, 'Intercompany Licentie van Immateriële Activa: enkele beschouwingen inzake de keuze en toepassing van verrekenprijsmethoden', TFO 2024/195.2, NLF 2024/1886, met noot van Clive Jie-A-Joen inzake een uitspraak van Hof Amsterdam in een zaak waarbij twee Nederlandse vennootschappen in het kader van een herstructurering werden geconverteerd van een 'fully-fledged' ondernemer naar een 'toll manufacturer' en NLF 2024/0141, met noot van Clive Jie-A-Joen inzake een uitspraak van Rechtbank Noord-Holland in een zaak aangaande of en hoeveel overdrachtswinst in aanmerking genomen moet worden in verband met een beëindiging van de ondernemingsactiviteiten van de Nederlandse 'full-fledged' distributeur.

2.3 Legitimiteit en duurzaamheid

Duurzaamheid staat hoog op de maatschappelijke agenda, in Nederland, de EU en zelfs wereldwijd. De EUR heeft dit thema dan ook opgepakt als een relevant thema voor onderwijs en onderzoek. 'Taking responsibility on sustainable development' is namelijk één van de zeven doelen die de universiteit heeft gesteld in haar strategiedocument 'Creating Societal Impact- the Erasmian Way 2024'.

In navolging van de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling moet duurzaamheid in onze visie worden opgevat als een breed concept dat ecologische, sociologische en economische doelstellingen omvat. Belastingheffing is per definitie een van de terreinen waarnaar gekeken wordt bij het bereiken van deze doelstellingen. Dit soort instrumentele wetgeving is echter niet altijd de meest efficiënte manier om deze doelstellingen te bereiken en heeft ook gevolgen voor degenen die met de nieuwe instrumenten worden geconfronteerd. Onderzoek op dit gebied kan bijdragen aan de beslissingen die beleidsmakers moeten nemen bij het verwezenlijken van duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Circulariteit wordt gedefinieerd als een van de belangrijke thema's binnen dit onderzoeksgebied. Andere voorbeelden van onderzoeksgebieden zijn: ESG, de fiscale aspecten van de deeleconomie en het onderzoek van het ESBL naar lokale belastingen en duurzaamheid. Daarnaast willen de onderzoekers ook bijdragen aan de implementatie en hervorming van belastingwetten in ontwikkelingslanden als onderdeel van duurzaamheidsdoelstellingen.

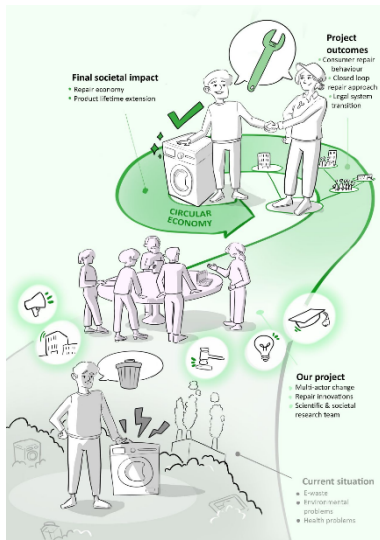
Binnen deze onderzoekslijn wordt onderzoek gedaan binnen de volgende subthema's:

- a. Circulariteit en ESG (zie 2.3.1.)
- b. Lokale belastingheffing en verduurzaming (zie 2.3.2.)
- c. Implementatie en hervorming van belastingwetgeving in ontwikkelingslanden (zie 2.3.3.)

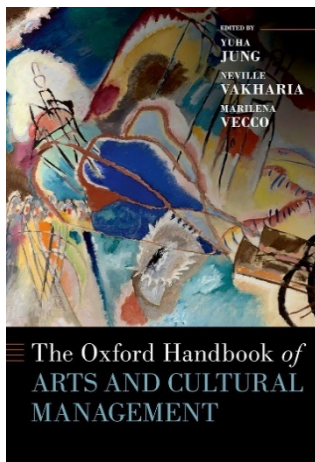
2.3.1 Circulariteit en ESG

Circulariteit vereist circulaire bedrijfsmodellen die vaak worden geconfronteerd met wettelijke beperkingen of administratieve rompslomp. Binnen ons onderzoek richten wij ons op het in kaart brengen van de thans bestaande fiscale regelgeving die een verdergaande verduurzaming belemmeren. Tevens doen wij onderzoek naar een wijziging van die regelgeving om een verdergaande verduurzaming juist te stimuleren. Het onderzoek richt zich zowel op nationale regelgeving als ook op Unierechtelijke en internationale regelgeving.

Dit subthema leent zich ook uitstekend voor een samenwerking met andere departementen en faculteiten. Deze samenwerking kan dan ook leiden tot het doen van gezamenlijk onderzoek en het organiseren van gezamenlijke bijeenkomsten en congressen.

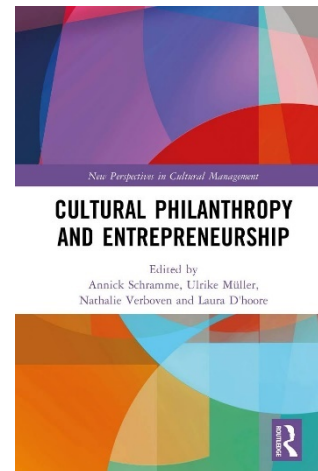
Madeleine Merckx, Martijn Schippers en Jelle Boonstra werken samen met onderzoekers van Law and Business, diverse universiteiten, de Hogeschool van Amsterdam en externe partners binnen dit subthema mee aan het onderzoek Tackling Fixophobia: Improving repair practices for consumer electronics (zie hierover meer in paragraaf 6.6). Madeleine Merckx publiceerde tevens samen met Martijn Albers een artikel over circulariteit, btw en overdrachtsbelasting in de bouwsector.³⁶ Martijn Schippers sprak tijdens het eerdergenoemde nationale btw-congres van SDU tijdens een lezing samen met Lisa van Esdonk-Bongaarts over ESG-rapportageverplichtingen. Hij sprak hierover ook tijdens het onderwijsprogramma dat hij voor werknemers van de Europese Commissie heeft georganiseerd namens EIPA over het Europese douanerecht en twee EFS-programma's.

Sigrid Hemels hield zich met een ander aspect van de SDGs en duurzaamheid bezig: de civil society en de sociale economie. In dit kader leverde zij fiscale bijdragen aan twee internationale, sociaal-wetenschappelijke boeken op het gebied van cultuurmanagement. In een bij Oxford Academic verschenen handboek over kunst- en cultureel management schreef ze over fiscale faciliteiten voor culturele organisaties.³⁷ In een bij Routledge verschenen boek over cultureel ondernemerschap schreef ze over fiscale faciliteiten voor cultureel ondernemerschap.³⁸

Ook in Nederland schreef ze over fiscale faciliteiten voor cultuur voor een publiek van sociaal-wetenschappers en wel in het

tijdschrift voor cultuurbeleid, Boekman.³⁹ Zij sprak ook over sociale en sustainable ondernemingen tijdens een door het Geneva Centre for Philanthropy van de Université de Genève georganiseerde openbare conferentie over sociale ondernemingen. In Nederland schreef ze over stichting en fiscaliteit in het WPNR/KNB pre-advies 2024.⁴⁰ Zij lichtte dit pre-advies ook via een videoboodschap toe tijdens het jaarlijkse KNB/WPNR-congres 2024 dat dit jaar – naar het pre-advies – was getiteld De stichting, een onbegrensde rechtsvorm?

³⁶ M.M.W.D. Merckx en M. Albers, De cirkel is rond: bouwen aan circulariteit in de bouwsector, MBB (8), 10-27, artikel 27.

³⁷ Hemels, S.J.C., Tax Incentives for Arts and Cultural Organizations, in: Yuha Jung, Neville Vakharia, and Marilena Vecco (eds), The Oxford Handbook of Arts and Cultural Management, Oxford Academic, 2024, p. 575-591 <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197621615.001.0001>.

³⁸ Hemels, S.J.C., Tax incentives for cultural entrepreneurship. in: A. Schramme, U. M ller, N. Verboven and L. D'hoore (eds.), Cultural philanthropy and entrepreneurship. Routledge, p. 69-84. Doi: 10.4324/9781003488712-7.

³⁹ Hemels, S.J.C. "Fiscale maatregelen en schenkingen aan cultuur. Stimulering  n begrenzing" Boekman 138 2024 (jrg. 36), p. 42-45.

⁴⁰ Hemels, S.J.C., Stichting en fiscaliteit in: B.F. Assink, G.C.J. Rensen en B.C.M. Waaijer, De stichting, een onbegrensde rechtsvorm? KNB Preadviezen 2024, Den Haag: Sdu 2024, p. 205-229.

Voor een primair fiscaal publiek schreef ze in 2024 bijdragen aan twee liber amicorums over fiscaliteit en goede doelen.⁴¹ Daarnaast zat ze een panel over het gebruik van trust en stichtingen voor filantropische doeleinden tijdens de International Tax Conference 2024 in Vaduz, Liechtenstein.

2.3.2 Lokale belastingheffing en verduurzaming

Het ESBL heeft ruime ervaring binnen het thema 'Duurzaamheid en lokale belastingen'. De rol die lokale overheden vervullen bij de energietransitie, klimaat-adaptatie en circulaire economie en de inzet van het lokale fiscale instrumentarium voor bekostiging van duurzaamheidsmaatregelen of gedragsbeïnvloeding staan centraal binnen dit onderzoeksthema. Ook dit jaar is er zowel zelfstandig onderzoek als onderzoek in opdracht binnen dit thema verricht.⁴²

In 2024 is het rapport 'Investeren in het organiserend vermogen en de verduurzaming van bedrijventerreinen met behulp van bedrijveninvesteringszones' gepubliceerd. Het ESBL verrichtte dit onderzoek samen met Cees-Jan Pen (Lector De ondernemende regio, Fontys) in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Eind oktober bracht de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een advies uit getiteld: 'Samen Werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen'. Op 28 maart is daarop een kabinetsreactie gevolgd van Minister Adriaansens. Het ESBL/Fontys-rapport is als bijlage bij die brief aan de Tweede Kamer aangeboden.⁴³ Robert Kastelein schreef een beschouwing over dit rapport in Belastingblad.⁴⁴ Daarnaast hebben Arjen Schep en Robert Kastelein dit onderzoek op 20 maart 2024 gepresenteerd tijdens de VNG Belastingconferentie. Tijdens deze presentatie stond centraal de vraag in hoeverre de BIZ (bedrijveninvesteringszone) een duurzaam instrument is voor de toekomst.

⁴¹ Hemels, S.J.C., 'Goededoelenterreur', onttrekkingen en BEFIT. Een kleine fiscale caleidoscoop voor Gerard Meussen in: H.J. Bresser, J.J. van den Broek, C.G. Dijkstra, M.B.A. van Hout, M.F. Kossen, Homo Universalis. Liber Amicorum prof. mr. G.T.K. Meussen. Den Haag: Sdu 2024, p. 487-493 en Hemels, S.J.C., ANBI in Harmonie?, in: Sonja Dusarduijn, Thil van Kempen en Ton Stevens, Essersbundel. Opstellen aangeboden aan prof. dr. P.H.J. Essers, Deventer: Wolters Kluwer 2024, p. 207-217.

⁴² Voor een overzicht van ESBL-onderzoeken op het gebied van lokale belastingen en verduurzaming, zie het themadossier 'duurzaamheid' op de [website van het ESBL](#).

⁴³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/03/29/esbl-fontys-rapport-verduurzaming-van-bedrijventerreinen-met-bedrijveninvesteringszones>.

⁴⁴ Kastelein R.H. (2024) 'Samenvatting ESBL-onderzoek naar functioneren van en verduurzamen met BI-zones op bedrijventerreinen', Belastingblad 2024/160.

Robert Kastelein houdt zich bezig met promotieonderzoek inzake Klimaatmitigatie en lokale belastingen. In het internationale tijdschrift *npj Climate Action* is een wetenschappelijk artikel van de hand van Robert Kastelein gepubliceerd.⁴⁵ Het artikel gaat over de rol die lokale overheden (kunnen) vervullen in het behalen van duurzaamheidsdoelstellingen, en hoe dit is uitgewerkt in klimaatbeleid en -wetgeving van EU-lidstaten. Het artikel zal onderdeel uitmaken van het proefschrift van Robert dat in grote lijnen gaat over de link tussen belastingen van lokale overheden enerzijds en verduurzaming anderzijds. Tijdens bijeenkomsten van het departement Law & Tax op 27 en 28 maart 2024 presenteerde Robert zijn promotieonderzoek.

Gijs-Erik Mariën is sinds maart vanuit het ESBL als student-assistent actief ter ondersteuning bij het kennisplatform *CircuLaw*.⁴⁶ Dit platform ondersteunt beleidsmakers, projectleiders en inkopers bij het inzetten van wet- en regelgeving om de circulaire economie te bevorderen. Het ESBL is als kennispartner verbonden met *CircuLaw*.

2.3.3 Implementatie en hervorming van belastingwetgeving in ontwikkelingslanden

Als onderdeel van de Sustainability Goals (Goal 17.1, Partnerships for the Goals) is er internationaal een groeiende maatschappelijke behoefte aan wetenschappelijk inzicht in hervorming van belastingwetgeving in lage inkomenslanden ter bevordering van economische groei door eigen inkomstenverwerving. Dit wordt ook wel '(domestic) resource mobilisation' genoemd. Het ESBL heeft in de persoon van Arjen Schep een formele verbinding met VNG international waarin wordt samenwerkt op het snijvlak van wetenschap en praktijk van lokale belastingprojecten in lage inkomenslanden. Ook is hij lid van de Raad van Advies van VNG international ten behoeve van het programma 'Sustainable Development through local Governance' (SDLG) waarbinnen een aantal projecten met property taxes in lage inkomenslanden en transitielanden zijn ondergebracht.

Vanaf juli 2024 maakt Arjen Schep deel uit van een team van VNG international dat het Ministerie van Financiën van Ethiopië ondersteunt bij de invoering van property taxes in Ethiopië. Na een succesvolle eerdere pilot in de stad Yirgalem wordt in samenwerking met de Wereldbank een implementatieplan en wet- en regelgeving ontwikkeld om Ethiopische gemeenten in staat te stellen een eigen property tax in te voeren.

2.4 Legitimiteit en digitalisering

Diverse aan het onderzoeksprogramma verbonden onderzoekers bestuderen vanuit verschillende fiscale invalshoeken (internationaal belastingrecht/directe belastingen, indirecte belastingen en lokale heffingen) digitalisering en informatietechnologie (IT) in een fiscale context. Dit is een zeer actueel onderwerp waar een aantal van onze onderzoekers zich al geruime tijd mee bezighoudt.

Digitalisering is een van de belangrijkste uitdagingen voor belastingheffing, zoals blijkt uit onder meer het werk van de OESO. Digitalisering als een onderzoeksthema gaat zowel over de gevolgen die gewijzigde business modellen hebben op ons huidige belastingsysteem, maar ook over het gebruik van technologie om belasting te heffen en te innen. Automatische besluitvorming biedt gelegenheid voor meer efficiëntie, maar creëert tegelijkertijd problemen wanneer het gaat om rechtsbescherming. Het gebrek aan informatie over hoe de besluitvorming heeft plaatsgevonden (de zogenaamde black box) maakt het moeilijk voor de belastingplichtige om zich te verdedigen wanneer op basis van automatische besluitvorming bijvoorbeeld een belastingaanslag wordt opgelegd. Digitalisering en de uitvoerbaarheid van wetgeving kunnen meer en meer de inhoud van

⁴⁵ Kastelein R.H. (2024). Role of local governments in EU member states' climate policy and legislation. *npj Climate Action*, 3, 92. Zie <https://www.nature.com/articles/s44168-024-00177-3>.

⁴⁶ <https://www.circulaw.nl>.

belastingwetten en de keuze van beleidsinstrumenten bepalen en raakt daarmee ook in belangrijke mate aan de legitimiteit van belastingheffing.

Binnen deze onderzoekslijn wordt onderzoek gedaan binnen de volgende subthema's:

- a. Vennootschapsbelasting in een digitale economie (zie 2.4.1.)
- b. Btw, douanerechten en lokale belastingheffing in een digitale economie (zie 2.4.2.)
- c. Automatische besluitvorming en rechtsbescherming (zie 2.4.3.)
- d. Digitale transformatie, burgerschap privacy en personal data (zie 2.4.4.)

2.4.1 Vennootschapsbelasting in een digitale economie

De digitalisering van de economie heeft aanzienlijke uitdagingen gecreëerd voor de heffing van vennootschapsbelasting. Traditionele belastingregels en de internationale verdeling van heffingsbevoegdheden zijn vaak gebaseerd op de fysiek aanwezigheid van ondernemingen. Dit terwijl digitale bedrijven juist opereren zonder een dergelijke fysieke aanwezigheid. Dit vraagt om een andere kijk op de vennootschapsbelasting.

Maarten de Wilde is een van de deelnemers aan het onderzoeksprogramma die zich bezig houdt met dit onderwerp. Voor zijn onderzoek zij verwezen naar paragraaf 2.1.3 en 2.2.2.

Hayat Essaghir doet als buitenpromovenda onder begeleiding van Reinout Kok een multidisciplinair onderzoek naar fiscaliteit in de context van digitale businessmodellen. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe een (internationaal) fiscaal raamwerk eruit zou moeten zien om te leiden tot een neutrale en rechtvaardige belastingheffing van winsten gemaakt via een dergelijk digitaal bedrijfsmodel.

2.4.2 Btw, douanerechten en lokale belastingheffing in een digitale economie

Digitalisering biedt uitdagingen op het gebied van internationale handel. De enorme toename van e-commerce en de mogelijkheid om steeds meer diensten op afstand te verrichten, heeft de EU gebracht tot nieuwe regels die reeds in werking zijn getreden of nog als voorstel bij de EU-lidstaten liggen. Gewezen kan worden op de btw-regels voor elektronische diensten die per 1 januari 2015 in werking zijn getreden en de e-commerce regels die gelden vanaf 1 juli 2021. Op 5 november 2024 bereikten de EU-lidstaten een politiek akkoord over VAT in the digital age. Er ligt daarnaast ultimo 2024 nog een voorstel voor een customs reform voor bij de lidstaten, waar ook onderdelen betrekking hebben op de digitale economie. In de bestaande en voorgestelde regels wordt ook aan platforms een rol toebedeeld, zowel op het gebied van de verstrekking van informatie als het voldoen van btw en douanerechten. Ook binnen de lokale belastingheffing en dan in het bijzonder de toeristenbelasting komt de vraag op op welke wijze platforms kunnen worden ingezet voor heffing van deze belastingen. Daarmee worden taken die traditioneel bij de overheid liggen overgedragen aan private partijen of moeten zij daaraan bijdragen. Eerder onderzoek vanuit ons departement heeft reeds uitgewezen dat het maar de vraag is of alle platforms in staat zijn de aan hen toebedeelde verplichtingen uit te voeren. Tegelijkertijd biedt digitalisering ook mogelijkheden voor inning en handhaving. Ook administratieve samenwerking tussen lidstaten is noodzakelijk om te zorgen voor een juiste heffing en inning van de belasting en biedt een belangrijke uitdaging omdat een wijziging in de manier van denken noodzakelijk is. Niet alleen de eigen belastingopbrengsten en belangen, maar ook die van andere EU-lidstaten moeten in acht worden genomen (soms wellicht ten koste van eigen belangen). Cultuurverschillen en vertrouwen zijn ook van belang. Het onderzoek binnen dit subthema borduurt voort op reeds gedaan onderzoek en sluit nauw aan bij deze ontwikkelingen. Het sluit ook aan bij het facultaire onderzoeksprogramma rebalancing private and public interests.

Madeleine Merkk heeft digitalisering/de digitale economie als een van haar onderzoeksspeerpunten vanuit de invalshoek van indirecte belastingen. In 2024 zette zij haar onderzoek voort en schreef samen met Anne Janssen, Marie Lamensch en Jurian Lock een bijdrage voor

World Tax Journal waarin de nieuwe verplichtingen voor platforms binnen – destijds nog de voorstellen – binnen ViDA worden besproken.⁴⁷ Ook schreef zij voor EC Tax Review een artikel over aan platforms opgelegde verplichtingen tot voldoening van btw- en douanerechten.⁴⁸ Zij sprake hierover op 22 oktober 2024 bij de Universiteit van Bergamo.

Diverse promovendi doen onderzoek binnen deze onderzoekslijn. Anne Janssen doet als promovendus onderzoek naar de mate van vertrouwen en wantrouwen tussen de EU-belastingdiensten bij de operationele implementatie van de Verordening Administratieve Samenwerking in de context van het btw One-Stop-Shop systeem. Haar promotoren zijn Madeleine Merkk en Rex Arendsen (Universiteit Leiden). Jurian Lock verricht aan de Universiteit Leiden als promovendus onderzoek naar de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van btw-regelgeving inzake grensoverschrijdende e-commerce. Het onderzoek, mogelijk gemaakt door het Dutch Institute for Advanced Logistics, is in het bijzonder gericht op de geschiktheid van fiscale aangrijpingspunten en de rol van e-commerce platforms. Zijn promotoren zijn Rex Arendsen (Universiteit Leiden) en Madeleine Merkk.

2.4.3 Automatische besluitvorming en rechtsbescherming

In de uitvoering van belastingwetgeving wordt steeds meer gebruik gemaakt van geautomatiseerd berichtenverkeer. Ook wordt het gebruik van AI en algoritmen bij de uitvoering van belastingwetgeving steeds meer gemeengoed. Denk aan de geautomatiseerde wijze waarop jaarlijks WOZ-beschikkingen van woningen wordt vastgesteld. Maar ook bij de uitvoering van andere massale belastingprocessen is sprake van een vorm geautomatiseerde besluitvorming. Dit heeft gevolgen voor de rechtsbescherming. Zo besliste de Hoge Raad in het zogenoemde 'black box' arrest in een WOZ-procedure dat als een belanghebbende de werking van een door de heffingsambtenaar gehanteerd softwareprogramma wil controleren en zo nodig wil betwisten, de heffingsambtenaar ervoor moet zorgen dat de keuzes, aannames en gegevens die bij dat softwareprogramma zijn gehanteerd, inzichtelijk en controleerbaar zijn.⁴⁹ Op die manier wordt voorkomen dat de WOZ-beschikking, vanuit de belanghebbende bezien, het

resultaat is van een 'black box'. Binnen dit thema vindt onderzoek plaats ten aanzien van dit spanningsveld tussen enerzijds voortschrijdende techniek van geautomatiseerde besluitvorming en AI en anderzijds de rechtsbescherming. Anneke Monsma heeft tijdens de themamiddag die de kennisgroep Heffingen Lokale Overheden van de Rechtspraak over dit onderwerp organiseerde een inleiding verzorgd, waarin onder andere aan de orde

⁴⁷ Marie Lamensch e.a., 'Qualitative Assessment of Two Recent EU Commission Proposals to Impose (More) VAT Obligations on Platforms', World Tax Journal 16/1, p. 3-53.

⁴⁸ M.M.W.D. Merkk, 'Rendering Platforms Liable for VAT and Import Duties: Desperate Times Call for Desperate Measures, but What about Proper Checks and Balances?', EC Tax Review 33/5, p. 185-196.

⁴⁹ Hoge Raad 17 augustus 2018, nr. 17/01448, ECLI:NL:HR:2018:1316.

kwam hoe rechters de geautomatiseerd bepaalde waarde kunnen beoordelen.

3. De mensen

Aan het onderzoeksprogramma van het departement Law & Tax nemen per 31 december 2024 17 onderzoekers deel die als werknemer met een onderzoeksaanstelling verbonden zijn aan de sectie Belastingrecht (gemiddeld over het jaar 4.23 onderzoeksfte). Deze getallen geven echter een onvolledig beeld van de omvang en de vitaliteit van het onderzoeksprogramma. In het programma is ook een belangrijke rol weggelegd voor niet door de faculteit gefinancierd onderzoek. Buitenpromovendi, wetenschappelijk docenten, gastonderzoekers en (gast)docenten met alleen een onderwijsaanstelling nemen eveneens deel aan het onderzoeksprogramma en leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Bovendien doen ook fiscaal onderzoekers met een aanstelling bij de ESE mee aan het onderzoeksprogramma. In totaal verrichtten in 2024 46 personen op enig moment activiteiten binnen het onderzoeksprogramma. Binnen meestal kleine aanstellingen, of zelfs zonder dat sprake is van formele onderzoekstaken, wordt met veel enthousiasme aan het onderzoek gewerkt, vaak ook samen met andere onderzoekers uit of van buiten het programma.

Het ESBL en de leerstoel Heffingen van lokale overheden worden deels extern bekostigd door Stichting J.H. Christiaanse, een financiering waar het onderzoeksprogramma zeer erkentelijk voor is. Daarnaast vindt financiering van onderzoek plaats door activiteiten en onderzoeksopdrachten die het ESBL in opdracht verricht voor derden. Door deze financiering beschikt deze onderzoekslijn over relatief veel onderzoek-fte's en grotere onderzoeksaanstellingen dan de andere onderzoekslijnen. Het ESBL verrichte in 2024 zowel zelfstandig onderzoek als onderzoek in opdracht.

3.1 Deelnemers vanuit het departement Law & Tax en FEI (ESE)

De volgende personen zijn ultimo 2024 verbonden aan het onderzoeksprogramma met het navolgend aantal onderzoeksfte's. Het aantal fte's is gebaseerd op de berekening voor de procedure Sanderskwalificatie voor het jaar 2017. Hierdoor hebben fulltime onderzoekers geen 1,0 onderzoeksfte in het onderstaande overzicht. Bij indiensttreding of wijziging van de onderzoekstaak gedurende het jaar is het aantal fte berekend op een gemiddelde inzet over het hele jaar:

□ mr. dr. M. Albers	0,08	
□ mr. N.P. Arzini	p.m.	Onderwijsaanstelling/buitenpromovendus
□ W. Boei LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling
□ J.D. Boonstra Msc	0,05	Onderzoeker, gefinancierd door NWO
□ A.H.E. Bruin LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling
□ prof. dr. G.J.M.E. de Bont	0,08	
□ mr. dr. E. Boomsluiters	0,40	
□ dr. R. Buijze	p.m.	Gastonderzoeker
□ N. Chow	p.m.	Buitenpromovendus
□ U. Dorlig LL.M.	p.m.	Buitenpromovenda
□ V.F. Drok LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling
□ I. van den Eijnde LL.M.	p.m.	Buitenpromovenda
□ drs. H. Essaghir	p.m.	Buitenpromovenda
□ prof. dr. M.W.C. Feteris	p.m.	Onbezoldigde aanstelling
□ S. Galindo Cantor MSc	p.m.	Buitenpromovendus
□ M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	p.m.	Buitenpromovendus

☐	mr. W.S. Gonzalez-Fung	p.m.	Buitenpromovenda
☐	mr. drs. J. Gruson MA	p.m.	Buitenpromovendus/ESE
☐	prof. dr. S.J.C. Hemels	0,08	
☐	dr. L.C. van Hulten	p.m.	ESE
☐	A.D.M. Janssen LL.M.	p.m.	Docent/promovenda
☐	dr. C.S.J. Jie-A-Joen MSc	0,08	
☐	R.H. Kastelein LL.M.	0,54	Gefinancierd door Stichting Christiaanse/ESBL/buitenpromovendus
☐	prof. dr. P. Kavelaars	p.m.	ESE
☐	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok	0,16	
☐	mr. F.J.H.L. Makkinga	p.m.	Onderwijsaanstelling
☐	prof. mr. dr. M.M.W.D. Merkx	0,20	Deels gefinancierd door EFS
☐	N.S. Milogolov	p.m.	Buitenpromovendus
☐	dr. D. Molenaar	p.m.	Gastonderzoeker
☐	prof. mr. J.A. Monsma	p.m.	Emeritus
☐	Mr. A.P. Monsma	p.m.	Gastonderzoeker
☐	C. Noorlander LL.M Msc	p.m.	Buitenpromovenda
☐	S. Murillo Lopez LL.M.	p.m.	Buitenpromovenda
☐	mr. F.A.C. den Ouden	0,36	Docent/promovenda
☐	mr. J. van Poppel	p.m.	Onderwijsaanstelling
☐	mr. dr. E.W. Ros	0,40	
☐	mr. J.P. Ruiter	p.m.	Buitenpromovendus
☐	Prof. mr. dr. A.W. Schep	0,72	Gefinancierd door Stichting Christiaanse/ESBL
☐	dr. M.L. Schippers LL.M.	0,20	
☐	mr. A. Schoneveld	p.m.	Onderwijsaanstelling
☐	A.W. Smolowska LLM	0,16	Promovenda
☐	mr. dr. M. Tydeman-Yousef	p.m.	Gastonderzoeker/Tilburg University
☐	mr. K. Verburg	p.m.	Buitenpromovendus
☐	S.J. van der Vlugt	0,04	
☐	prof. mr. dr. M.F. de Wilde	0,24	
☐	prof. mr. W. de Wit	0,08	

3.2 Buitenpromovendi

Aan het onderzoeksprogramma zijn ultimo 2024 14 buitenpromovendi verbonden. Zij doen hun onderzoek op onbetaalde basis naast een baan in de fiscale praktijk. Als gevolg hiervan hebben zij uiteraard meer tijd nodig voor hun onderzoek dan aio's die door de universiteit worden betaald om zich fulltime met hun promotieonderzoek bezig te houden.

Promovendus	Jaar aanvang	Promotor(en)	Co-promotor
mr. W.S. Gonzalez-Fung	2013	prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
S. Murillo Lopez LL.M.	2013	prof. dr. E. Hey prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
drs H. Essaghir	2015	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok	
mr. drs. J. Gruson MA	2018	prof. M.M.W.D. Merckx prof. mr. dr. W. de Wit	
I. van den Eijnde LL.M	2019	prof. dr. W. de Wit prof. dr. M.M.W.D. Merckx	
mr. K. Verburg	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merckx prof. dr. G.J.M.E. de Bont	
M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merckx prof. dr. P. Kavelaars	
N.P. Arzini LL.M	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merckx	dr. M. Albers LL.M
N.S. Milogolov	2020	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
N. Chow	2022	prof. dr. W. de Wit	dr. M.L. Schippers
R.H. Kastelein LL.M	2023	prof. dr. A.W. Schep prof. dr. L.S. Reins	
C. Noorlander LL.M MSc	2023	prof. dr. M.M.W.D. Merckx	dr. M.L. Schippers
S. Galindo Cantor MSc	2024	prof. dr. W. de Wit	dr. M.L. Schippers
mr. J.P. Ruiten	2024	prof. dr. P. Kavelaars prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx	

3.3 Promotieonderzoeken in uitvoering

In 2024 werden 20 promovendi door een promotor uit het onderzoeksprogramma begeleid. Niet al deze promotie-onderzoeken vinden op de Erasmus School of Law plaats. Onderstaand een overzicht van alle promotieonderzoeken in uitvoering per 31 december 2024:

Promovendus		Prom./coprom
N. P. Arzini LL.M	Aftrek van btw bij onroerend goed transacties	prof. dr. M.M.W.D. Merkx dr. M. Albers LL.M
N. Chow	Managing Customs Barriers through Reasonable Care and Informed Compliance: An Evaluation of the Private Sector's Role In Realising The ASEAN Economic Community	prof. dr. W. de Wit dr. M.L. Schippers
U. Dorlig LL.M.	Influence of international tax policies developed by international organisations on the tax autonomy of the former communist countries	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde
drs. H. Essaghir	Taxation in the Context of Business Models Emerging from Digitalization – Creating Value in a Digital Era	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok
I. van den Eijnde LL.M	How to tax a lifestyle?	prof. dr. W. de Wit prof. dr. M.M.W.D. Merkx
S. Galindo Cantor MSc	Cross-border e-commerce and customs valuation	prof. dr. W. de Wit dr. M.L. Schippers
M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	Verzekeringen, btw en assurantiebelaasting	prof. dr. M.M.W.D. Merkx prof. dr. P. Kavelaars
mr. W.S. Gonzalez-Fung	International Policy and Fiscal Autonomy	prof. mr. dr. M.F. de Wilde
mr. drs. J. Gruson MA	Soft law, hard consequences? The use and limitations of soft law instruments as informal implementation tools in EU VAT legislation	prof. dr. M.M.W.D. Merkx prof. mr. dr. W. de Wit
A.D.M. Janssen LL.M	Vertrouwen en wantrouwen tussen de EU-belastingdiensten bij de operationele implementatie van de btw-wetgeving bij e-commerce	prof. dr. M.M.W.D. Merkx prof. dr. ir. R. Arendsen

R.H. Kastelein LL.M.	Klimaatmitigatie en lokale belastingen	prof. dr. A.W. Schep prof. dr. L.S. Reins
T.B. Klooster	Btw-vrijstellingen in het algemeen belang (promotietraject Vrije Universiteit)	prof. dr. S.B. Cornielje prof. dr. M.M.W.D. Merckx
mr. J.I.W. Lock	Heffing van btw bij e-commerce via platforms (promotietraject Universiteit Leiden)	prof. dr. ir. R. Arendsen prof. dr. M.M.W.D. Merckx
N.S. Milogolov	Tools and outcomes of international tax competition with investment hub jurisdictions	prof. dr. B. Unger prof. mr. dr. M.F. de Wilde
S. Murillo Lopez LL.M.	Impact of international Policy on Tax Autonomy of Developing Countries	prof. dr. E. Hey prof. mr. dr. M.F. de Wilde
C. Noorlander LL.M Msc	Red tape (administratieve lasten) voor ondernemers binnen het speelveld van de internationale handel binnen de EU	prof. dr. M.M.W.D. Merckx dr. M.L. Schippers
mr. F.A.C. den Ouden	De goede procesorde in het Nederlandse belastingrecht.	prof. dr. G.J.M.E. de Bont prof. dr. S.J.C. Hemels dr. C. Hofman
mr. J.P. Ruiter	De invoering van een geharmoniseerde btw in het Caribische deel van het Koninkrijk	prof. dr. P. Kavelaars prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx
C. Schwartz LL.M.	International taxation of income from employment (promotietraject Lund University)	dr. A. Hilling prof. dr. S.J.C. Hemels
mr. K. Verburg	Misbruik van recht, schijnhandeling en fiscaalrechtelijke (her)kwalificatie in de indirecte belastingen	prof. dr. M.M.W.D. Merckx prof. dr. G.J.M.E. de Bont

4. Georganiseerde seminars en bijeenkomsten

Binnen het onderzoeksprogramma zijn in 2024 diverse bijeenkomsten georganiseerd onder de vlag van EFS, Erasmus University Rotterdam. EFS, Erasmus University Rotterdam (EFS)⁵⁰, is een samenwerkingsverband van het departement Law & Tax van de Erasmus School of Law (ESL) en het aan de Erasmus School of Economics (ESE) verbonden Fiscaal Economisch Instituut BV (FEI). EFS is al ruim 30 jaar een toonaangevend onderwijs- en onderzoeksinstituut op het gebied van de internationale en Europese fiscaliteit, met een bijzondere focus op de Europese en internationale aspecten van de btw, het douanerecht en de inkomsten-, dividend- en vennootschapsbelasting. Een aantal leden van het onderzoeksprogramma vervult een rol als bestuurslid, programma directeur, coördinator en/of docent in een of meer programma's van EFS. Willem Boei nam in 2024 het stokje als programma coördinator van de post master Internationaal en Europees Belastingrecht over van Erik Ros. Madeleine Merx is Guido de Bont opgevolgd in het bestuur van EFS. EFS heeft in het jaar 2024 een viertal post-masteropleidingen, twee Nederlands- en twee Engelstalige, verzorgd.⁵¹ Alle cursisten sluiten hun post-masteropleiding af met het schrijven van een verhandeling over het cursusthema.

4.1 Top-Level Seminar EU VAT

Van woensdag 25 september tot vrijdag 27 september 2024 vond opnieuw het Top-Level Seminar EU VAT plaats.⁵² Tijdens deze bijeenkomst traden naast Madeleine Merx en John Gruson een groot aantal internationaal vermaarde sprekers op: Camil-Cristian Largeanu, Herman Van Kesteren, Fernando Matesanz, Erwan Loquet, Aleksandra Bal, Marta Papis-Almansa, David Hummel, Marie Lamensch, en panelleden Juan Manuel Vázquez, Felix

Desmyttere, Gilles Barbabianca en Karina Ozer. Tijdens dit driedaagse seminar werd de huidige staat van de EU-btw besproken, met oog voor toekomstige ontwikkelingen en de praktische gevolgen voor bedrijven. Na een introductie van de Europese Commissie over haar plannen, is tijdens het seminar stil gestaan bij de nieuwe regels voor kleine ondernemers en gemakkelijheidsdiensten e.d., de rol van de tussenpersoon in de btw, btw in web 3.0, rapportageverplichtingen en recente jurisprudentie van het Hof van Justitie. Het evenement trok 14 internationale btw-experts en bood diepgaande en boeiende discussies.

⁵⁰ EFS staat voor Erasmus Fiscal Studies B.V. Meer informatie kan worden gevonden op de website van EFS, Erasmus Universiteit Rotterdam: <https://www.erasmusfiscalstudies.nl/>

⁵¹ De Post-Master Internationaal en Europees Belastingrecht (18 deelnemers), de Post-Master Indirecte Belastingen (15 deelnemers), de Post-Master Customs (23 deelnemers) & de Post-Master EU VAT (12 deelnemers)

⁵² Voor meer informatie wordt verwezen naar: <https://www.erasmusfiscalstudies.nl/top-level-seminars/seminar-eu-vat-recent-developments-and-outlook/>

4.2 Top-Level Seminar in EU Customs Law

EFS introduceerde in 2024 ook een nieuw top level seminar. Van 19 tot 21 juni 2024 vond de eerste editie van het Top-Level Seminar EU Customs Law plaats.⁵³ Dit interactieve seminar richtte zich op actuele trends en uitdagingen in het douanerecht, zoals Vrijhandelsakkoorden, (CBAM, EUDR enz.), anti-dumping- en anti-subsidieheffingen, hervormingsvoorstellen voor de EU Douane-unie, douanewaardering, exportcontroles en recente rechtspraak. Naast Walter de Wit, Ilona van den Eijnde en Martijn Schippers traden tijdens dit evenement vermaarde sprekers op: Claudia Buysing Damsté, Edwin Vermulst, Steven Verschuur, Paulette Vander Schueren, Frank-Peter Ziegler, Jikke Biermasz, Eric Vennekens, Johannes Schäffer, Frank Heijmann en Patricio Diaz Gavier. Deze succesvolle editie trok 14 deelnemers.

4.3 Congressen

EFS stimuleert onderzoek, de wetenschappelijke discussie daarover en de verspreiding van de resultaten daarvan door vrij toegankelijke conferenties te organiseren. Deze conferenties vormen ook de feestelijke afsluiting van de post master programma's van EFS. Deze conferenties zijn toonaangevend binnen Nederland, maar weten ook buitenlandse deelnemers aan te trekken.⁵⁴ EFS organiseerde in 2024 twee conferenties die gericht waren op belangrijke ontwikkelingen in de indirecte belastingen en internationale fiscale beleidsvraagstukken.

Op donderdag 8 februari 2024 vond de afsluitende conferentie plaats voor de drie post-master programma's Post-Master Indirecte Belastingen, Post-Master EU VAT en Post-Master in EU Customs Law. Het thema, 'Btw en Douane in het Digitale Tijdperk', richtte zich op de recente ontwikkelingen binnen de btw- en douanewetgeving. Sprekers Milja Bormann-Bakker, Pascal Schrijver, Rogier Vanhorick, Tayla Stocks en Jos Verstraten deelden hun inzichten tijdens het evenement, onder leiding van Madeleine Merkx en Martijn Schippers. Martijn nam zelf ook twee inleidingen voor zijn rekening en nam zitting in het panel.

⁵³ Voor meer informatie wordt verwezen naar: <https://www.erasmusfiscalstudies.nl/top-level-seminars/top-level-seminar-eu-customs-law/>

⁵⁴ Voor meer informatie over de conferenties wordt verwezen naar: <https://www.erasmusfiscalstudies.nl/conferences/>

De tweede conferentie van 2024 vond plaats op 3 oktober. Deze conferentie bood een uitgebreide discussie over Pillar I en Pillar II, waarbij de huidige stand van zaken werd besproken en kritisch werd geëvalueerd of deze kaders toekomstbestendig zijn en welke alternatieven mogelijk zijn. Maarten de Wilde, Jaap Bellingwout en Hans van den Hurk gaven inleidingen, die werden voorzien van commentaar door Marlies de Ruiter. Ciska Wisman leidde de dag als dagvoorzitter. Het congres vormde de feestelijke afsluiting van de Post-Master Internationaal en Europees Belastingrecht.

5. Kennismaking van studenten met het onderzoek

De meeste onderzoekers die verbonden zijn aan het onderzoeksprogramma geven ook onderwijs in de bachelor- en/of masteropleiding Fiscaal Recht en Fiscale Economie. Het onderzoeksprogramma vindt het belangrijk dat onze studenten in aanraking komen met het binnen het programma verrichte onderzoek. Dit wordt op een aantal wijzen bewerkstelligd. Daarnaast verwerken diverse docenten hun onderzoeksresultaten ook in het (gast)onderwijs dat ze in andere ESL-opleidingen en op andere EUR-faculteiten (RSM, ESE, ESHCC) geven.

5.1 Inbedding onderzoek in het onderwijs

In de meeste vakken komt het in het onderzoeksprogramma verrichte onderzoek terug. Alle vier de onderzoekslijnen komen terug in diverse bachelor en mastervakken en zowel in de mastervariant directe als indirecte belastingen.

Het subthema rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid, onderdeel van de onderzoekslijn legitimiteit in belastingheffing als zodanig komt terug in de bachelorvakken formeel belastingrecht en internationaal & Europees belastingrecht en in de mastervakken capita selecta formeel belastingrecht, formele aspecten van de indirecte belastingen, verdieping internationaal belastingrecht en verdieping Europees belastingrecht. Het subthema verzamelen en uitwisselen van gegevens, proportionaliteit en rechtsbescherming dat onderdeel is van dezelfde onderzoekslijn komt naar voren in de bachelorvakken Internationaal & Europees belastingrecht en omzetbelasting en de mastervakken capita selecta formeel belastingrecht, verdieping internationaal belastingrecht, verdieping Europees belastingrecht en formele aspecten van de indirecte belastingen. Het subthema gelaagdheid van wetgeving en het gebruik van soft law komt aan de orde in het bachelorvak Internationaal & Europees belastingrecht en de mastervakken verdieping Europees belastingrecht, internationale grondslagen van de indirecte belastingen, EU-douanerecht en accijnzen, internationale handel en werkcollege btw. Het onderwerp fairness in belastingheffing, eveneens onderdeel van de onderzoekslijn legitimiteit van belastingheffing als zodanig komt aan de orde in het bachelor 1-vak inleiding belastingrecht, wat gevolgd wordt door alle rechtenstudenten aan ESL. Daarnaast komt het onderwerp aan bod tijdens de bachelorvakken internationaal & Europees belastingrecht en openbare financiën van de bachelor fiscaal recht en de mastervakken verdieping internationaal belastingrecht en indirect tax policy. Het laatste subthema binnen de onderzoekslijn legitimiteit in belastingheffing als zodanig, het gebruik van belastingheffing om gedrag te beïnvloeden komt aan de orde in de bachelorvakken openbare financiën, omzetbelasting en internationaal en Europees belastingrecht en de mastervakken capita selecta sustainability & tax, werkcollege btw en indirect tax policy.

Ook de onderzoekslijn legitimiteit en (de)globalisering komt uitgebreid naar voren in het onderwijs. Het subthema geopolitiek, handel, douanerecht en andere indirecte belastingen komt naar voren in de bachelorvakken omzetbelasting en internationaal & Europees belastingrecht en in alle vakken van de master indirecte belastingen. Het subthema vennootschapsbelasting en globalisering komt naar voren in de bachelorvakken vennootschapsbelasting en internationaal & Europees belastingrecht en de mastervakken verdieping vennootschapsbelasting, capita selecta van eenmanszaak tot groot internationaal concern en capita selecta transfer pricing. Ook in het vak internationale handel binnen de master indirecte belastingen wordt aandacht besteed aan transfer pricing en de interactie met btw en douanerecht. Het laatste subthema binnen deze onderzoekslijn, vrij verkeer van natuurlijke personen binnen de EU en fiscaliteit komt aan de orde in het bachelorvak internationaal & Europees belastingrecht en de mastervakken capita selecta loonheffingen, verdieping inkomstenbelasting en verdieping Europees belastingrecht.

De onderzoekslijn legitimiteit en duurzaamheid komt met al haar thema's aan bod tijdens het mastervak capita selecta sustainability & tax. Daarnaast komt het subthema circulariteit en ESG aan de orde in de master indirecte belastingen in de vakken werkcollege btw, EU-douanerecht en accijnzen en indirect tax policy. Ook in het

bachelorvak omzetbelasting wordt reeds aandacht besteed aan dit onderwerp. Het subthema lokale belastingheffing en verduurzaming komt aan de orde in het bachelorvak heffing lokale overheden.

Ten slotte komt de onderzoeklijn legitimiteit en digitalisering ook naar voren in een groot aantal vakken. Het subthema vennootschapsbelasting in een digitale economie komt naar voren in de bachelorvakken vennootschapsbelasting en internationaal & Europees belastingrecht en in de master directe belastingen in de vakken verdieping vennootschapsbelasting en verdieping internationaal belastingrecht. Het subthema btw, douanerechten en lokale belastingheffing in een digitale economie komt aan de orde in de master indirect in de vakken internationale grondslagen van de indirecte belastingen, internationale handel, indirect tax assurance en technology en werkcollege btw. Het subthema automatische besluitvorming en rechtsbescherming ten slotte, komt aan de orde in de mastervakken capita selecta formeel belastingrecht en formele aspecten van de indirecte belastingen

FRISDRANK BELASTING

Welke producten zouden vallen onder de grondslag van de Wet op de verbruikbelasting van alcoholvrije dranken moeten vallen en op welke wijze zouden deze producten kunnen worden afgebakend om de te verzekeren?

1. Het is het doel van de wetgeving om de consumptie van alcoholvrije dranken te beperken en de consumptie van alcoholische dranken te stimuleren.
2. Het is het doel van de wetgeving om de consumptie van alcoholvrije dranken te beperken en de consumptie van alcoholische dranken te stimuleren.
3. Het is het doel van de wetgeving om de consumptie van alcoholvrije dranken te beperken en de consumptie van alcoholische dranken te stimuleren.
4. Het is het doel van de wetgeving om de consumptie van alcoholvrije dranken te beperken en de consumptie van alcoholische dranken te stimuleren.

MOGELIJKE AFAKENINGEN

- op basis van GN-codes
- op basis van het suikergehalte
- op basis van een omschrijving
- op basis van smaakproef

PARTAGE PASSÉ?
Een juridische herwaardering van de Nederlandse btw-rechtstrijg partage

VRAAGSTELLING
In hoeverre is de typisch Nederlandse rechtstrijg partage vanuit een Europees perspectief toe aan een herwaardering?

KNELPUNTEN
1. Europese onbekendheid
2. Twee ondernemers, één prestatie
3. Internationale verdragen
4. Lidstaten mogen niet met maatregelen trefsen

METHODE
Zuiver doctrinaal onderzoek, bestudering wet- en regelgeving, de wetgeschiedenis, de literatuur en jurisprudentie.

WAT IS PARTAGE?
Een overeenkomst waarbij twee ondernemers voor gezamenlijke rekening en risico één oepsplitbare prestatie verrichten.

PARTAGE IN DE PRAKTIJK
1. TONEELBRANCHE
2. GOEKBRANCHE

VALT HET DOEK VOOR PARTAGE?
W.D. Sombroek
493044w@eur.nl

evenredigheid en ruimte in het recht. Wibren van den Burg verzorgde nog twee colleges over rechtsfilosofie. In het kader van het Fiscaal confrontatievak moeten studenten ook zelf wetenschappelijke activiteiten verrichten rondom hun eigen scriptie, zoals peer reviews en het maken van een poster waarin de studenten hun scriptieonderzoek presenteren. Daarnaast presenteren de studenten hun poster ook ten overstaan van elkaar en docenten van de sectie Fiscaal recht. Voor de beste posters is er een prijs. De eerste prijs ging in 2024 naar Aisha Uwugiaren. De tweede prijs was voor Wouter Sombroek en de derde prijs voor Luke Sonneveld. De publieksprijs ging naar Anna Tran.

In het Fiscaal confrontatievak (FCV) komen alle onderzoeklijnen aan de orde. Bovendien maken studenten in dit vak ook kennis met het onderzoek van onderzoekers uit andere ESL-onderzoeksprogramma's. Dit vak laat studenten kennis maken met wat (fiscale) wetenschapsbeoefening betekent. Sigrid Hemels en Wibren van der Burg zijn de voor dit vak verantwoordelijke hoogleraren, Kaylee Schriek coördineerde het vak in 2024. Studenten krijgen inzicht in wetenschappelijke onderzoeksmethoden en dilemma's.

Wetenschappers (gepromoveerden en promovendi van binnen en buiten de ESL) vertellen in het vak over hun onderzoek en de dilemma's waar ze mee te maken krijgen. Wibren van der Burg en Mitra Tydeman spraken over interdisciplinair onderzoek. Wibren van der Burg en Esther Huiskers-Stoop (Universiteit Leiden, gepromoveerd op de EUR) spraken over het doen van empirisch en interdisciplinair onderzoek. Arjen Schep gaf college over het doen van onderzoek in opdracht: hoe zorg je ervoor dat je wetenschappelijk en onafhankelijk blijft? Onno Ydema ging in op het thema historisch onderzoek over belastingen. Menno van Werkhoven gaf een gastcollege over de IT-uitdagingen van de hedendaagse fiscalist, zijn onderzoeksonderwerp. Marcel Kriek en Marleen van Buren gaven een gastcollege over tax accounting. Frans Wiggers en Kim de Vries gaven een gastcollege over

ANTIMISBRUIKBEPALING FUSIES EN SPLITSINGEN
Een appelboom met peren, maar welke kan je plukken?

PROBLEEMSTELLING
Wanneer is sprake van misbruik bij de doorschuiffaciliteiten in de IB en de VPB?

Literatuur- en jurisprudentieonderzoek

Wat is het doel van de Fusierichtlijn en hoe werkt de antimisbruikbepaling uit?

Antimisbruikbepaling in de IB en de VPB

Ontwikkeling in jurisprudentie

Knelpunten Fusierichtlijn en nationale wetgeving?

Aanpassing van de huidige wettekst nodig?

CONCLUSIE

Is de inputvrijstelling op aardgas nog van deze tijd?

1. Uitdaging
"Afkappen fossiele brandstoffen & Verduurzaming duurzame energie"

2. Methode
Literatuuronderzoek & Interdisciplinair onderzoek

Doelvragen
1. Richtlijn Energiebelastingen
2. Nederlandse wetgeving
3. Toetsingskader "Energy crisis"
4. Afschaffing mogelijk?
5. Andere vormgeving?

3. Aanbevelingen
1. Volledige afschaffing i.c.m. terugafregeling
2. Herinvoren rendementsteels

4. Conclusie
Fossiele subsidies passen niet binnen de VN-klimaatdoelen, maar we zijn nog niet klaar voor een volledige afschaffing zonder flankerend beleid

Erasmus Universiteit Rotterdam
Anna Tran
520635at@eur.nl

Ook buiten het reguliere onderwijsprogramma laten leden van het onderzoeksprogramma studenten met hun onderzoek kennismaken. Sigrid Hemels was dagvoorzitter van het dertiende congres van de R.F.V. Christiaanse-Taxateur over belastingen en AI; een nieuw tijdschrift voor fiscale innovatie in Hotel New York, Rotterdam.

Daarnaast is Sigrid Hemels sinds 2017 betrokken bij Studiegezelschap Lothgenoten, een geselecteerde groep excellente studenten van alle ESL-opleidingen die op zoek zijn naar meer diepgang in hun studie en onder meer vijfmaal per jaar een gastsprekersbijeenkomst organiseren waarin ze juristen, fiscalisten en criminologen die op verschillende plekken werkzaam zijn vragen te spreken over hun bezieling in het recht.

5.2 Scripties en activiteiten van studenten in relatie tot het onderzoeksprogramma

In 2024 hebben Madeleine Merckx, Martijn Schippers, John Gruson (FEI) en Katharina Combrinck (externe scriptiebegeleider en tevens werkzaam bij het Ministerie van Financiën) een scriptieproject aangeboden op het gebied van duurzaamheid wat past binnen de onderzoeklijn legitimiteit en digitalisering. Binnen dit project schreven de masterstudenten Aisha Uwugiaren, Anna Tran en Bas Gräffinger een scriptie over respectievelijk de thema's: grondslag voor een gedifferentieerde frisdrankbelasting, toekomstbestendige belastingheffing op elektriciteit en circulair bouwen en btw. Zij presenteerden hun voorlopige onderzoeksresultaten op 23 mei 2024 aan medewerkers van het Ministerie van Financiën alwaar zij ook input voor hun verdere onderzoek ophaalden.

Als extra-curriculaire activiteit bij de Capita Selecta Formeel Belastingrecht hebben de studenten een zitting bijgewoond van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Het bijwonen van deze zitting sluit aan bij het subthema 'rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid'. Door het bijwonen van deze zitting hebben de studenten de kans gekregen om te observeren hoe rechtsbescherming en procedurele rechtvaardigheid in de praktijk vorm krijgt en welke rol dit speelt in de belastingprocedure.

Ook werd in 2024 opnieuw de prijs voor het beste bachelorwerkstuk uitgereikt. Deze was dit jaar voor Ward van der Meijden zijn bachelorwerkstuk met de titel 'De gevolgen van de Wet Minimumbelasting 2024 voor de innovatiebox'. Op 27 november 2024 heeft Arlene Schonveld namens hem de prijs in ontvangst genomen uit handen van Han Kogels. Alexander van der Lijn ontving een eervolle vermelding.

De post master-studenten

Hicham Mezouar (post master customs 2023), Ibrahim Ahmed (post master customs 2023) en Felicia Moenné (post master customs 2022) hebben in MBB een bewerking gepubliceerd van hun EFS verhandeling in een themanummer over formeel douanerecht waarbij Martijn Schippers optrad als gastredacteur. Hicham Mezouar behandelde het vertrouwensbeginsel in het douanerecht en aanverwante terreinen. Ibrahim Ahmed schreef over de toepassing van de (verlengde) navorderingstermijn in het douanerecht. Felicia Moenné ging in op het pleitbaar standpunt in het douanerecht.

6. Zichtbaarheid van het programma

In 2024 was het programma op diverse wijzen zichtbaar, onder meer via wetenschappelijke en vaktechnische publicaties, bijdragen aan (online) conferenties en seminars en optredens in de media. Voor een volledig overzicht van alle activiteiten verwijzen wij naar de annex, waarin alle kwantitatieve gegevens en een overzicht van de onderzoeksoutput zijn opgenomen. In deze paragraaf wordt een aantal activiteiten nader belicht.

6.1 Kernpublicaties

Publicaties zijn een belangrijk middel om te communiceren over de resultaten die binnen het onderzoeksprogramma worden behaald. In 2024 publiceerden deelnemers aan het onderzoeksprogramma in totaal 54 wetenschappelijke publicaties, waarvan 18 internationaal en 36 nationaal waren. Een aantal wetenschappelijke kernpublicaties van 2024 is:

Internationaal:

1. Boei, W., & Douma, S. (2024). Exchange of information: effectiveness and efficiency. In M. Serrat Romani, J. Korving, & M. Eliantonio (Eds.), *Exchange of Information in the EU* (pp. 125-150). Edward Elgar Publishing.
2. Kastelein, R. (2024). Role of local governments in EU member states' climate policy and legislation. *npj Climate Action*, 3(92), Article 92. <https://doi.org/10.1038/s44168-024-00177-3> (Double blind peer reviewed)
3. Merckx, M., Lamensch, M., Janssen, A., & Lock, J. (2024). Qualitative Assessment of Two Recent EU Commission Proposals to Impose (More) VAT Obligations on Platforms. *World Tax Journal*, 16(1), 3-53. <https://doi.org/10.59403/x52sh9> (double blind peer reviewed)
4. Ros, E. (2024). The ECJ Preliminary Reference Procedure: Two to Tango? *European Taxation*, 64(8), 333-341. <https://doi.org/10.59403/2cgm6w>
5. Schippers, M. (2024). The Role and Validity of Delegated and Implementing Acts under the Union Customs Code. *Intertax*, 52(5), 399-411. (Double blind peer reviewed)

Nationaal:

1. Boomsluiters, E. (2024). Doorschuiving van aanspraken bij fusies en splitsingen, op zoek naar een evenwicht. *NLFiscaal*, 2024(39), Article NLF-W 2024/39
2. Hemels, S. (2024). Botsende visies: gezin of individu als uitgangspunt voor draagkrachtheffing. *Weekblad Fiscaal Recht*, 153(7555), 20-23. Article 337.
3. Jie-A-Joen, C., & Bimmel, L. (2024). Intercompany licentie van immateriële activa: enkele beschouwingen inzake de keuze en toepassing van verrekenprijsmethoden. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 195, 160-170. Article 195.2.
4. den Ouden, F. (2024). De goede procesorde: balanceren tussen behoorlijkheid en doelmatigheid?! *Weekblad Fiscaal Recht*, 2024(7552), Article 2024/313.
5. Wilde, M.F., de, "Van BEPS tot de Wet minimumbelasting 2024; Een kroniek in commentaren", *Sdu, Den Haag*, 2024, 1-351;

Voor de valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek dat in het onderzoeksprogramma plaatsvindt, zijn ook vaktechnische publicaties van belang. In 2024 publiceerden deelnemers aan het onderzoeksprogramma 60 vaktechnische artikelen, boeken en boekhoofdstukken. Bij vaktechnische publicaties ligt de nadruk op communicatie met Nederlandse fiscale beleidsmakers, uitvoerders, rechters en praktijkfiscalisten. Het is daarom

logisch dat 69 van deze publicaties in het Nederlands waren. Een aantal kernvakpublicaties van het onderzoeksprogramma waren in 2024:

Internationaal:

1. Molenaar, D. (2024). Taxing the Income of Influencers. In S. V. Kostić, A. B. Moreno, V. Chand, & M. Tenore (Eds.), *Mobility of Individuals and Workforces* (pp. 251-276). IBFD.
<https://www.ibfd.org/shop/book/mobility-individuals-and-workforces>
2. de Wilde, M.F. (2024). "On Pillar 2 Controversy and Trust". *Kluwer International Tax Blog*.

Nationaal:

1. Albers, M. (2024). Samenloopvrijstelling: aandelen in een onroerendezaakrechtspersoon en beperkte rechten. *BTW-bulletin*, 2024/19.
2. Arzini, N., & ten Have, P. (2024). De zaak Drebers: bewijst het HvJ Nederland een (investerings)dienst? *BTW-Brief. Tijdschrift met Praktische Informatie inzake Omzetbelasting*, (2024/78), Article BtwBrief 2024/78.
3. Boomsluiters, E. (2024). Reorganisatiefaciliteiten in de inkomsten- en vennootschapsbelasting. *Tijdschrift Familiebedrijven*, 2024(4), 189-199.
4. Boonstra, J., & Noorlander, C. (2024). Een einde aan de brandstofpassendiscussie? – deel 2. *BTW-bulletin*, 2024(2), 5-9. Article 2024/9.
https://www.inview.nl/document/idpass0a8b2c7f1c3241389fcb0ccadf2f7e23?ctx=WKNL_CSL_25
5. Hemels, S. (2024). Fiscale maatregelen en schenkingen aan cultuur. Stimulering én begrenzing. *Boekman*, 36(138), 42-45.
6. Merckx, M., & Gruson, J. (2024). VAT in the Digital Age: hoop doet leven? *BTW-bulletin*, 2024(10), Article 66.

Vele leden van het onderzoeksprogramma leveren een belangrijke bijdrage aan de duiding van fiscale jurisprudentie, beleid en wetsvoorstellen via hun annotaties in fiscale vaktijdschriften. In totaal zijn in 2024 138 annotaties verschenen van leden van het onderzoeksprogramma. Een aantal voorbeelden van annotaties die een duidelijke link met het onderzoeksprogramma hebben:

1. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Prejudiciële vraag - verrekenprijzen en btw (prej.vr. zaak C-726/23). 1746. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 28/11/23, C-726/23 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(44).
2. Boei, W. (2024). Belgische implementatiewet over Richtlijn informatie-uitwisseling is niet nietig. *NLF* 2024/0736. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 29/02/24, C-623/22, ECLI:EU:C:2024:189 *NLFiscaal*, 2024(13), 14-15.
3. Merckx, M. (2024). Raad van de EU keurt pakket btw in het digitale tijdperk goed. *NLFiscaal*, 9(49), 12-16. Article 2666.
4. Monsma, A. (2024). Bijzondere persoonlijke omstandigheden leiden sneller dan voorheen tot verschoonbaarheid bij termijnoverschrijding. 106. Case note on: College van Beroep voor het bedrijfsleven, 30/01/24, ECLI:NL:CBB:2024:31. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(6).
5. De Wilde, M. (2024). Bedrag B besluit 2025 gepubliceerd. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(50), Article 2006.

6.2 Valorisatie door conferenties en lezingen

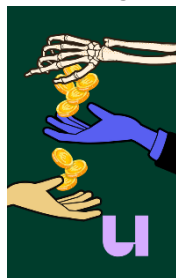
Door middel van conferenties en lezingen delen we de bevindingen die we in het kader van het onderzoeksprogramma hebben verworven met andere wetenschappers, praktijkfiscalisten of een breder publiek. Diverse leden van de onderzoeksgroep hebben (online) lezingen gegeven en deelgenomen aan al dan niet digitale

conferenties, vaak met een interdisciplinair of internationaal karakter. Deze onderzoeksoutput is opgenomen in tabel 5 van de annex en is ook deels aan de orde gekomen in paragraaf 2.

Een vorm van valorisatie, waarbij wetenschap rechtstreeks naar het bredere publiek werd gebracht, was de Universiteit van Nederland theatertour waaraan Sigrid Hemels in het theaterseizoen 2023-2024 deelnam voor de EUR.⁵⁵ Van ieder van de 15 Nederlandse universiteiten deed een wetenschapper mee, met vakgebieden die het hele wetenschappelijke spectrum, van natuurwetenschappen, sociale wetenschappen en humaniora besloegen. Iedere avond gaven drie van deze wetenschappers een publieksvriendelijk mini-college van 20 minuten. Alle avonden werden aan elkaar gepraat door comedian Fuad Hassen. Sigrid gaf het aan haar onderzoek gekoppelde college 'Is het terecht dat de erfbelasting door velen wordt gehaat?' De Universiteit van Nederland heeft hier met haar ook een podcast van

gemaakt.⁵⁶

WAAROM ERFBELASTING MISSCHIEF WEL DE BESTE BELASTING IS

Sigrid Hemels
Erasmus Universiteit

In het kader van het onderzoeksprogramma hebben in 2024 diverse seminars plaatsgevonden. In april organiseerde Walter de Wit en Martijn Schippers een ECCE-seminar op de campus van de EUR waar meer dan 100 deelnemers aan deelnamen. Zij hielden tijdens dit seminar een presentatie over het btw-aftrekrecht bij invoer.

Madeleine Merckx schreef een congresbijdrage voor het congres Court of Justice of the European Union: Recent VAT Case Law aan de Wirtschäftsuniversität Wien. Daarbij nam zij de arresten van het Hof van Justitie op het gebied van de plaats van prestatie voor haar rekening. De bijdrage presenteerde zij op 26 januari 2024 tijdens de conferentie, waarna een paneldiscussie volgde. De input van het congres gebruikte Madeleine om haar bijdrage te verrijken. De bijdrage is verschenen in een boek tezamen met de andere bijdragen. In 2025 doet Madeleine weer mee aan dit congres, waarbij zij opnieuw zal spreken over de plaats van de prestatie. De bijdrage schreef zij samen met Erik Ros.

6.3 Invloed op overheidsbeleid

Leden van het onderzoeksprogramma worden regelmatig op grond van hun expertise en onderzoeksoutput geconsulteerd door overheidsorganen, zowel lokaal, nationaal als internationaal. Het onderzoek dat plaatsvindt binnen het programma sluit dan ook perfect aan bij actuele thema's waar overheden mee worden geconfronteerd. We noemen een in het oog springend voorbeeld uit het jaar 2024.

De erkenning van het ESBL als wetenschappelijk expertisecentrum blijkt onder meer uit de diverse opdrachten die zij voor verschillende partijen uitvoeren. In het bijzonder noemen we dit jaar het onderzoek van het ESBL samen met het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) met ondersteuning van Anneke Monsma naar de invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting in Nederland.⁵⁷ Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Financiën. Het rapport is op 21 juni 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer. Tevens verscheen in 2024 het rapport 'Investeren in het organiserend vermogen en verduurzaming van bedrijventerreinen met behulp van bedrijveninvesteringszones.' Dit onderzoek werd samen met Cees-Jan Pen

⁵⁵ <https://www.universiteitvannederland.nl/theater>.

⁵⁶ Podcast Universiteit van Nederland 'Waarom erfbelasting misschien wel de beste belasting is', augustus 2024, <https://www.universiteitvannederland.nl/podcast/waarom-erfbelasting-misschien-wel-de-beste-belasting-is>.

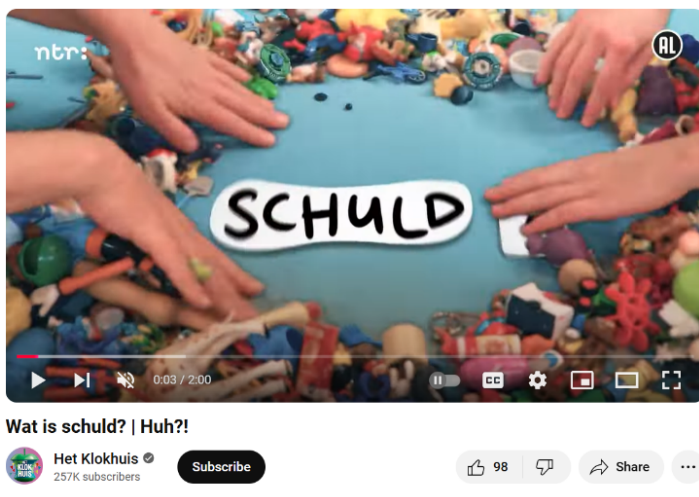
⁵⁷ Allers M., Schep A.W., Hoeben C., Kastelein R.H., Monsma A.P. (2024). Mogelijkheden voor invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting ter bevordering van de woningbouw. Zie <https://open.overheid.nl/documenten/18c8667f-a519-4bb9-867c-e7e7a3d62aeb/file>.

(Lector De ondernemende regio's Fontys) in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en klimaat uitgevoerd.

Madeleine Merckx was in 2024 lid van de Commissie wetsvoorstellen van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). Deze commissie geeft technisch commentaar op wetsvoorstellen, concept beleidsbesluiten, voorgestelde Europese richtlijnen met grote fiscale relevantie en op fiscale internetconsultaties. Clive Jie-A-Joen is lid van de sectie Transfer Pricing van de NOB. Madeleine Merckx en Walter de Wit waren in 2024 lid van de sectie Omzetbelasting van de NOB. Walter de Wit en Martijn Schippers waren lid van de sectie Douane van de NOB. Arjen Schep is lid van de werkgroep regelgeving en actualiteiten van de LVLB.

6.4 Optredens in de media

Diverse leden van het onderzoeksprogramma worden door de media als deskundigen op hun vakgebied beschouwd. Zij worden dan ook regelmatig benaderd door de media. Wij zien het ook als onderdeel van ons taak als publiek gefinancierde wetenschappers om met deze journalisten in gesprek te gaan. Soms hebben journalisten alleen behoefte aan achtergrondinformatie en een inhoudelijke check en leidt het contact niet tot een media-uiting of niet tot een quote en wordt het dus ook niet gerapporteerd in onze onderzoeksoutput. Wij zien dit echter als onderdeel van onze maatschappelijke taak en als een wijze om bij te dragen aan sociale impact van ons wetenschappelijke werk.

Sigrid Hemels heeft in 2024 weer meegedacht met het script van een klokhuisfilmje dat in 2024 ook op youtube verscheen: Wat is schuld? Huh?!.⁵⁸ Ook werkte ze mee aan de ESL Podcast 'Prinsjesdag ontcijferd: wat is het Belastingplan eigenlijk?' waarin zij met twee medewerkers van het Belastingplanteam door een ESL studente werd geïnterviewd over het Belastingplan (waarbij de techniek door een andere ESL student werd gedaan, beide werken als student-assistent bij de afdeling communicatie van ESL).⁵⁹

De afhandeling van WOZ-procedures en de activiteiten van gemachtigden die werken op basis van 'no cure no pay', was ook dit jaar weer een actueel onderwerp. Arjen Schep werd hierover geïnterviewd in het Financieele Dagblad (FD)⁶⁰ en ook in een podcast van RB Belastingadviseurs (RB Podcast)⁶¹.

Ook Maarten de Wilde verschijnt regelmatig in de media. Dit jaar werd hij bijvoorbeeld door Tagesschau geïnterviewd over de werking en toepassing van de innovatieboxregeling voor Nederlandse

⁵⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=8cZA8Y-efu4>

⁵⁹ https://open.spotify.com/episode/76mZSNuBlhS8EIT8Eqrlyvs?si=fl_GaeMYTsvg0la1t06ILQ&nd=1&dlsi=7e9e10c8c0d44011

⁶⁰ FD 13 juni 2024: "De onethische kanten van no cure, no pay" <https://fd.nl/samenleving/1519713/de-onethische-kanten-van-no-cure-no-pay>.

⁶¹ 16 oktober 2024, Podcast interview met Sylvester Schenk van de RB Podcast (Register Belastingadviseurs), aflevering 75 "Het aanvechten van WOZ-beschikkingen en 'no cure no pay'". Link: <https://www.buzzsprout.com/2192046/episodes/15799938>

multinationales en hij duidde voor BNR op de radio de geruchtmakende uitspraak van het Hof van Justitie in de zaak Apple.

Madeleine Merckx werd geïnterviewd over een btw-claim van Italië aan Meta. Achtergrond betreft de vraag of sprake is van een belastbare prestatie van Meta aan gebruikers van bijvoorbeeld Facebook en Instagram, omdat de gebruikers in ruil voor toegang tot het platform toestemming geven hun data te gebruiken.⁶²

De universiteit van Antwerpen heeft op basis van verkoopgegevens van 2022 een onderzoek gedaan waaruit blijkt dat 11 procent van de omzet van de onlinekledingverkoop in België naar Chinese webshops gaat. De Europese Commissie wil binnen een paar jaar deze oneerlijke concurrentie vanuit China aanpakken door de douanewet te wijzigen. Martijn Schippers, ging in op dit onderwerp in de Gazet van Antwerpen.⁶³

Met de verkiezing van Trump als president van de Verenigde Staten per 20 januari 2025, is de verwachting dat dit tot (verdere) handelsspanningen leidt. Martijn sprak erover met het FD, NOS en het ANP. Het ANP-artikel dat daaruit volgde is door diverse media opgepikt.

Italië eist honderden miljoenen euro's aan btw van Meta, maar het techbedrijf wil van niets weten

De Volkskrant.nl
13 dec 2024 05:00

Copyright 2024 DPG Media B.V. All Rights Reserved

de Volkskrant

Author: Frank Rensen
Print Edition: De Volkskrant.nl
Length: 624 words

Body

Meta, het moederbedrijf van Instagram en Facebook, moet volgens het Italiaanse OM bijna 887 miljoen euro aan achterstallige belasting betalen. Dat zou een diepe deuk slaan in het verdienmodel van onlineplatforms. 'Het kan enorme gevolgen hebben, ook in Nederland.'

Google, YouTube, Instagram, TikTok: onlineplatforms zijn gratis te gebruiken, omdat de techbedrijven erachter hoofdzakelijk verdienen aan het plaatsen van advertenties. Een groot deel van deze inkomsten komen uit de verkoop van persoonsgegevens: adverteerders betalen goudgeld voor informatie over de hobby's en interesses van consumenten, om reclames mee te personaliseren.

Meta verdient 95 procent van de jaaronzet aan advertentie-inkomsten, het moederbedrijf van Google 77 procent. Deze bedrijven betalen echter geen btw over de data die ze van gebruikers ontvangen in ruil voor het gebruik van hun platform.

De Italiaanse zaak is de eerste die deze status quo omver zou kunnen gooien, en daarmee veel van de wind uit de zeilen van de platformeconomie kan halen.

6.5 Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen

Diverse leden van de onderzoeksgroep zijn als redactielid, vaste annotator of bewerkster verbonden aan een groot aantal publicaties op fiscaal terrein. Voor de onderzoeksgroep is dit een goede manier om naar buiten te treden en de contacten met andere fiscale wetenschappers en met de fiscale praktijk te onderhouden. Bovendien weerspiegelt dit de waardering van vakgenoten voor de fiscale expertise van de leden van de onderzoeksgroep.

- mr. M.P.L. Adriaansen: redacteur Wetteksten Hoger Onderwijs
- N.P. Arzini LL.M: annotator NTFR, Annotator NLFiscaal.
- W. Boei LL.M: annotator NLFiscaal, auteur artikelsgewijscommentaar NDFR.
- A.H.E. Bruin LL.M: annotator NLFiscaal
- prof. mr. G.J.M.E. de Bont: vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht, lid van de redactieraad van Het Register, redacteur MBB, annotator Beslissingen in Nederlandse Belastingrechtspraak.
- mr. dr. E. Boomsluiters: annotator NLFiscaal, redacteur Kennisbank Vennootschapsbelasting NLFiscaal, Kennisbank Inkomstenbelasting NLFiscaal en Kennisbank Europees Belastingrecht NLFiscaal.
- V.F. Drok LL.M: annotator Vakstudie Nieuws.
- I. van den Eijnde LL.M: annotator Fiscaal Weekblad FED, annotator NLFiscaal.
- prof. dr. M.W.C. Feteris: lid van de redactie van de reeks Fiscale Monografieën, vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht.
- M.D.C. Gomes Vale Viga MSc: annotator Vakstudie Nieuws, Fiscaal Weekblad FED, vaste medewerker Fiscale Berichten voor het Notariaat.
- mr. drs. J. Gruson MA: annotator NLFiscaal, Highlights & Insights on European Taxation en NTFR, auteur artikelgewijscommentaar NTFR, Kennisbank Omzetbelasting NLFiscaal en Kennisbank Omzetbelasting soft law NLFiscaal; vaste medewerker BtwBrief.

⁶² Volkskrant 13 december 2024, 'Italië eist honderden miljoenen euro's aan btw van Meta, maar het techbedrijf wil van niets weten', <https://www.volkskrant.nl/tech/italie-eist-honderden-miljoenen-euro-s-aan-btw-van-meta-maar-het-techbedrijf-wil-van-niets-weten~bc0b4a31/>

⁶³ Gazet van Antwerpen 29 november 2024, Onveilige producten, importheffingen ontduiken en een Belgische douane die "zo lek is als een zeef": wie kan China stoppen?, https://www.gva.be/cnt/dmf20241129_93582760

- prof. dr. S.J.C. Hemels: lid van de redactie van het Weekblad Fiscaal Recht, peer review van een voorstel voor een boekenserie bij Edinburgh University Press.
- dr. L.C. van Hulten: lid van de redactie van het Weekblad Fiscaal Recht, redacteur Kennisbank Internationaal Belastingrecht NLFiscaal, annotator NLFiscaal.
- A.D.M. Janssen LL.M: auteur Kennisbank Omzetbelasting NLFiscaal.
- dr. drs. C.J.S. Jie-A-Joen: annotator NLFiscaal.
- R.H. Kastelein LL.M: auteur Fiscale Encyclopedie De Vakstudie, annotator Belastingblad, annotator Fiscaal Weekblad FED.
- prof. dr. P. Kavelaars: eindredacteur NLFiscaal, eindredacteur Pensioenbrief, redacteur Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken, MBB en Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht, vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht, annotator Beslissingen in Nederlandse Belastingrechtspraak.
- prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok: vaste medewerker Weekblad Fiscaal recht, eindredacteur NLFiscaal (Dividendbelasting).
- prof. dr. H.A. Kogels: lid van de editorial board van EC Tax Review.
- mr. F.J.H.L. Makkinga: vaste medewerker Belastingblad.
- prof. dr. M.M.W.D. Merckx: redacteur MBB, Fiscaal Weekblad FED, NL Fiscaal kennisbank en BTW-bulletin, vaste medewerker Weekblad fiscaal recht en Taxvisions, annotator BNB, NLFiscaal, Highlights & Insights, lid editorial board Erasmus Law Review.
- dr. D. Molenaar: annotator NTFR en NLFiscaal, vaste medewerker NDFR.
- dr. J.A. Monsma: redacteur Belastingblad en NDFR WOZ en lokale belastingen, vaste annotator Belastingblad, lid stakeholdergroep NOB-sectie lokale en milieuheffingen, plaatsvervangend docent SSR lokale belastingen en WOZ, raadsheer-plaatsvervanger team belastingrecht Gerechtshof Den Haag.
- Mr. A.P. Monsma: redacteur Belastingblad en redacteur NDFR deel WOZ en lokale belastingen
- mr. F.A.C. den Ouden: Vaste medewerker Fiscale Encyclopedie De Vakstudie, Annotator NTFR
- dr. E.W. Ros: redacteur en redactiesecretaris MBB, lid commissie beginselen van het EU-recht van de Vereniging voor Belastingwetenschap.
- prof. mr. dr. A.W. Schep: redacteur Belastingblad en Vakstudie Nieuws, annotator BNB.
- dr. M.L. Schippers LL.M: annotator NLFiscaal, lid redactieraad MBB.
- A. Schoneveld LL.M: annotator NLFiscaal.
- prof. mr. dr. M.F. de Wilde: clusterredacteur NDFR en NLFiscaal, annotator Highlights & Insights on European Taxation en NTFR, vaste medewerker Ars Aequi en Highlights & Insights, peer reviewer Intertax, World Tax Journal en MDPI.
- prof. dr. W. de Wit: redacteur Douane Update.

6.6 Onderzoek gefinancierd door de NWO

In februari 2024 is het onderzoeksvoorstel “Tackling Fixophobia: Improving repair practices for consumer electronics” gehonoreerd door het NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) voor een KIC Start Grant. Madeleine Merckx, Martijn Schippers en Jelle Boonstra maken onderdeel uit van het consortium dat dit onderzoek naar reparatie van consumentenelektronica gaat verrichten vanuit het Departement Law & Tax. Binnen ESL werken zij daarbij samen met Johan Vannerom en Emma Briggeman vanuit het Departement Law and business.

In november 2022 haakte Erasmus School of Law aan bij het onderzoek na de deelname van Madeleine Merckx aan een Matchmaking meeting van NWO. Merckx is tevens aangesteld als de voorzitter van één van de working packages. Het project is op 1 september 2024 van start gegaan.

Het consortium is een samenwerkingsverband van de Erasmus Universiteit Rotterdam, TU Delft, de Universiteit van Wageningen en de Hogeschool van Amsterdam. Het consortium werkt daarnaast samen met ATAG, Bang & Olufsen, Fairphone, Philips Consumer Lifestyle, APPLiA Nederland, Techniek Nederland, het Versnellingshuis NL Circulair!, KPN, Accenture, Partners for Innovation, Stichting Repair Café International, iFixit USA,

Consumentenbond, de Koninklijke NVRD, het ministerie van Economische zaken en Klimaat, Rijkswaterstaat, Autoriteit Consument & Markt en Het Groene Brein.

6.7 Onderzoek voor derden

Het Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale overheden (ESBL) heeft in 2024 naast de zelf geïnitieerde onderzoeken en activiteiten ook diverse onderzoeken in opdracht verricht. We verwijzen hiervoor naar paragraaf 2.3.2. Maarten de Wilde en Eva Boomsluiters participeerden in een tender, in samenwerking met Ecorys, voor een onderzoek voor de Europese Commissie naar de effectiviteit van de Anti-ontgaansrichtlijn (ATAD1), waar we op de tweede plaats eindigden.

6.8 Contacten met de fiscale praktijk

Leden van het onderzoeksprogramma houden op verschillende wijzen contact met de fiscale praktijk. Een groot aantal deelnemers is werkzaam bij een belastingadvieskantoor, advocatenkantoor of de Belastingdienst. Hierdoor vindt zowel kruisbestuiving van de wetenschap naar de praktijk als van de praktijk naar de wetenschap plaats, waarbij de wetenschappelijke integriteit door de onderzoekers steeds nadrukkelijk in het oog wordt gehouden. De nevenfuncties van deelnemers aan het onderzoeksprogramma zijn raadpleegbaar via het nevenfunctieregister van de EUR.⁶⁴

Ook met de rechterlijke macht onderhoudt het onderzoeksprogramma nauwe banden. Maarten Feteris is raadsheer in de Belastingkamer van de Hoge Raad en Walter de Wit is raadsheer in opleiding bij Hof den Haag. Madeleine Merckx is rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Noord-Holland voor zaken op het gebied van de indirecte belastingen. Rechtbanken hebben veel te maken met procedures over lokale belastingen, in het bijzonder op het gebied van de Wet WOZ. De expertise van de onderzoekers op het gebied van de lokale belastingen is dan ook zeer gezocht. Ferry Makkinga is rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbanken Noord-Nederland en Oost-Brabant. Daarnaast geeft hij bij het opleidingsinstituut van de Rechtspraak (SSR) cursussen aan rechters en gerechtelijk medewerkers op het gebied van de lokale belastingen en de Wet WOZ. Anneke Monsma is raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Den Haag en geeft regelmatig cursussen en workshops voor de rechterlijke macht.

Sigrid Hemels is Staatsraad bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Zij verspreidt op verschillende wijze kennis over het werk van de Afdeling. Zowel voor de concerndirectie Fiscaal Juridische Zaken van het Ministerie van Financiën als voor de fiscale tafel van Sociëteit De Witte in Den Haag verzorgde ze een lezing over de Afdeling advisering van de Raad van State. Bij laatstgenoemde lezing waren ook de vorige fiscale staatsraad Jansen en zijn voorganger Bartel aanwezig (beide waren eerder ook hoogleraar bij ESL), wat het met drie generaties fiscale staatsraden een bijzondere bijeenkomst maakte.

⁶⁴ <https://www.eur.nl/over-de-eur/beleid-en-reglementen/reglementen-en-regelingen/regeling-nevenwerk>.

Tevens is Sigrid geïnterviewd in het ter gelegenheid van het jubileum van ESL verschenen GROOS magazine over het fiscale vakgebied en kennisdeling.⁶⁵ Ook Madeleine Merckx werd hiervoor geïnterviewd wat leidde tot een artikel over btw als sleutel tot digitalisering, internationalisering en een duurzame samenleving⁶⁶

Nieuws

“De fiscalist als detective” In gesprek met Sigrid Hemels

[Sigrid Hemels, hoogleraar Belastingrecht en staatsraad bij de Raad van State, staat bekend om haar onuitputtelijke enthousiasme voor en kennis over het belastingrecht en kunst.](#) Maar wat vindt Hemels zelf van haar Rotterdamse (fiscale) thuishaven?

In het interview in ons [GROOS magazine](#) vertelt ze onder andere over haar toewijding aan haar vakgebied en de kennisdeling hierover.

Ook werd Sigrid Hemels als deskundige geïnterviewd voor de in 2025 te verschijnen beleidsevaluatie van de anbi-regeling.

Contact met de praktijk wordt ook gehouden door het geven van lezingen en cursussen aan praktijkfiscalisten. Dit gebeurt niet alleen via EFS, maar ook op andere wijze. Zo gaven Walter de Wit, Madeleine Merckx, Martijn Schippers, Clive Jie-A-Joen, Guido de Bont, Maarten de Wilde en Loes van Hulsten cursussen in de door de Stichting Opleiding Belastingadviseurs georganiseerde beroepsopleiding voor aspirant-leden van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) en traden Madeleine Merckx, en Clive Jie-A-Joen op in PE-bijeenkomsten van de NOB.

Maarten de Wilde, Sigrid Hemels en Loes van Hulsten zijn lid van de IBR-brainstormgroep, waarin wetenschappers van verschillende universiteiten en praktijkfiscalisten van zowel de overheid als het bedrijfsleven een aantal maal per jaar samen komen om een onderwerp op het gebied van Europees of internationaal belastingrecht diepgravend te bespreken. Sigrid Hemels is tevens lid van het juridisch Genootschap Amsterdam, waarin een aantal maal per jaar een juridisch onderwerp aan de hand van een door een van de leden gegeven inleiding wordt besproken. Sigrid Hemels was ook te gast in de door The Floris georganiseerde Tax College Tour waarin

Charles Groenhuisen haar onder meer bevroeg over haar carrière en de invloed van fiscalisten op het publieke debat.

Arjen Schep is wetenschappelijk lid van het Denkteam Overheidsfinanciën in het kader van het VNG-project Nederland 2040: een toekomstbeeld,⁶⁷ wetenschappelijk lid van de redactieraad Lange Termijn Agenda Belastingen van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen (LVLB). Arjen Schep en Robert Kastelein zijn wetenschappelijk lid van de Commissie Regelgeving & Actualiteiten van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen (LVLB) en Robert Kastelein is wetenschappelijk lid van de Jongerencommissie van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen (LVLB).

6.9 Colleges op andere universiteiten en overige wetenschappelijke activiteiten

Verschillende deelnemers aan het onderzoeksprogramma hebben in 2024 gastcolleges op buitenlandse en Nederlandse universiteiten verzorgd. Martijn Schippers verzorgde gastcolleges aan de universiteit van Curaçao. Maarten de Wilde en Madeleine Merckx gaven onderwijs aan de UvA binnen hun internationale LL.M programma.

⁶⁵ De fiscalist als detective, in gesprek met Sigrid Hemels, <https://groosmagazine.nl/2024/08/12/in-gesprek-met-sigrid-hemels/>
⁶⁶ Meer dan een heffing: Btw als sleutel tot digitalisering, internationalisering en een duurzame samenleving, <https://groosmagazine.nl/2024/08/12/law-tax-madeleine-merckx/>

⁶⁷ <https://toekomstnederland2040.nl/>.

Daarnaast visiteerde Maarten de Wilde een groot aantal masterscripties voor de onderwijsvisitaties van de opleidingen Fiscaal Recht en Rechtsgeleerdheid van de universiteiten van Maastricht, Groningen en Tilburg.

Sigrid Hemels is verbonden aan de Lund University School of Economics and Management (LUSEM), waar ze ook in 2024, in perioden waarin ze bij de Raad van State met verlof was, een aantal keer verbleef voor onderzoek en onderwijs. In het collegejaar 2024-2025 is ze tevens als International Fellow verbonden aan het Digitax thema van het Lund University Pufendorf Institute for Advanced Studies.

Daarnaast is ze lid van de Scientific Advisory Board van het Max-Planck-Institut für Steuerrecht und Öffentliche Finanzen in München, welke board in 2024 een evaluatie uitvoerde van het onderzoek van voornoemd instituut. Sigrid werd in de vergadering voorafgaand aan de evaluatie aangewezen als vice-chair van de board. Daarnaast is ze lid van de Scientific Committee van het Geneva Centre for Philanthropy (Université de Genève), lid van de advisory board van het onderzoek naar de societal importance of charity lotteries van de Vrije Universiteit Amsterdam en lid van de wetenschappelijke begeleidingscommissie van het onderzoeksproject Geven in Nederland van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Leden van het onderzoeksprogramma worden vanwege hun deskundigheid ook gevraagd voor andere wetenschappelijke activiteiten. Zo namen diverse leden van het onderzoeksprogramma deel aan beoordelings-, promotie- en oppositiecommissies. Een volledig overzicht hiervan is opgenomen in tabel 3 van de Annex.

Peter Kavelaars is secretaris/penningmeester van de Vereniging voor Belastingwetenschap. Madeleine Merx was tot 1 juni bestuurslid van deze vereniging. Loes van Hulten is sinds 1 juni bestuurslid van deze vereniging. Sigrid Hemels was tot juni 2024 namens Nederland lid van het academic committee van de European Association of Tax Law Professors (EATLP). In juni 2024 is ze verkozen tot bestuurslid van de EATLP. Tijdens het congres van de EATLP in juni 2024 op de Universiteit Antwerpen gaf ze een lezing over wat open access is en de open access verplichtingen die Nederlandse universiteiten hun medewerkers opleggen en deed ze mee aan de paneldiscussie over

open access publiceren. Ook is ze reader in de International and European Tax Moot Court Competition die de Katholieke Universiteit Leuven jaarlijks organiseert en waaraan fiscale studententeams van universiteiten uit de hele wereld aan meedoen. Madeleine Merx is lid van de Academic Committee van EANOVAT (European Academic Network of VAT).⁶⁸

⁶⁸ <http://eanovat.org/>.

7. Tot slot

2024 is het eerste jaar waarin het departement Law & Tax aan de slag is gegaan met het nieuwe onderzoeksprogramma legitimiteit in belastingheffing. Het nieuwe programma biedt de mogelijkheid het relevante, maatschappelijk onderzoeksprogramma te kunnen voortzetten, waarbij er nog meer aandacht is voor multidisciplinariteit, transdisciplinariteit en interdisciplinariteit. Om dit te bevorderen organiseert het departement sinds dit jaar ook met vaste regelmaat onderzoeksbijeenkomsten, waarin steeds een van de deelnemers aan het programma ingaat op zijn of haar onderzoek.

Het programma mag in door de eerste geldstroom gefinancierde onderzoeks-fte klein zijn, maar in daadwerkelijk aantal betrokken onderzoekers en in onderzoeksoutput heeft het programma zich stevig op de wetenschappelijke en maatschappelijke kaart gepositioneerd. Dit blijkt ook uit de nationale en internationale waardering voor deelnemers aan het onderzoeksprogramma. Het programma heeft een duidelijke aantrekkingskracht op getalenteerde fiscaal onderzoekers. Het departement Law & Tax van ESL en het Fiscaal Economisch Instituut van ESE geloven in het onderzoeksprogramma en de kracht en vergrote zichtbaarheid die uitgaat van het binnen een programma bundelen van het fiscale onderzoek op de EUR.

Belastingen zijn een integraal onderdeel van de samenleving. Internationaal, Europees, nationaal, en lokaal. Het belang neemt alleen maar toe. De fiscale vraagstukken waar het onderzoeksprogramma zich mee bezig houdt, zoals de verdeling van winstbelasting, digitalisering en duurzaamheid zijn onverminderd actueel. Zoals het belastingrecht zich steeds aan veranderende omstandigheden aanpast, doen de onderzoekers dat ook. Het onderzoeksprogramma is daarmee geen statisch vehikel, maar een dynamisch project dat zichzelf steeds blijft vernieuwen in aandachtspunten.

De vraagstukken waar de samenleving mee te maken heeft, vragen om gedegen fiscaal onderzoek, waarvan de resultaten worden vertaald naar de praktijk. Het onderzoeksprogramma levert deze wetenschappelijke en maatschappelijke bijdrage in volle overtuiging. Dat zullen we ook in 2025 blijven doen, binnen de door ons nieuw ontwikkelde of te ontwikkelen onderzoekthema's en tijdens ons onderwijs. Wij zien de toekomst enthousiast en met vol vertrouwen tegemoet!

Annex

Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek per ultimo van het jaar

	2020	2021	2022	2023	2024
Hoogleraren	1,70	1,46	1,52	1,52	1,56
Overig WP	1,46	1,55	2,33	2,47	1,79
Promovendi	1,28	1,00	0,18	0,52	0,88
<i>Totaal</i>	4,44	4,01	4,03	4,51	4,23

Tabel 2: Promoties per jaar

	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal lopende promotieonderzoeken	23	21	18	19	20
Aantal afgeronde promoties	0	2	3	0	1
Waarvan medewerker van de ESL	0	2	0	0	1
Waarvan buitenpromovendi	0	0	3	0	0

Tabel 3: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissie

2024	Datum promotie	Promovendus	Titel van het boek	Universiteit	Functie
Prof. mr. G.J.M.E. de Bont	21 maart	A. Heidekamp	Bewijsrecht in fiscale bestuurlijke boetezaken	Rijksuniversiteit Groningen	Beoordelingscommissie
Prof. Dr. S.J.C. Hemels	21 november	J. Wang	Reconsidering Formulary Apportionment in the Post-BEPS Era	Erasmus Universiteit Rotterdam	Voorzitter beoordelingscommissie/promotiecommissie
Prof. Dr. S.J.C. Hemels	4 oktober	M. van Bakel	De fiscale gevolgen van publiek-private samenwerkingsverbanden	Tilburg Universiteit	Promotiecommissie
Prof. dr. P. Kavelaars	21 maart	A. Heidekamp	Bewijsrecht in fiscale	Rijksuniversiteit Groningen	Beoordelingscommissie

			bestuurlijke boetezaken		
Prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok	21 november	J. Wang	Reconsidering Formulary Apportionment in the Post-BEPS Era	Erasmus Universiteit Rotterdam	Promotiecommissie
Prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx	19 april	W. Geursen	Mapping the Territorial Scope of EU law	Vrije Universiteit	Promotiecommissie
Prof. mr. dr. M.M.W.D. Merckx	4 oktober	M. van Bakel	De fiscale gevolgen van publiek-private samenwerkings verbanden	Tilburg Universiteit	Promotiecommissie
Prof.dr. M.F. de Wilde	1 juli	M. Velthoven	De antimisbruik- regel van de EU- richtlijn ter bestrijding van belastingontwijk- ing	Universiteit van Amsterdam	Promotiecommissie
Prof.dr. M.F. de Wilde	21 november	J. Wang	Reconsidering Formulary Apportionment in the Post-BEPS Era	Erasmus Universiteit Rotterdam	Promotiecommissie
Prof. dr. W. de Wit	10 september	E. van Doornik	Are uniformity and legal certainty in EU tariff classification really two sides of the same coin?	Maastricht Universiteit	Promotiecommissie

Tabel 4: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar

Academic	2020	2021	2022	2023	2024
International					
Articles (incl. online)	9	9	13	10	7
Books	1	-	-	1	-
Book Chapters (incl. online)	4	15	13	6	10
PhD Theses	-	-	2	1	1
<i>International Total</i>	<i>14</i>	<i>24</i>	<i>28</i>	<i>18</i>	<i>18</i>
National (Dutch)					
Articles (incl. online)	37	38	27	30	28
Books	1	2	2	2	2

Book Chapters (incl. online)	1	1	5	5	6
PhD Theses	-	2	1	-	-
<i>Dutch Total</i>	<i>39</i>	<i>43</i>	<i>35</i>	<i>37</i>	<i>36</i>
Academic Total	53	67	63	55	54

Professional	2020	2021	2022	2023	2024
International					
Articles (incl. online)	6	6	7	3	7
Books	-	2	-	-	-
Book Chapters (incl. online)	2	-	2	-	2
<i>International Total</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>3</i>	<i>9</i>
National (Dutch)					
Articles (incl. online)	36	56	19	20	34
Books	4	4	-	4	3
Book Chapters (incl. online)	4	7	2	5	4
Entry for encyclopedia & dictionary (incl. online)	21	27	24	16	10
Annotations	118	154	145	157	138
Digital or Visual Products	30	32	23	29	17
Summary of case law	50	-	-	-	-
<i>Dutch Total</i>	<i>263</i>	<i>280</i>	<i>213</i>	<i>231</i>	<i>206</i>
Professional Total	271	288	222	234	215
Academic & professional Total	324	355	285	289	269

Other	2020	2021	2022	2023	2024
Contribution to weekly or daily newspaper	30	37	42	33	38
Press & Media	14	21	22	13	22
Lectures (<i>national & international</i>)	78	59	78	70	91
Report	13	2	2	3	2
Book editing	-	-	-	-	-
Award	2	-	-	-	-
<i>Other Total</i>	<i>137</i>	<i>119</i>	<i>144</i>	<i>119</i>	<i>153</i>
Total	461	474	429	408	422

Tabel 5: Onderzoeksoutput 2024

1 Wetenschappelijke publicaties

1.1 Artikelen

1.1.1 Internationaal

1. Kastelein, R. (2024). Role of local governments in EU member states' climate policy and legislation. *npj Climate Action*, 3(92), Article 92. (Peer-reviewed)
2. Merkx, M. (2024). Rendering Platforms Liable for VAT and Import Duties: Desperate Times Call for Desperate Measures, but What about Proper Checks and Balances? *EC Tax Review*, 33(5), 185-196. (Peer-reviewed)
3. Merkx, M. (2024). The Interplay between VAT and Customs: Liability and Deduction. *International VAT Monitor*, 35(3), 121-130. (Peer-reviewed)
4. Merkx, M., Lamensch, M., Janssen, A., & Lock, J. (2024). Qualitative Assessment of Two Recent EU Commission Proposals to Impose (More) VAT Obligations on Platforms. *World Tax Journal*, 16(1), 3-53. (Peer-reviewed)
5. Ros, E. (2024). Preliminary Procedures at the General Court: More than Meets the Eye? *EC Tax Review*, 33(5), 197-207. (Peer-reviewed)
6. Ros, E. (2024). The ECJ Preliminary Reference Procedure: Two to Tango? *European Taxation*, 64(8), 333-341. (Peer-reviewed)
7. Schippers, M. (2024). The Role and Validity of Delegated and Implementing Acts under the Union Customs Code. *Intertax*, 52(5), 399-411. (Peer-reviewed)

1.1.2 Nationaal

1. Albers, M., & Arzini, N. (2024). Wijziging Vastgoedbesluit: veel tekst, weinig inhoud? *MBB*, 2024(7), Article 25. (Peer-reviewed)
2. Bimmel, L., & Jie-A-Joen, C. (2024). De rol van 'implicit support' in intra-groep financiële transacties. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 195, 151-159. Article 195.1. (Peer-reviewed)
3. Boei, W. (2024). Nog even over dat vliegtuig. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2024(7519), 18-19. Article 85. (Peer-reviewed)
4. Boomsluiter, E. (2024). Doorschuiving van aanspraken bij fusies en splitsingen, op zoek naar een evenwicht. *NLFiscaal*, 2024(39), Article NLF-W 2024/39. (Peer-reviewed)
5. Hemels, S. (2024). Botsende visies: gezin of individu als uitgangspunt voor draagkrachtheffing. *Weekblad Fiscaal Recht*, 153(7555), 20-23. Article 337. (Peer-reviewed)
6. Van Hulten, L.C., (2024). Aspecten van groepsregimes in het internationaal belasting(verdrags)recht. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht* 2024(193.1). (Peer-reviewed)
7. Van Hulten, L.C., (2024). Naar een Europese vennootschapsbelasting? De stand van zaken anno 2024. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2024(7555). (Peer-reviewed)
8. Van Hulten, L.C., & Korving, J.J.A.M. (2024). BEFIT: enkele verdragsaspecten. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2024(7544). (Peer-reviewed)
9. Gruson, J & T. Van Ditzhuijsen (2024). De noodzaak voor invoering van digitale rapportageverplichtingen in Nederland in het kielzog van Europese ontwikkelingen, NLF-Wetenschappelijk, 2024(47). (Peer-reviewed)
10. Jie-A-Joen, C., & Bimmel, L. (2024). Intercompany licentie van immateriële activa: enkele beschouwingen inzake de keuze en toepassing van verrekenprijsmethoden. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 195, 160-170. Article 195.2. (Peer-reviewed)
11. Kavelaars, P. (2024). Bronstaatbelastingen en vermogensinkomsten (deel 1). *MBB*, 2024/24, 22-31. (Peer-reviewed)
12. Kavelaars, P. (2024). Bronstaatbelastingen en vermogensinkomsten (deel 2). *MBB*, 2024/28, 18-37. (Peer-reviewed)
13. Kavelaars, P. (2024). Fiscale bouwstenen. *WFR*, 2024/182, 6-16. (Peer-reviewed)
14. Kavelaars, P. (2024). Groepsbenaderingen in het fiscale EU-recht. *TFO*, 2024/193.2, 92-103. (Peer-reviewed)
15. Kavelaars, P. (2024). Verdragsinterpretatie. *TFO*, 2024/194.4, 127-132. (Peer-reviewed)
16. Merkx, M. (2024). Blijk van erkenning. *MBB*, 2024(2), Article 10. (Peer-reviewed)
17. Merkx, M. & Leenders, M. (2024). Nieuwe (grensoverschrijdende) kleineondernemersregeling: na regen komt zonneschijn of van de regen in de drup? *MBB*, 2024(10), 17-31. Article 33. (Peer-reviewed)
18. Merkx, M., & Albers, M. (2024). De cirkel is rond: bouwen aan circulariteit in de bouwsector. *MBB*, (8), 10-27. Article 27. (Peer-reviewed)

19. Merkx, M., & Boonstra, J. (2024). Btw-tariefsverlaging voor reparaties huishoudelijke apparaten: repair is not a VAT affair? *MBB*, 2024(14), 4-13. Article 44. (Peer-reviewed)
20. Monsma, A., & Elbert, H. (2024). Paar doesoe loesoe: de Wet herwaarderingsproceeskosten WOZ en bpm nader beschouwd. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2024(10), 32-41. Article 34. (Peer-reviewed)
21. Den Ouden, F. (2024). De beleidsrichting direct aanpassen: een paard van Troje? *NLFiscaal Wetenschappelijk*, 2024(9), Article 29. (Peer-reviewed)
22. Den Ouden, F. (2024). De goede procesorde: balanceren tussen behoorlijkheid en doelmatigheid?! *Weekblad Fiscaal Recht*, 2024(7552), Article 2024/313. (Peer-reviewed)
23. Ros, E. (2024). Artikel 116 VwEU als grondslag voor belastingharmonisatie binnen de EU? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2024(9), 34-42. Article 31. (Peer-reviewed)
24. Ros, E. (2024). Prejudiciële procedures voor Gerecht: a brave new world? *MBB*, 2024(12), 24-35. Article 40. (Peer-reviewed)
25. De Wilde, M. (2024). Zwanenzang of Phoenix, het arrest van de Hoge Raad van 22 maart 2024 in de zaak Sidecar. *NLFiscaal Wetenschappelijk*, 2024(16), Article NLF-W 2024/16. (Peer-reviewed).
26. De Wilde, M.F. (2024). "Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2); Ramp of zegen?". *Nederlands Juristenblad NJB* 2024/694 (No. 12), p. 800-809.
27. De Wilde, M.F., de Dafnomilis, V. (2024). "BEFIT: een fiscale laagjestaart waarvan we nog niet weten hoe die zal gaan smaken", *MBB Belasting Beschouwingen* 2024/16 (No. 4), p. 16-24. (Peer-reviewed)
28. De Wilde, M.F., de Wisman, C. (2024). "Niet-verrekening Uruguayaanse bronbelasting: 'onderscheid is de bedoeling". *NL Fiscaal Opinie* 2024/2.

1.2 Boeken

1.2.1 Internationaal

1. Wang, J. (2024). *Reconsidering formulary apportionment in the post-BEPS era*. Doctoral Thesis. Erasmus University Rotterdam.

1.2.2 Nationaal

1. El Ouardi, T., Merkx, M., Mezouar, H., Mol-Verver, S., Schep, A., & Zalmai, Z. (2024). *Belastingheffing in de deeleconomie: Belasting heffen van kleine ondernemers en zelfstandigen*. (1 ed.) Wolters Kluwer. Fiscale monografie No. 181.
2. De Wilde, M.F. (2024). *Van BEPS tot de Wet minimumbelasting 2024; Een kroniek in commentaren*. (1 ed.) Sdu. Een kroniek in commentaren.

1.3 Hoofdstukken in een boek

1.3.1 Internationaal

1. Boei, W., & Douma, S. (2024). Exchange of information: effectiveness and efficiency. In M. Serrat Romani, J. Korving, & M. Eliantonio (Eds.), *Exchange of Information in the EU* (pp. 125-150). Edward Elgar Publishing.
2. Hemels, S. (2024). Tax Autonomy From a Member State Perspective: Are we Faced with a Democratic Deficit? In R. Luja (Ed.), *National Tax Autonomy and the European Union* (pp. 1-42). IBFD.
3. Hemels, S. (2024). Tax Incentives for Arts and Cultural Organizations. In Y. Jung, N. Vakharia, & M. Vecco (Eds.), *The Oxford Handbook of Arts and Cultural Management* (pp. 575-591). Oxford University Press.
4. Hemels, S. (2024). Tax incentives for cultural entrepreneurship. In A. Schramme, U. Müller, N. Verboven, & L. D'hoore (Eds.), *Cultural philanthropy and entrepreneurship* (1 ed., pp. 69-84). Routledge.
5. Merkx, M. (2024). Place of supply: Something old, something new, something borrowed, something ... In G. Kofler, M. Lang, P. Pistone, A. Rust, J. Schuch, K. Spies, C. Staringer, R. Szudoczky, & I. Kuninga (Eds.), *CJEU Recent developments in Value Added Tax* (pp. 167-189). Linde Verlag.
6. Merkx, M. (2024). The four flavours of the place of supply in EU VAT. In G. Kofler, M. Lang, P. Pistone, A. Rust, J. Schuch, K. Spies, C. Staringer, R. Szudoczky, & I. Kuninga (Eds.), *CJEU Recent Developments in Value Added Tax 2022* (Vol. 139, pp. 205-228). Linde Verlag.
7. Schippers, M., Long, E., Scholten, J., & Wingerter, B. (2024). Netherlands - Transfer Pricing and Customs Valuation. In A. J. Bakker, & B. R. Obuoforibo (Eds.), *Transfer Pricing and Customs Valuation: two worlds to tax as one* International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD).

8. De Wilde, M.F. (2024). "Computation of Effective Tax Rate and Top-up Tax", In Grilli, S., Weber, D.M. (Eds.), "Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)" (pp. 251-286). Kluwer Law International.
9. De Wilde, M.F. (2024). "Life after OECD Pillar Two? Some legal challenges for effective regulation". In Lejour, A., Schindler, D., (Eds.), "Research Handbook on the Economics of Tax Havens" (pp. 413-437). Edward Elgar Publishing.
10. De Wilde, M.F. (2024). "Scope and Main Definitions", In Grilli, S., Weber, D.M. (Eds.), "Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)" (pp. 1-18). Kluwer Law International.

1.3.2 Nationaal

1. Hemels, S. (2024). 'Goededoelenterreur', onttrekkingen en BEFIT. Een kleine fiscale caleidoscoop voor Gerard Meussen. In H. J. Bresser, J. J. van den Broek, C. G. Dijkstra, M. B. A. van Hout, & M. F. Kossen (Eds.), *Homo Universalis. Liber Amicorum prof. mr. G.T.K. Meussen* (pp. 487-493). Sdu Uitgevers.
2. Hemels, S. (2024). Administration. In S. Grilli, & D. Weber (Eds.), *Annotations on the OECD Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar 2)* (pp. 357-380). Wolters Kluwer.
3. Hemels, S. (2024). ANBI in Harmonie? In S. Dusarduijn, T. van Kempen, & T. Stevens (Eds.), *Essersbundel. Opstellen aangeboden aan prof. dr. P.H.J. Essers* (1 ed., pp. 207-217). Wolters Kluwer.
4. Hemels, S. (2024). Stichting en fiscaliteit. In B. F. Assink, G. J. C. Rensen, & B. C. M. Waaijer (Eds.), *De stichting, een onbegrensde rechtsvorm? : KNB Preadviezen 2024* (Vol. 17, pp. 205-229). Sdu Uitgevers.
5. Kavelaars, P. (2024). Fiscaal beleid. In: S. Dusarduijn, Th. Van Kempen en A.J.A. Stevens (Eds.), *Essersbundel* (p. 289-298). Wolters Kluwer.
6. Merkx, M. (2024). Het home office als vaste inrichting in de btw? In S. Dusarduijn, T. van Kempen, & T. Stevens (Eds.), *Essersbundel* Wolters Kluwer.

2 Vakpublicaties

2.1 Artikelen

2.1.1 Internationaal

1. Molenaar, D. (2024). *Artist Taxation, Social Security and VAT*. (4842672 ed.) SSRN.
2. Molenaar, D. (2024). *No Article 17 for Entertainers and Sportspersons in new Tax Treaty Belgium - The Netherlands*. SSRN.
3. Molenaar, D. (2024). *Taxation of Sports Players at 2024 Euro Football and Olympics*. SSRN.
4. Wang, J. (2024). *A Taiwanese Approach to Taxing Digital Economy, The Case of Chinese Gaming Businesses Going Global*. *Caribbean Tax Law Journal*, 2024(6), 32-41.
5. de Wilde, M.F. (2024). "On Pillar 2 Controversy and Trust". *Kluwer International Tax Blog*.
6. de Wilde, M.F. (2024). "Taxing Digital, What's Next?". *Kluwer International Tax Blog*.
7. de Wilde, M.F. (2024). "Why S&S Approach as Amount B of Pillar One brings us nothing, at all". *Kluwer International Tax Blog*.

2.1.2 Nationaal

1. Albers, M. (2024). Samenloopvrijstelling: aandelen in een onroerendezaakrechtspersoon en beperkte recht. *BTW-bulletin*, 2024/19.
2. Arzini, N., & ten Have, P. (2024). De zaak Drebers: bewijst het HvJ Nederland een (investerings)dienst? *BTW-Brief*. (2024/78), Article BtwBrief 2024/78.
3. Boomsluit, E. (2024). Reorganisatiefaciliteiten in de inkomsten- en vennootschapsbelasting. *Tijdschrift Familiebedrijven*, 2024(4), 189-199.
4. Boonstra, J., & Noorlander, C. (2024). Een einde aan de brandstofpassendiscussie? – deel 2. *BTW-bulletin*, 2024(2), 5-9. Article 2024/9.
5. Gruson, J & M. Merkx (2024) VAT in the Digital Age: hoop doet leven?, *BTW-bulletin* 2024(66), 3-11.
6. Gruson, J. (2024) Eén jaar ViDA: eindigen we in de Garden of Eden of In-A-Gadda-Da-ViDA?, *BTW-bulletin* 2024(18), 6-10.
7. Gruson, J. & A.E.C. de Jong (2024) Navigeren door de fiscale wateren: een blik op de btw-regels voor zeeschepen. *BtwBrief* 2024(39), 14-19.
8. Gruson, J. & M.R.E. Moens (2024) Voorstel invoering elektronisch certificaat btw-vrijstelling: weer een stap vooruit in de digitale btw-toekomst, *BtwBrief* 2024(71), 6-10.

9. Hemels, S. (2024). Fiscale maatregelen en schenkingen aan cultuur. Stimulering én begrenzing. *Boekman*, 36(138), 42-45.
10. Kastelein, R. (2024). Samenvatting ESBL-onderzoek naar functioneren van en verduurzamen met BI-zones op bedrijventerreinen. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(10), Article 160.
11. Kavelaars, P. (2024). De eigen woning in de inkomstenbelasting: quo vadis? *Ars Aequi*, 2024/6, 523-533.
12. Kavelaars, P. (2024). Een tandje minder vervuiling (column). *WFR*, 2024/163, 4-5.
13. Kavelaars, P. (2024). Naar tariefuniformering in de btw (column). *NTFR*, 2024/1173, 1-4.
14. Merkx, M. (2024). Douanerecht en btw bij onregelmatige invoer: living apart together. *BTW-bulletin*, 2024(7/8), Article 54.
15. Merkx, M. (2024). Eindejaarstips en tips voor 2025. *BTW-bulletin*, 2024(12), 6-12. Article 87.
16. Merkx, M., & Leenders, M. (2024). Gratis producten de wereld rond: een gul gebaar met complexe gevolgen? *BTW-bulletin*, 2024(1), Article 4.
17. Merkx, M., & van Riet, C. (2024). Taakoverdracht HvJ naar Gerecht: mission impossible of missie volbracht? *BTW-bulletin*, 2024(9), Article 61.
18. Merkx, M., & Westerveld, J. (2024). Beëindiging gunstige uitleg BUA Belastingdienst: placebo door Unierechtelijke beperkingen? *BTW-bulletin*, 2024(2), Article 10.
19. Molenaar, D. (2024). Handleiding over voorkoming van dubbele belasting bij artiesten en sporters in de Vpb. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024, Article 593.
20. Molenaar, D. (2024). Opinie: Hoe verder met de artiestenregeling. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(3), Article 116.
21. Monsma, A. (2024). Boekbespreking: Compendium Gemeentelijke belastingen en de Wet WOZ. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(5), Article 93.
22. Monsma, A. (2024). Verschenen literatuur, *Belastingblad* 2024/373: WOZ en ozb. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(21), Article 373.
23. Monsma, A. (2024). Verschenen publicaties. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(4), Article 76.
24. Monsma, A. (2024). Verschenen publicaties. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(16), Article 286.
25. Monsma, A. (2024). Verschenen publicaties. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(11), Article 192.
26. Monsma, A. (2024). Verschenen publicaties. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(12), Article 208.
27. Monsma, A. (2024). Verschenen publicaties. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(2), Article 39.
28. Monsma, A. (2024). Verschoonbaarheid van termijnoverschrijding: nieuwe lijn bestuursrechters. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(6), Article 95.
29. Monsma, A. (2024). Verslag lustrumsymposium 'Time for Change'. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2024(4), Article 28.
30. Schep, A. (2024). Over de pakjes die 'no-cure no-pay' onder de kerstboom achterliet. *Vakstudie Nieuws*, 2024(1.0.5), Article V-N 2024/1.0.5.
31. De Wilde, M.F. (2024). "Droom of werkelijkheid? Over Pijler 2, controversie en vertrouwen". *Weekblad Fiscaal Recht WFR*, 2024/187.
32. De Wilde, M.F. (2024). "Over innovatiebox en minimumbelasting: de kool en de geit". *The Floris*, May 15 2024.
33. De Wilde, M.F. (2024). "Taxing multinationals; what happened?". *GlobTaxGov Leiden University*, December 3 2024.
34. De Wilde, M.F., & Wisman, C. (2024). Niet-verrekening Uruguayaanse bronbelasting: 'onderscheid is de bedoeling'. *NLFiscaal Opinie*, 2024(2), Article NLF Opinie 2024/2.

2.2 Boeken

1. Kavelaars, P. (2024). *Bronstaathellingen en vermogensinkomsten*. Deventer 2024: Wolters Kluwer, 2e druk.
2. Kavelaars, P., Heithuis, E.J.W., Schuver, B.S. (2024). *Inkomstenbelastingen*. Deventer 2024: Wolters Kluwer, 20e druk.
3. Schippers, M., & Merkx, M. (Eds.) (2024). *Formele aspecten van het douanerecht en de indirecte belastingen*. (1 ed.) Wolters Kluwer. Fed Fiscale Brochures.

2.3 Hoofdstukken in een boek

2.3.1 Internationaal

1. Molenaar, D. (2024). Artist Taxation. In F. Gorman & E. Forde (Eds.), *Touring Business Handbook*. IQ Magazine.
2. Molenaar, D. (2024). Taxing the Income of Influencers. In S. V. Kostić, A. B. Moreno, V. Chand, & M. Tenore (Eds.), *Mobility of Individuals and Workforces* (pp. 251-276). IBFD.

2.3.2 Nationaal

1. Arzini, N., van den Eijnde, I, Leenders, M., Merckx, M., Nent-Vroomen, W., Schamp, Y. & Witteveen, M., Overige indirecte belastingen. In *Formele aspecten van het douanerecht en de indirecte belastingen* (pp. 123-249). Wolters Kluwer.
2. Makkinga, F., Groenewegen, G., van der burg, MP., & Schep, A. (2024). Herziening hoofdstukken 2 (De wet waardering onroerende zaken), 3 (De onroerendezaakbelastingen). In e.a., & M. P. van der Burg (Eds.), *Compendium Gemeentelijke Belastingen en de wet WOZ, dertiende geheel herziene druk* (pp. hoofdstukken 2 en 3). Wolters Kluwer.
3. Merckx, M. & de Wit, W., (2024). Internationale en Europeesrechtelijke aspecten. In *Formele aspecten van het douanerecht en de indirecte belastingen* (pp. 1-58). Wolters Kluwer.
4. Schippers, M., de Wit, W., & van den Eijnde, I. (2024). Douanerecht. In *Formele aspecten van het douanerecht en de indirecte belastingen* (pp. 59-122). Wolters Kluwer.

2.4 Bijdragen aan encyclopedische werken (online)

1. Boei, W. (2024). Commentaar bij art. 6 (automatische gegevensuitwisseling algemeen), artt. 7 en 7a (spontane gegevensuitwisseling), art. 6b (uitwisseling DAC1), artt. 6c en 10a tot en met 10fa (CRS – DAC2), artt. 2b, 2c en 6d (uitwisseling van grensoverschrijdende rulings DAC3), artt. 4a tot en met 4p en 6a (spaarrenterichtlijn), art. 6e (CbCR – DAC 4), art. 10g (toegang antiwitwasrichtlijn – DAC 5), artt. 8 tot en met 10 (onderzoek in het kader van gegevensuitwisseling), art. 14 (beperkingen bij verlenen bijstand) en art. 16 (geheimhoudingsplicht). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (on-line naslagwerk)* Sdu Uitgevers.
2. Gruson, J. (2024). Bewerking artikelsgewijs commentaar bij art. 5, 5a, 5b, 5d en 37e Wet OB 1968, *NLFiscaal Kennisbank*.
3. Gruson, J. (2024). Bewerking artikelsgewijs commentaar bij art. 6, 6b, 6d, 6g, 6h, 6i, 6j, en 6k, NDFR, deel Omzetbelasting.
4. Hemels, S. (2024). Commentaar artikel 16 (giftenaftrek), 6 (vrijstelling algemeen belang lichamen), 9, lid 1, onderdeel (aftrek vrijwilligers) en artikel 9a (aftrek fondswervende activiteiten). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Vennootschapsbelasting (on-line naslagwerk)* Sdu Uitgevers.
5. Hemels, S. (2024). Commentaar artikel 5b AWR (definitie anbi). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (on-line naslagwerk)* Sdu Uitgevers.
6. Hemels, S. (2024). Commentaar artikel 6.32 tot en met 6.39a (giftenaftrek). In *Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Inkomstenbelasting (on-line naslagwerk)* Sdu Uitgevers.
7. Jie-A-Joen, C. (2024). Commentaar op artikel 8b. In *Artikelgewijs commentaar NLFiscaal*.
8. Merckx, M. (2024). De holding in de btw. In *Kluwer thema's* Wolters Kluwer.
9. Merckx M. (2024). Grensoverschrijdende btw. Goederen of diensten verkopen in het buitenland. In *Kluwer thema's* Wolters Kluwer.
10. Den Ouden, F. (2024). Commentaar bij hoofdstuk 6 Awb. In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie: Vakstudie 01 - Algemeen deel* Wolters Kluwer.

2.5 Annotaties

1. Albers, M. (2024). Economische overdracht vastgoedportefeuille; naheffing overdrachtsbelasting met boete. *NLFiscaal*, 2024(5 November), Article 2445.
2. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Afkoopsom voor instemmen met ontbinding belaste huurovereenkomst(en) is eveneens met btw belast. 99. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 13/11/23, ECLI:NL:RBZWB:2023:7887 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(2).
3. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Handelaar in horloges mag Spaanse btw niet in aftrek brengen op Nederlandse btw. 226. Case note on: Rechtbank Gelderland, 29/11/23, ECLI:NL:RBGEL:2023:6478 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(5).
4. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). In Service Level Agreement overeengekomen prestaties kwalificeren als vrijgestelde huur. 313. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 11/01/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:138 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(7).
5. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Verlaagd btw-tarief geldt niet voor alle orthopedische maatvoetbedden. 424. Case note on: Rechtbank Gelderland, 12/02/24, ECLI:NL:RBGEL:2024:681 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(9).
6. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Retraites met bijbehorende prestaties tegen vrijwillige vergoeding zijn voor de btw-heffing één belaste dienst. 690. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 14/03/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:1609 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(16).
7. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Toegang verlenen tot wandeling met audiovisuele creaties valt niet onder verlaagd btw-tarief voor bioscopen. 794. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 22/03/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:1989 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(18).
8. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Belanghebbende handelde bij de levering van bouwkavels als btw-ondernemer. 963. Case note on: Rechtbank Noord-Holland, 9/01/24, ECLI:NL:RBNHO:2024:2164 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(23).
9. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Ontvangen bijdrage DUO is geen vergoeding; sprake van niet-economische onderwijsactiviteiten. 1302. Case note on: Gerechtshof Den Haag, 11/04/24, ECLI:NL:GHDHA:2024:742 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(31-32).
10. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Prejudiciële vraag - verrekenprijzen en btw (prej.vr. zaak C-726/23). 1746. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 28/11/23, C-726/23 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(44).
11. Arzini, N., & Becks, JPWHT. (2024). Samenloopvrijstelling OVB niet van toepassing omdat belanghebbende zelf de bebouwing moet slopen. 2030. Case note on: Rechtbank Gelderland, 31/05/24, ECLI:NL:RBGEL:2024:6116 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(51-52).
12. Boei, W. (2024). Herziening vastgesteld verlies; heropening onderzoek. NLF 2024/0006. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 1/09/23, 22/2550, ECLI:NL:RBZWB:2023:6007 *NLFiscaal*, 2024(1), 15-16.
13. Boei, W. (2024). BNC-fiche. NLF 2024/0017. Case note on: Ministerie van Buitenlandse Zaken, 24/11/23 *NLFiscaal*, 2024(1), 37-39.
14. Boei, W. (2024). Belastingplan 2025: Beperken fiscale regelingen rond giften. NLF 2024/0136. Case note on: Ministerie van Financien, 17/09/24, 36 602 *NLFiscaal*, 2024(1 oktober 2024a).
15. Boei, W. (2024). Belastingplan 2025: Samenloop onderworpenheidstoetsen in de vennootschapsbelasting en Pijler 2. NLFs 2024/0157. Case note on: Ministerie van Financien, 17/09/24, 36 603 *NLFiscaal*, 2024(1 oktober 2024b).
16. Boei, W. (2024). Verkrijgingsprijs aandelen bij remigratie te laag vastgesteld; strijd met Unierecht. NLF 2024/0200. Case note on: Rechtbank Gelderland, 6/10/23, 21/4128, ECLI:NL:RBGEL:2023:6841 *NLFiscaal*, 2024(4), 16-18.
17. Boei, W. (2024). Grote multinationals moeten winstbelasting openbaar maken. NLF 2024/0447. Case note on: MvJ, 2/02/24 *NLFiscaal*, 2024(8), 27-28.
18. Boei, W. (2024). Richtlijn minimumbelasting; uitsluiting van internationale scheepvaart. NLF 2024/0561. Case note on: Gerecht van Eerste Aanleg, 15/12/23, T-143/23 *NLFiscaal*, 2024(10), 21-23.
19. Boei, W. (2024). Belgische implementatiewet over Richtlijn informatie-uitwisseling is niet nietig. NLF 2024/0736. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 29/02/24, C-623/22, ECLI:EU:C:2024:189 *NLFiscaal*, 2024(13), 14-15.
20. Boei, W. (2024). Verschoningsrecht advocaat bij grensoverschrijdende uitwisseling van inlichtingen. NLF 2024/1478. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 30/05/24, C-432/23, ECLI:EU:C:2024:446 *NLFiscaal*, 2024(26), 33-35.

21. Boei, W. (2024). Duitse beperking fiscaal voordeel voor inwoners van Zwitserland strijdig met OVP. NLF 2024/1479. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 30/05/24, C-627/22, ECLI:EU:C:2023:882 *NLFiscaal*, 2024(26), 35-37.
22. Boei, W. (2024). Buitenlands beleggingsfonds geen doelvermogen. NLF 2024/1563. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 14/06/24, 21/04201, ECLI:NL:HR:2024:862 *NLFiscaal*, 2024(9), 20-21.
23. Boei, W. (2024). Wijzigingswet 'Beperking toegang UBO-registers' bij Tweede Kamer ingediend. NLF 2024/1661. Case note on: Ministerie van Financiën, 1/07/24, 36 584 *NLFiscaal*, 2024(29), 7-9.
24. Boei, W. (2024). Ierland verleende met tax rulings onrechtmatige staatssteun aan Apple. NLF 2024/2230. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 10/09/24, C-465/20P, ECLI:EU:C:2024:724 *NLFiscaal*, 2024(41), 12-15.
25. Boei, W. (2024). Renteaftrekbepaling groepsleningen niet strijdig met Unierecht?. NLF 2024/2342. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 4/10/24, C-585/22, ECLI:EU:C:2024:822 *NLFiscaal*, 2024(43), 5-8.
26. Boei, W. (2024). Voorstel van de Europese Commissie om Pijler 2-informatie uit te wisselen binnen de EU. NLF 2024/2788. Case note on: Europese Commissie, 28/10/24, COM(2024) 497 final *NLFiscaal*, 2024(51), 12-13.
27. Boomsluit, E. (2024). Beleidsbesluit doorschuiffaciliteit afschaffing open CV. *NLFiscaal*, 2024(0139), Article NLF 2024/0139.
28. Bruin, A.-F. (2024). Remigratie ab-houder en zetelverplaatsing bv; vaststelling verkrijgingsprijs. NLF 2024/2162. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 20/09/24 (ECLI:NL:HR:2024:1243). *NLFiscaal*, 2024(40).
29. Gruson, J. & Mediratta, N. (2024) Hauptzollamt Braunschweig. VAT on the unlawful importation of cigarettes into EU. Place where import VAT is incurred. Court of Justice, Highlights & Insights on European Taxation, 2024(70).
30. Gruson, J. & Mediratta, N. (2024) Drebers. EU law precludes Belgian rules on extended adjustment period for immovable property in case of substantial renovation. Court of Justice, Highlights & Insights on European Taxation, 2024(300).
31. Gruson, J. (2024) Besluit Toelichting Tabel II, NLF 2024(0318).
32. Gruson, J. (2024) Beantwoording prejudiciële vragen over een vaste inrichting, NLF 2024(1557).
33. Gruson, J. (2024) Btw-plichtig landbouwbedrijf is btw verschuldigd over onteigeningsvergoeding, NLF 2024(1751).
34. Gruson, J. (2024) Verlaagd tarief geldt niet voor levering van magische truffels; geen voedingsmiddel, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(181).
35. Gruson, J. (2024) Verlaagd tarief geldt niet voor levering van magische truffels; geen voedingsmiddel, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(181).
36. Gruson, J. (2024) Geen fiscale eenheid met cv wegens ontbreken economische verwevenheid, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(314).
37. Gruson, J. (2024) Geen btw-ondernemerschap omdat er geen betaalde huurovereenkomsten zijn gesloten voor aangekocht legervoertuig, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(526).
38. Gruson, J. (2024) Plaats van invoer waar goederen in economisch verkeer voor consumptie zijn binnengekomen, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(685).
39. Gruson, J. (2024) Voor verhuur bestemde woning en zonnepanelen vormen één investeringsgoed, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(961).
40. Gruson, J. (2024), Verruiming sportvrijstelling niet van invloed op btw-aftrek bouw stadskantoor, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(962).
41. Gruson, J. (2024) Toegang verlenen tot openluchtwembad is samengestelde prestatie die niet onder de btw-sportvrijstelling valt, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1065).
42. Gruson, J. (2024) Doorverkoop vouchers onder voorwaarden onderworpen aan btw, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1189).
43. Gruson, J. (2024) Nieuwe uitleg over btw-vrij uitlenen van personeel, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1239).
44. Gruson, J. (2024) Vergoeding invorderingsrente over bedrag aan teruggegeven omzetbelasting door overschrijding omzetrempel, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1650).
45. Gruson, J. (2024) Vereniging zonder winst oogmerk is ondernemer, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1744).
46. Gruson, J. (2024) Non-profit die wettelijk geregelde vergoeding ontvangt is btw-ondernemer, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(1745).

47. Gruson, J. (2024). Geen teruggaaf van ten onrechte berekende en afgedragen btw, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2024(2034).
48. Van Hulten, L.C. (2024). USD Credit Facility dient ter afdekking van valutarisico deelneming. Case note on: Hof Den Haag 14 november 2023, 21/00678, ECLI:NL:GHDHA:2023:2728, *NLFiscaal* 2024(0612).
49. Van Hulten, L.C. (2024). Standpunt over kwalificatie Duitse Sondervermogen per 2025, *Belastingdienst*, KG:211:2024:16, *NLFiscaal* 2024(2785).
50. Van Hulten, L.C. (2024). Standpunt over opbrengstgerechtigdheid Duits Sondervermogen per 2025, *Belastingdienst*, KG:024:2024:4, *NLFiscaal* 2024(2795)
51. Jie-A-Joen, C., & van den Hoek, N. (2024). Navordering voor tabaksfabrikant over € 1,8 miljard met boete van € 107 miljoen. *NLFiscaal*, 2024(0141), 1-4. Article NLF 2024/0141.
52. Jie-A-Joen, C. (2024). Leerstuk vereiste aangifte van toepassing in verrekenprijsgeschil; redelijke schatting. *NLFiscaal*, 2024(1886), 1-4. Article NLF 2024/1886.
53. Kastelein, R. (2024). Overgangsregeling bij afschaffing precariobelasting op nutsnetwerken geldt alleen voor gemeenten die een specifiek tarief voor nutsnetwerken hanteerden. 74. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 7/06/24, ECLI:NL:HR:2024:821 *Fiscaal Weekblad FED*, 2024(15).
54. Kastelein, R. (2024). WOZ-waarde object in aanbouw exclusief btw indien eigenaar recht heeft op btw-af trek. *FED* 2024/93. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 28/06/24, ECLI:NL:HR:2024:812 *Fiscaal Weekblad FED*, 2024(18).
55. Kastelein, R. (2024). Forse tariefsverhoging forensenbelasting buiten toepassing wegens strijd met algemene rechtsbeginselen. 107. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 13/09/24, ECLI:NL:HR:2024:1178 *Fiscaal Weekblad FED*, 2024(20).
56. Kastelein, R. (2024). Exploitant sportschool gebruikers-onroerendezaakbelasting verschuldigd ondanks tijdelijke sluiting vanwege coronamaatregelen. 126. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 18/10/24, ECLI:NL:HR:2024:1354 (ECLI:NL:HR:2024:1354). *Fiscaal Weekblad FED*, 2024(24).
57. Kastelein, R. (2024). Heffingsambtenaar kan twijfel belanghebbende niet wegnemen, legesverordening onverbindend verklaard wegens overschrijding opbrengstlimiet. 103. Case note on: Rechtbank Gelderland, 2/02/24, ECLI:NL:RBGEL:2024:607 *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(6).
58. Kastelein, R. (2024). Aanslagen terecht opgelegd aan bewoner mantelzorgwoning. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 14/12/23, ECLI:NL:RBZWB:2023:8726 *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(46).
59. Kastelein, R. (2024). Communicatie via omweg leidt tot ontvankelijk bezwaar, geslaagd beroep op vertrouwensbeginsel. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(17), Article 2024/296.
60. Makkinga, F. J. H. L. (2024). Heffingsambtenaar maakt de waarden niet aannemelijk met referentieverkopen in combinatie met aftrek voor de verontreiniging. 2024/142. Case note on: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 20/02/24, ECLI:NL:GHARL:2024:1287 (ECLI:NL:GHARL:2024:1287). *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(9).
61. Makkinga, F. J. H. L. (2024). Geschil tussen partijen over de juistheid van de oppervlakte van een woning uit WOZ-systeem versus de oppervlakten uit de BAG en het WOZ-waardeloket. 2024/178. Case note on: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 9/04/24, ECLI:NL:GHARL:2024:2425 (ECLI:NL:GHARL:2024:2425). *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(15).
62. Makkinga, F. J. H. L. (2024). Woonzorgcomplex is één WOZ-object. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(15), 1174-1180. Article 2024/254.
63. Makkinga, F. J. H. L. (2024). WOZ-waarde woning is door heffingsambtenaar aannemelijk gemaakt. 2024/342. Case note on: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 20/08/24, ECLI:NL:GHARL:2024:5334 (ECLI:NL:GHARL:2024:5334). *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(20), 1587-1592.
64. Makkinga, F. J. H. L. (2024). Gecorrigeerde vervangingswaarden van kinderopvangcentrum en school. 2024/361. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 20/08/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:5686 (ECLI:NL:RBZWB:2024:5686). *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(21), 1658-1665.
65. Merckx, M. (2024). Geen toegang verlenen tot gemakelijkheid bij diensten video-opnamestudio. 12. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 23/11/23, C-532/22, ECLI:EU:C:2023:919 (*Westside Unicat*). *Fiscaal Weekblad FED*, 2024(2-3).

66. Merkx, M. (2024). Geen samengestelde prestatie bij verschillende dienstverrichters en verschillende afnemers. 2024/85. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 14/06/24, 24/00084, ECLI:NL:HR:2024:863 Fiscaal Tijdschrift FED, 2024(17).
67. Merkx, M. (2024). Voorwaarden btw-teruggaaf aan niet in lidstaat gevestigde belastingplichtige. 0009. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 14/12/23, C-746/22, ECLI:EU:C:2023:996 (Slovenske Energeticke Strojarnje). NLFiscaal, 2024, 22-23.
68. Merkx, M. (2024). Feudi di San Gregorio Aziende Agricole. Threshold for status of taxable person. VAT deduction. 88. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 7/03/24, C-341/22, ECLI:EU:C:2024:210 Highlights & Insights on European Taxation, 2024.
69. Merkx, M. (2024). Aansprakelijkheid werknemer die op naam van werkgever valse facturen uitreikte. 0440. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 30/01/24, C-442/22, ECLI:EU:C:2024:100 (Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Lublinie (Fraude d'un employé)). NLFiscaal, 9(8).
70. Merkx, M. (2024). Herziening belastingenschuld wanneer geen factuur is uitgereikt. 0734. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 21/03/24, C-606/22, ECLI:EU:C:2024:255 (Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy). NLFiscaal, 9(13).
71. Merkx, M. (2024). Belgische selectieve btw-vrijstelling van bepaalde soorten kansspelen geoorloofd. 1130. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 25/04/24, C-741/22, ECLI:EU:C:2024:359 NLFiscaal, 9(20), 8-10.
72. Merkx, M. (2024). Selectieve vrijstelling kansspelen; geen schending fiscale neutraliteit. 1131. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 25/04/24, C-73/23, ECLI:EU:C:2024:361 NLFiscaal, 9(20), 10-10.
73. Merkx, M. (2024). Unierechtelijk verbod van misbruik van de btw-wetgeving. 1237. Case note on: Conclusie Advocaat-Generaal Hof van Justitie, 16/05/24, C-171/23, ECLI:EU:C:2024:417 (UP CAFFE). NLFiscaal, 9(22), 5-6.
74. Merkx, M. (2024). Gedeeltelijke overdracht prejudiciële bevoegdheid HvJ aan Gerecht van de EU. NLFiscaal, 9(34), Article NLF 2024/1888.
75. Merkx, M. (2024). Raad van de EU keurt pakket btw in het digitale tijdperk goed. NLFiscaal, 9(49), 12-16. Article 2666.
76. Molenaar, D. (2024). Btw verschuldigd over prestaties aan Duitse Porsche-afnemers tijdens races Zandvoort. 1104. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 27/05/24, RBZWB:2024:3444 (Rechtbank Zeeland-West Brabant). *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(26).
77. Molenaar, D. (2024). Geen discriminatie, anbi-status door inspecteur wel ten onrechte met terugwerkende kracht ingetrokken. 2024/1347. Case note on: Gerechtshof Den Haag, 24/07/24, NL:GHDHA:2024:1256 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(33-34).
78. Molenaar, D. (2024). Zowel teller als noemer in dagenbreuk kan zijn opgebouwd uit niet-hele (werk)dagen. NTFR 2024/1442. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 16/08/24, NL:PHR:2024:851 *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(37).
79. Molenaar, D. (2024). Toelichting intrekking cassatieberoep tegen uitspraak verrekening Amerikaanse belasting DJ. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2024(1081).
80. Monsma, A. (2024). De toepassing van het verbod op misbruik van bevoegdheid op lokale belastingverordeningen. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2024(3), 26-38. Article 22.
81. Monsma, A. (2024). Prejudiciële vragen aan de Hoge Raad: mag de rechter het kostenbedrag van de naheffingsaanslag matigen wegens het ontbreken van verwijtbaarheid of wegens onevenredigheid? *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(4), Article 65.
82. Monsma, A. (2024). Voor zaken waarop de Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm nog niet van toepassing is, wordt de ISV niet gematigd. 82. Case note on: Gerechtshof Amsterdam, 19/12/23, ECLI:NL:GHAMS:2023:3466 *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(5).
83. Monsma, A. (2024). Bijzondere persoonlijke omstandigheden leiden sneller dan voorheen tot verschoonbaarheid bij termijnoverschrijding. 106. Case note on: College van Beroep voor het bedrijfsleven, 30/01/24, ECLI:NL:CBB:2024:31. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(6).
84. Monsma, A. (2024). Reeks naheffingsaanslagen voor aaneengesloten periode van meerdere dagen parkeren wettelijk toegestaan en voorzien en niet in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Meer naheffen dan uurforfait toegestaan. 116. Case note on: Gerechtshof Amsterdam, 19/12/23, ECLI:NL:GHAMS:2023:3628 *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2024(7).

85. Monsma, A. (2024). Verzoek om integrale kostenvergoeding voor de conclusie van repliek wordt afgewezen. Fouten, slordigheden en inconsistenties aan de kant van de heffingsambtenaar en bijstellingen van de waarde maken niet dat hij ernstig onzorgvuldig heeft gehandeld. 121. Case note on: Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 8/11/23, ECLI:NL:GHSHE:2023:3703 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(7).
86. Monsma, A. (2024). Exceptieve toetsing algemeen verbindend voorschrift dat gebonden bevoegdheid geeft. Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(10), Article 159.
87. Monsma, A. (2024). Bij een gebonden bevoegdheid is plaats voor evenredigheidstoetsing van het besluit, ook als het algemeen verbindende voorschrift waar het op is gebaseerd in overeenstemming is met de algemene rechtsbeginselen. 169. Case note on: College van Beroep voor het bedrijfsleven, 26/03/24, ECLI:NL:CBB:2024:190 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(10).
88. Monsma, A. (2024). Hoge Raad sluit aan bij verruiming verschoonbaarheid termijnoverschrijding door andere hoogste bestuursrechters. Termijn voor zo spoedig mogelijk alsnog bezwaar of beroep indienen eindigt voortaan zes weken na afloop van de omstandigheid die tijdige indiening verhinderde. 187. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 5/04/24, ECLI:NL:HR:2024:515 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(11).
89. Monsma, A. (2024). Hoge Raad verruimt ontvankelijkheidsregels in het voordeel van belastingplichtige; ook bij geringe verwijtbaarheid kan termijnoverschrijding verschoonbaar zijn. 188. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 19/04/24, ECLI:NL:HR:2024:625 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(11).
90. Monsma, A. (2024). Onderzoeksrapport over planbatenheffing en grondbelasting aangeboden aan Tweede Kamer. Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(15), 1223-1224. Article 267.
91. Monsma, A. (2024). In de kostenraming voor naheffingsaanslagen parkeerbelasting zijn ten onrechte onderzoekskosten, incassokosten en dienstverleningskosten voor vergunningen meegenomen en zijn ten onrechte ook overheadkosten over de geschatte personeelskosten van de gecontracteerde dienstverlener voor parkeercontrole berekend. 276. Case note on: Gerechtshof Amsterdam, 21/05/24, ECLI:NL:GHAMS:2024:1370 (23/403). Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(16).
92. Monsma, A. (2024). WOZ-waarde van winkels in een winkelcentrum moet per object worden bepaald, ondanks de verkoop van het gehele winkelcentrum als beleggingsobject. 301. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 29/07/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:5229 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(18).
93. Monsma, A. (2024). Volgtijdig gebruik van aan studenten verhuurde appartementen niet aannemelijk gemaakt. Eigenaar niet belastingplichtig voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en zuiveringsheffing. 328. Case note on: Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 19/06/24, ECLI:NL:GHSHE:2024:2011 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(19).
94. Monsma, A. (2024). Eigenaar terecht als gebruiker aangeslagen voor rioolheffing en afvalstoffenheffing, ondanks leegstand van de woning en verhuur gedurende zes maanden van het jaar. 330. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 2/07/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:4529 (Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(19).
95. Monsma, A. (2024). Tariefverhoging forensenbelasting buiten toepassing gelaten wegens strijd met zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel; tarief vorige belastingjaar toegepast. 345. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 13/09/24, ECLI:NL:HR:2024:1178 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(20).
96. Monsma, A. (2024). Verordening rioolheffing onverbindend omdat door gebrek aan informatie niet kan worden beoordeeld of de opbrengstnorm is geschonden. Verordening afvalstoffenheffing partieel onverbindend vanwege een verkapte subsidie aan verenigingen die helpen bij het inzamelen van oud papier. 366. Case note on: Rechtbank Noord-Nederland, 24/09/24, ECLI:NL:RBNNE:2024:3743 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(21).
97. Monsma, A. (2024). WOZ-waarde van een terrein met bos, waterplas en wegen naast een recreatieterrein. De eigen aankoopprijs ad € 1 is niet marktconform. De waarde is echter ook niet aannemelijk gemaakt met één vergelijkingsobject, gelet op de verschillen. Waardering in goede justitie. 411. Case note on: Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 17/07/24, ECLI:NL:GHSHE:2024:2312 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(24).

98. Monsma, A. (2024). Hangende het beroep wegens niet tijdig beslissen op het bezwaarschrift vernietigt de heffingsambtenaar de naheffingsaanslag. Het beroep is ongegrond, maar belanghebbende krijgt wel een proceskostenvergoeding met een wegingsfactor 0,25. 421. Case note on: Gerechtshof Amsterdam, 19/09/24, ECLI:NL:GHAMS:2024:2781 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(24).
99. Den Ouden, F. (2024). Immateriële schadevergoeding ten onrechte toegekend wegens gering financieel belang. 493. Case note on: Gerechtshof Den Haag, 23/01/24 (ECLI:NL:GHDHA:2024:139). NTFR, 2024(11).
100. Den Ouden, F. (2024). Wijziging Procesreglement Hoge Raad vanwege invoering tijdslimiet voor mondelinge toelichting in fiscale zaken. NTFR, 2024(16), Article 701.
101. Den Ouden, F. (2024). Wrakingsverzoek in belastingzaak afgewezen door Hoge Raad. 831. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 26/04/24 (ECLI:NL:HR:2024:666). NTFR, 2024(19).
102. Den Ouden, F. (2024). Niet aannemelijk dat inspecteur de algemene beginselen van behoorlijk bestuur schond door hoorverslag op te stellen. 1034. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 10/05/24, ECLI:NL:RBZWB:2024:3082 (ECLI:NL:RBZWB:2024:3082). NTFR, 2024(24).
103. Den Ouden, F. (2024). Geen sprake van avas bij ontbreken eHerkenning; verzuimboete terecht. 1319. Case note on: Rechtbank Zeeland-West Brabant, 28/06/24 (ECLI:NL:RBZWB:2024:4474). NTFR, 2024(31-32).
104. Den Ouden, F. (2024). Hogere PKV omdat geen sprake was van bijzondere omstandigheden. 2046. Case note on: Gerechtshof Den Haag, 6/11/23, ECLI:NL:GHDHA:2024:2085 (ECLI:NL:GHDHA:2024:2085). NTFR, 2024(51-52).
105. Schep, A. (2024). Naheffing parkeerbelasting. Dagtarief van € 30 niet disproportioneel. 30. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 13/10/23, ECLI:NL:HR:2023:1430 BNB: beslissingen in belastingzaken, Nederlandse belastingrechtspraak, 2024(7).
106. Schep, A. (2024). NEN-normen die worden genoemd in bijlage bij verordening zuiveringsheffing. Bekendmakingseis. 72. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 15/12/23, ECLI:NL:HR:2023:1753 BNB: beslissingen in belastingzaken, Nederlandse belastingrechtspraak, 2024(15).
107. Schep, A. (2024). Belang bij juiste WOZ-waardevaststelling. 105. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 8/03/24, ECLI:NL:HR:2024:325 BNB: beslissingen in belastingzaken, Nederlandse belastingrechtspraak, 2024(20).
108. Schep, A. (2024). Vaststelling WOZ-waarde hotel in aanbouw. Invloed omzetbelasting op vervangingswaarde. 119. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 28/06/24, ECLI:NL:HR:2024:812 BNB: beslissingen in belastingzaken, Nederlandse belastingrechtspraak, 2024(23).
109. Schep, A. (2024). Het door de rechtbank na exceptieve toetsing buiten toepassing laten van het tarief voor een meerpersoonshuishouden omdat belastingplichtige het grootste deel van het jaar alleen woonde, wordt door Hof Amsterdam teruggedraaid. 48. Case note on: Gerechtshof Amsterdam, 17/10/23, ECLI:NL:GHAMS:2023:2606 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(3).
110. Schep, A. (2024). Legeskorting tot maximum van € 50.000 voor duurzame bouw doorstaat exceptieve toets en is niet in strijd met evenredigheidsbeginsel of gelijkheidsbeginsel. 168. Case note on: Rechtbank Midden-Nederland, 21/02/24, ECLI:NL:RBMNE:2024:1230 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(10).
111. Schep, A. (2024). Tarief opgenomen in restbepaling van verordening precariobelasting is onvoldoende specifiek om toegang te geven tot het overgangsrecht voor heffing van nutsnetwerken. Aanslag opgelegd buiten driejaarstermijn. 239. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 7/06/24, ECLI:NL:HR:2024:821 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(14).
112. Schep, A. (2024). Rondvaart- en verhuurboten Giethoorn zijn een gemakelijkheid waarvoor gemakelijkhedenretributie geheven kan worden. Handhaving middels elektronisch registratiesysteem. Meerderheidsregel. Maatstaf vast bedrag per vaartuig. 298. Case note on: Rechtbank Overijssel, 24/06/24, ECLI:NL:RBOVE:2024:3308 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(17).
113. Schep, A. (2024). Waarde in het economische verkeer voor overdrachtsbelasting. Het hof volgt – ondanks dat de woning zonder makelaar is verkocht – de overeengekomen koopprijs en niet de ten behoeve van de financiering van de woning opgemaakte hogere getaxeerde waarde. 318. Case note on: Gerechtshof Den Haag, 3/07/24, ECLI:NL:GHDHA:2024:1446 Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen, 2024(19).
114. Schippers, M. (2024). Terugvordering van in strijd met het Unierecht betaalde belastingen. NLFiscaal, 17(9), 13-15. Article 961.
115. Schippers, M. (2024). Eerste Stand van zakenbrief Douane 2024. NLFiscaal, 9(27), 28-29. Article 1567.

116. Schippers, M. (2024). Bevoegdheid OLAF; bewijslast oorsprong zonnepanelen (1). 1759. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 5/07/24 (Bevoegdheid OLAF; bewijslast oorsprong zonnepanelen (1)). NLFiscaal, 9(31), 23-24.
117. Schippers, M. (2024). Preferentiële oorsprong van Harley-Davidsons; vordering tot intrekking boi's was terecht. 2612. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 21/11/24, ECLI:EU:C:2024:971 (Harley-Davidson Europe Ltd and Neovia Logistics Services International v European Commission). NLFiscaal, 9(48), 33-35.
118. Schoneveld, A. (2024). Belastingvrijstelling in Albanië; woonplaats in Kroatië; IB in Kroatië. NLF 2024/0014. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 23/11/28, ECLI:EU:C:2023:920 (ECLI:EU:C:2023:920). NLFiscaal, 2024(2 januari 2024).
119. Schoneveld, A. (2024). Vpb-vrijstelling voor Italiaanse haven is verboden staatssteun. NLF 2024/0255. Case note on: Het Hof van Justitie van de Europese Unie, 20/12/23 NLFiscaal, 2024(30 januari 2024).
120. Schoneveld, A., & de Beer, A. (2024). Kamerbrief over amendement aanpassen verwateringsregeling en toegang tot BOR. NLFiscaal, 2024, Article NLF 2024/1561.
121. Schoneveld, A. (2024). Fiscale gevolgen van ontvangen mobiliteitssteun; beperking vrij verkeer. NLFiscaal, 2024(30 juli 2024), Article NLF 2024/1757.
122. De Wilde, M. (2024). Geen verrekening van in 2015 door Uruguay ingehouden bronbelasting. 904. Case note on: Hoge Raad der Nederlanden, 15/03/24, ECLI:NL:HR:2024:391 (Geen verrekening van in Uruguay ingehouden bronbelasting op royalty's). NLFiscaal, 2024(16 April).
123. De Wilde, M. (2024). Beoordeling van eventuele verplichting om prejudiciële vragen te stellen. 2402. Case note on: Europese Hof van Justitie, 15/10/24, ECLI:EU:C:2024:881 (Kubera). NLFiscaal, 2024(44).
124. De Wilde, M. (2024). De GAAR uit ATAD1 in de vennootschapsbelasting. NLFiscaal, 2024(166).
125. De Wilde, M. (2024). Europese Commissie publiceert veelgestelde vragendocument (FAQ) EU-Richtlijn Pijler 2. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(2), Article 114.
126. De Wilde, M. (2024). Inclusive Framework publiceert derde tranche richtsnoeren Pijler 2 en actualisatie stand van zaken Pijler 1. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(2), Article 115.
127. De Wilde, M. (2024). Beantwoording Kamervragen Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(7), Article 328.
128. De Wilde, M. (2024). Inclusive Framework publiceert rapport inzake Amount B in het kader van Pijler 1. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(10), Article 474.
129. De Wilde, M. (2024). Kabinetsreactie Global Tax Evasion Report 2024 en State of Tax Justice 2023. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(16), Article 709.
130. De Wilde, M. (2024). OESO/G20 Inclusive Framework en andere fora publiceren stukken over tweepijleroplossing (Pillar One, Pillar Two). Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(28), Article 1214.
131. De Wilde, M. (2024). Wetsvoorstel Wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(39), Article 1529.
132. De Wilde, M. (2024). Nota van wijziging wetsvoorstel Wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(41), Article 1624.
133. De Wilde, M. (2024). Nota naar aanleiding van het verslag Wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(42), Article 1665.
134. De Wilde, M. (2024). De gevolgen van de minimumbelasting op fiscale stimuleringsmaatregelen. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(44), Article 1768.
135. De Wilde, M. (2024). Europese Commissie publiceert richtlijnvoorstel DAC9. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(45), Article 1799.
136. De Wilde, M. (2024). Nota naar aanleiding van het verslag Eerste Kamer Wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(49), Article 1954.
137. De Wilde, M. (2024). Bedrag B besluit 2025 gepubliceerd. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(50), Article 2006.
138. De Wilde, M. (2024). Nota naar aanleiding van het tweede verslag Eerste Kamer Wet aanpassing Wet minimumbelasting 2024. Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht, 2024(51-52), Article 2053.

2.6 Internetartikelen en digitale producten

1. Merkx, M. (2024). Alleen verlaagd BTW-tarief voor renovatie en herstel bij gebruik als woning. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
2. Merkx, M. (2024). Belgische btw-herzieningsregeling voor verbouwwerkzaamheden in strijd met EU-recht. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
3. Merkx, M. (2024). Bij tussentijdse beëindiging bouwproject is aannemer BTW verschuldigd. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
4. Merkx, M. (2024). BTW-besluit over ter beschikking stellen van personeel geactualiseerd. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
5. Merkx, M. (2024). BTW-commissionairsregeling van toepassing bij laden elektrisch voertuig. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
6. Merkx, M. (2024). Geen BTW-aftrek bij schoonmaak hotel wegens verleggingsregeling. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
7. Merkx, M. (2024). Geen BTW-vrijstelling bij terbeschikkingstelling marktkramen. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
8. Merkx, M. (2024). Geen herkwalficatie van rechtshandelingen voor BTW zonder misbruik van recht. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
9. Merkx, M. (2024). Geen verlaagd BTW-tarief voor trapliften. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
10. Merkx, M. (2024). Hof van Justitie EU verduidelijkt begrip 'single purpose voucher' voor de btw. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
11. Merkx, M. (2024). Hospice verricht BTW-vrijgestelde zorg. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvision
12. Merkx, M. (2024). Ook recht op BTW-teruggaaf bij ontbreken BTW-facturen. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
13. Merkx, M. (2024). Prejudiciële vragen over BTW-bepaling schadeafhandeling door verzekeraar. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
14. Merkx, M. (2024). Terrein met funderingen voor woningen vormt BTW-bouwterrein. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
15. Merkx, M. (2024). Vouchers, zegels, waardebonnen en kortingsbonnen in de BTW. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
16. Merkx, M. (2024). Vouchers, zegels, waardebonnen en kortingsbonnen in de BTW. Digital or Visual Products, Wolters Kluwer - Taxvisions.
17. Merkx, M., & Leenders, M. (2024). Introduction to EU Value Added Tax. Digital or Visual Products, ERA Europäische Rechtsakademie Trier.

3 Populariserende publicaties en media optredens

3.1 Bijdrage week- of dagblad

1. Albers, M. (2024). Definitiewijziging open fgr raakt ook de maatschap en de cv. *FBN Juristen*.
2. Hemels, S. (2024). Quote in 'Niet 75 procent. Belastingdruk in Nederland ligt rond de 40 procent' dpa factchecking, 12 juni 2024 <https://dpa-factchecking.com/netherlands/240611-99-352462/>.
3. Kavelaars, P. (2024). Belastingen en crypto's. *Telegraaf*.
4. Kavelaars, P. (2024). Belastingplan 2025. *Antilliaans Dagblad*.
5. Kavelaars, P. (2024). Bouwstenen. *Antilliaans Dagblad*.
6. Kavelaars, P. (2024). Box 3 hoax. *Antilliaans Dagblad*.
7. Kavelaars, P. (2024). Box 3. *Financieel Dagblad*.
8. Kavelaars, P. (2024). BRNC. *Antilliaans Dagblad*.
9. Kavelaars, P. (2024). Compliance. *Antilliaans Dagblad*.
10. Kavelaars, P. (2024). Dubbele petten. *Groene Amsterdammer*.
11. Kavelaars, P. (2024). E-mail expedition. *Antilliaans Dagblad*.
12. Kavelaars, P. (2024). Ene bezuiniging gaat door, andere niet. *Antilliaans Dagblad Nederland Hans van Soest*.
13. Kavelaars, P. (2024). Fiscus wacht schoonmaak rommelzolder. *Telegraaf*.
14. Kavelaars, P. (2024). Infractie Nederland. *Antilliaans Dagblad*.

15. Kavelaars, P. (2024). Interview ZZP'ers. *Financieel Dagblad*.
16. Kavelaars, P. (2024). Minimumbelasting vermogenden. *Algemeen Nederlands Persbureau*.
17. Kavelaars, P. (2024). Minimumbelasting vermogenden. *Antilliaans Dagblad*.
18. Kavelaars, P. (2024). Minimumbelasting vermogenden. *Nieuwe Rotterdamse Courant*.
19. Kavelaars, P. (2024). Ongezonde belastingen. *Antilliaans Dagblad*.
20. Kavelaars, P. (2024). Pillar 2. *Antilliaans Dagblad*.
21. Kavelaars, P. (2024). Procedureel gedooe. *Antilliaans Dagblad*.
22. Kavelaars, P. (2024). SPF. *Antilliaans Dagblad*.
23. Kavelaars, P. (2024). Statuut en fiscaliteit. *Antilliaans Dagblad*.
24. Kavelaars, P. (2024). Verdrag Curacao-Suriname. *Surinaams Economenblad*.
25. Kavelaars, P. (2024). Verdrag Suriname 2. *Antilliaans Dagblad*.
26. Kavelaars, P. (2024). Verdrag Suriname. *Antilliaans Dagblad*.
27. Kavelaars, P. (2024). Verdragen. *Antilliaans Dagblad*.
28. Merkx, M. (2024). Italië eist honderden miljoenen euro's aan btw van Meta, maar het techbedrijf wil van niets weten. *Volkskrant*.
29. Merkx, M. (2024). Meer dan een heffing: Btw als sleutel tot digitalisering, internationalisering en een duurzame samenleving. *Groos Magazine*.
30. Schep, A. (2024). De onethische kanten van no cure, no pay. *Financieel Dagblad*.
31. Schep, A. (2024). Sneller meer woningen door planbatenheffing. *Binnenlands Bestuur*.
32. Schep, A. (2024). Woningbouw stimuleren? Wel een planbatenheffing, geen grondbelasting. *Zomereditie De Gebiedsontwikkelingkrant 2024*.
33. Schippers, M. (2024). Interview in het kader van het 6e lustrum van R.F.V. Christiaanse-Taxateur. *R.F.V. Christiaanse-Taxateur*.
34. Schippers, M. (2024). Quotes ANP-artikel: EY verwacht geen handelsoorlog tussen EU en VS onder Trump. *Accountant*.
35. Schippers, M. (2024). Quotes ANP-artikel: EY verwacht geen handelsoorlog tussen EU en VS onder Trump. *TaxLive*.
36. Schippers, M. (2024). Quotes ANP-artikel: EY verwacht geen handelsoorlog tussen EU en VS onder Trump. *Business Insider Nederland*.
37. Schippers, M. (2024). Quotes ANP-artikel: EY verwacht geen handelsoorlog tussen EU en VS onder Trump. *Nederlands Dagblad*.
38. Schippers, M. (2024). Quotes in: Christof Willocx "Onveilige producten, importheffingen ontduiken en een Belgische douane die "zo lek is als een zeef": wie kan China stoppen?". *Gazet van Antwerpen*.

3.2 Media optredens

1. Hemels, S. (10 september 2024) Prinsjesdag ontcijferd: wat is het Belastingplan eigenlijk? Erasmus School of Law podcastserie 'De Zitting'.
2. Hemels, S. (18 augustus 2024) Waarom erfbelasting misschien wel de beste belasting is, Podcast Universiteit van Nederland.
3. Hemels, S. (6 februari 2024) Medewerking aan script Wat is schuld? | Huh?! van Het Klokhuis, Het Klokhuis.
4. Jie-A-Joen, C. (3 juli 2024) Fiscalisten over zaken die hen drijven, interesseren en opvallen, Studievereniging Fiscale Economie En Recht (SFEER) Amsterdam.
5. Kavelaars, P. (1 juli 2024) Fiscale giftenaftrek, Radio 1.
6. Kavelaars, P. (13 maart 2024) Belastingheffing kunst, Business Nieuws Radio.
7. Kavelaars, P. (15 mei 2024) Belastingstelsel, Business Nieuws Radio.
8. Kavelaars, P. (18 april 2024) Box 3, Business Nieuws Radio.
9. Kavelaars, P. (21 oktober 2024) Een vandaag, AvroTros.
10. Kavelaars, P. (22 mei 2024) CPB-rapport rijkste Nederlanders, Business Nieuws Radio.
11. Kavelaars, P. (30 december 2024) Klaas Knot en vereenvoudigt belastingstelsel, Business Nieuws Radio.
12. Kavelaars, P. (30 januari 2024) Brievenbusvennootschappen, Radio 1.
13. Kavelaars, P. (30 mei 2024) Lage btw-tarief en algemeen btw-tarief, Business Nieuws Radio.
14. Kavelaars, P. (4 april 2024) Minimumbelasting vermogenden, Business Nieuws Radio.
15. Kavelaars, P. (4 april 2024) Minimumbelasting vermogenden, Radio 1.

16. Kavelaars, P. (4 april 2024) Minimumbelasting vermogenden, RLTZ.
17. Kavelaars, P. (4 december 2024) Belastingen en crypto's, Business Nieuws Radio.
18. Kavelaars, P. (6 december 2024) Box 3, Telegraaf podcast.
19. Kavelaars, P. (6 juni 2024) Box 3, Business Nieuws Radio.
20. Molenaar, D. (28 september 2024) De fiscalisten van de sterren, Financieel Dagblad Podcast aflevering 2.
21. Molenaar, D. (25 september 2024) Btw en andere fiscaliteiten rondom cultuur en sport, RB Podcast (Register Belastingadviseurs) aflevering 72.
22. Schep, A. (16 oktober 2024) Het aanvechten van WOZ-beschikkingen en 'no cure no pay', RB Podcast (Register Belastingadviseurs) aflevering 75.

4 Lezingen, expertmeetings, paneldebatten

4.1 Internationaal

1. Gruson, J. (6 maart 2024) International trade - Goods. Spreker bij Post-Master in EU VAT 2024
2. Gruson, J. (9 september 2024) Inleiding Omzetbelasting, spreker bij Vastgoed Fiscaal, Mastercourse (FEI BV).
3. Gruson, J., Van der Doef, B (26 november 2024) - Future of Indirect Tax: e-invoicing, Digital Reporting & VAT in the Digital Age. Spreker bij Post-Master Indirecte Belastingen 2024.
4. Hemel, S. (23 mei 2024) Chair of the panel The use of trust and foundations and other similar arrangements for philanthropic purposes. Spreker bij International Tax Conference 2024.
5. Hemel, S. (6 juli 2024) The STTR as a requested country and the UN initiative: the Netherlands. Input statement at the International Conference. Spreker bij The Implementation of the Global Minimum Corporate Tax organized by the Wirtschafts Universität Wien.
6. Hemel, S. (7 juni 2024) Chair of the panel Tax policy and income inequality. Spreker bij EATLP congress Taxation and inequalities, Universiteit Antwerpen.
7. Hemel, S. (8 juni 2024) What is open access and implementation of general open access obligations in the Netherlands. Lecture during the academic session on Open access publishing and tax. Spreker bij EATLP congress Taxation and inequalities, Universiteit Antwerpen.
8. Hemels, S. (11 januari 2024) Diversity & Inclusion and Taxation: tax systems are not neutral. Spreker bij Sanofi North Europe MCO Diversity, Equality and Inclusion Town hall.
9. Hemels, S. (15 juli 2024) Tax law made at a European and international level: are we faced with a democratic deficit? Lecture during the Summer Elsa Law School Cracow on International Tax Law, Faculty of Law and Administration of the Jagiellonian University. Spreker bij Summer Elsa Law School Cracow on International Tax Law.
10. Hemels, S. (20 september 2024) Peculiarities of the Dutch implementation of the minimum tax. Spreker bij Stiftelsen TOR/Skattenytt konferens Sigtuna.
11. Hemels, S. (9 januari 2024) Social & Sustainable Enterprises and Tax. Spreker bij the public conference Legal Framework of Social Enterprises in Switzerland: Current Situation and Prospects, Geneva Centre for Philanthropy, Université de Genève.
12. Van Hulten, L.C. (2024). Panel member Belgium – Netherlands Joint IFA Branch Meeting op 6 september 2024: 'Delving into the classics: how recent Belgian and Dutch case law keeps the narrative on tax treaty and EU abuse and beneficial ownership relevant'.
13. Jie-A-Joen, C. (18 april 2024) European Corporate Taxation Law: Recent Developments. Spreker bij Academy of European Law (ERA).
14. Jie-A-Joen, C. (19 september 2024) Business reorganizations, Delineation and (non)recognition. Spreker bij Amsterdam Centre for Transfer Pricing & Income Allocation.
15. Jie-A-Joen, C. (21 februari 2024) 2024 WU Global Transfer Pricing Conference. Spreker bij Vienna University.
16. Kastelein, R. (29 mei 2024) Closing remarks. Spreker bij ESL Research day.
17. Merkx, M. (12 september 2024) Recent VAT case law. Spreker bij VAT in the digital age: Modern and digital VAT or new definitive regime.
18. Merkx, M. (13 september 2024) Single VAT registration – scope of changes and assessment – academic approach. Spreker bij VAT in the digital age: Modern and digital VAT or new definitive regime.
19. Merkx, M. (22 oktober 2024) Data collection under the VAT Directive and DAC 7 interactions and overlaps. Spreker bij University of Bergamo.

20. Merkx, M. (22 oktober 2024) VAT and customs duties collection obligation for digital platforms. Spreker bij University of Bergamo.
21. Merkx, M. (27 september 2024) The Court of Justice and VAT: recent judgements, opinions and pending cases. Spreker bij EFS Top level seminar EU VAT 2024.
22. Merkx, M. (28 november 2024) Chair of the sessions on SMEs and director's fees. Spreker bij Annual VAT conference 2024.
23. Merkx, M. (28 november 2024) VAT, intragroup transactions and transfer pricing adjustments. Spreker bij Annual VAT conference 2024.
24. Merkx, M. (6 november 2024) VAT and customs. Spreker bij Erasmus Fiscal Studies (EFS) BV.
25. Merkx, M. (8 februari 2024) Fuel cards and recharging of electric vehicles - spot the differences!? Spreker bij The times of VAT in the digital age.
26. Merkx, M. (8 februari 2024) Platforms liable for VAT and import duties!? Spreker bij VAT and customs in the digital age.
27. Merkx, M., Leenders, M. (4 juli 2024) Indirect taxation: VAT. Spreker bij Academy of European Law (ERA).
28. Merkx, M., Schippers, M. (8 februari 2024) Seminar chair. Spreker bij VAT and customs in the digital age.
29. Merkx, M., Smeets, O. (13 juni 2024) VAT in a digital environment. Sprekers bij Post-Master in EU VAT 2024.
30. Molenaar, D. (19 januari 2024) A New European Vision for Touring Taxation. Spreker bij EurosonicNoorderslag.
31. Molenaar, D. (20 januari 2024) Handleiding Artiestenregeling. Spreker bij EurosonicNoorderslag.
32. Molenaar, D. (20 september 2024) The Tax Doctors Experience. Spreker bij Reeperbahn Music Conference.
33. Molenaar, D. (27 juni 2024) Artist Tax, Social Security and VAT. Spreker bij Rheingau Music Academy.
34. Molenaar, D. (29 februari 2024) Touring and Taxation. Spreker bij International Live Music Conference.
35. Molenaar, D. (4 juni 2024) Touring and Taxation. Spreker bij Canadian Music Week.
36. Molenaar, D. (7 maart 2024) Private Client seminarie België – Nederland. Spreker bij Tiberghien en Arcagna.
37. Molenaar, D. (7 november 2024) Withholding tax – Don't get taxed twice! Spreker bij The Experience Economy Meeting.
38. Schippers, M. (11 maart 2024) Sustainable Development Goals and customs. Spreker bij EIPA - EU Customs Law course for EC officials.
39. Schippers, M. (18 oktober 2024) Recent Developments in Dutch Customs Penalties: Towards a More Equitable System? Spreker bij Customs sanctions system of the EU Member States: Third Seminar of ECCE - EUROPEAN COMMON CUSTOMS EVALUATION.
40. Schippers, M. (23 april 2024) Other cross-border formalities and (ESG) (tax) developments impacting supply chains. Spreker bij Diploma Programme in Customs and Supply Chain Compliance.
41. Schippers, M. (27 september 2024) ESG-developments and international trade. Spreker bij Post-Master in EU Customs Law.
42. Schippers, M. (5 november 2024) Customs valuation in complex supply chains. Spreker bij Post-Master in EU Customs Law.
43. Schippers, M. (6 maart 2024) Customs valuation. Spreker bij EIPA - EU Customs Law course for EC officials.
44. Schippers, M. (8 februari 2024) Deep-dive Customs. Spreker bij VAT and customs in the digital age.
45. Schippers, M. (8 februari 2024) Reform of the EU Customs Union: an overview of the proposals. Spreker bij VAT and customs in the digital age.
46. Schippers, M., de Wit, W. (19 april 2024) Deductibility of import-VAT. Sprekers bij Second ECCE-seminar on "VAT on import and customs valuation in e-commerce".
47. Schippers, M., van den Eijnde, I. (19 juni 2024) Supply chain related ESG developments (e.g. deforestation, plastics, CBAM, forced labour, Digital Product Passport) and business solutions. Sprekers bij Top-Level Seminar on EU Customs Law 2024.
48. Schippers, M., van den Eijnde, I., de Wit, W. (10 juni 2024) Supply chain and VAT (and much more). Sprekers bij Post-Master in EU VAT 2024.
49. Schippers, M., Ziegler, F.P., Vander Schueren, P. (20 juni 2024) Customs valuation update. Sprekers bij Top-Level Seminar on EU Customs Law 2024.

4.2 Nationaal

1. Gruson, J. (4 oktober 2024) panellid “Verkopen op digitale platforms? De Belastingdienst kijkt mee. De impact van DAC7 in Nederland”, onder de paraplu van het onderzoeksproject ‘Designing the tax system for a Cashless, Platform-based and Technology-driven society’ (CPT project). Panelsessie UvA.
2. Hemels, S. (11 april 2024) Dagvoorzitter alumnievent ESL Kansen(on)gelijkheid Erasmus Universiteit Rotterdam. Spreker bij Alumni-event ESL.
3. Hemels, S. (14 oktober 2024) De Afdeling advisering van de Raad van State. Spreker bij Concerndirectie Fiscaal Juridische Zaken van het Ministerie van Financiën.
4. Hemels, S. (15 maart 2024) Is het terecht dat de erfbelasting door velen wordt gehaat? theatercollege in theater de Kom, Nieuwegein, Universiteit van Nederland.
5. Hemels, S. (18 juni 2024) De stichting, een onbegrensde rechtsvorm? Spreker bij KNB/WPNR-congres 2024.
6. Hemels, S. (22 maart 2024) Dagvoorzitter Symposium Tax Talent Traineeship Belastingdienst, Bestaanszekerheid en fiscaliteit. Spreker bij Belastingdienst.
7. Hemels, S. (25 april 2024) Tax College Tour The Floris met Sigrid Hemels en Charles Groenhuijsen (interview), Koninklijke Industriële Groote Club Amsterdam. Spreker bij Tax College Tour The Floris.
8. Hemels, S. (5 juni 2024) Dagvoorzitter dertiende congres der R.F.V. Christiaanse-Taxateur Belastingen en AI; een nieuw tijdperk voor fiscale innovatie. Spreker bij dertiende congres der R.F.V. Christiaanse-Taxateur Belastingen en AI.
9. Hemels, S. (9 april 2024) Paneldiscussie Money Talks: Belasting, eerlijker kunnen we het niet maken. Spreker bij Forum Groningen en Studium Generale Rijksuniversiteit Groningen.
10. Hemels, S. (20 maart 2024) Is het terecht dat de erfbelasting door velen wordt gehaat? theatercollege in theater C, Hoofddorp, Universiteit van Nederland.
11. Hemels, S. (9 oktober 2024) De Afdeling advisering van de Raad van State. Spreker bij Fiscale tafel van Sociëteit De Witte.
12. Jie-A-Joen, C. (2 oktober 2024) Inleiding Transfer Pricing. Spreker bij Stichting Opleiding Belastingadviseurs (SOB).
13. Jie-A-Joen, C. (9 december 2024) Inleiding Transfer Pricing. Spreker bij Stichting Opleiding Belastingadviseurs (SOB).
14. Jie-A-Joen, C. (9 oktober 2024) Transfer Pricing Waarderingen. Spreker bij Stichting Opleiding Belastingadviseurs (SOB).
15. Kastelein, R. (27 maart 2024) Onderzoekservaringen. Spreker bij PhD-bijeenkomst Law & Tax.
16. Kastelein, R. (28 maart 2024) Onderzoekservaringen. Spreker bij Onderzoeksbijeenkomst
17. Kastelein, R., Schep, A. (16 september 2024) GBD Studiemiddag. Spreker bij Gemeentebelastingen en basisinformatie Drechtsteden.
18. Kastelein, R., Schep, A. (20 maart 2024) BIZ: duurzaam instrument voor de toekomst? Spreker bij VNG Belastingconferentie.
19. Kastelein, R., Schep, A. (30 mei 2024) Actualiteiten lokale belastingen. Spreker bij LVLB-congres.
20. Merkx, M. (1 juli 2024) Plaats van dienst en afnemer van de prestatie. Spreker bij Stichting Opleiding Belastingadviseurs (SOB).
21. Merkx, M. (10 april 2024) Panellid bij jamsessie btw-fraude. Spreker bij Btw-jamsessie.
22. Merkx, M. (11 december 2024) Panellid btw-jamsessie. Spreker bij Btw-jamsessie.
23. Merkx, M. (11 oktober 2024) Jurisprudentie Hof van Justitie en plannen Europese Commissie. Spreker bij Btw-congres 2024.
24. Merkx, M. (15 oktober 2024) Plaats van dienst en vaste inrichting. Spreker bij Erasmus Fiscal Studies (EFS) BV.
25. Merkx, M. (25 juni 2024) Tax Talks – uitzending 25 juni 2024. Spreker bij Sdu.
26. Merkx, M. (27 juni 2024) Fiscale eenheid met en zonder grenzen. Spreker bij Belastingdienst.
27. Merkx, M., Ghirah, R., Gruson, J., Bormann-Bakker, M. (12 december 2024) VAT in the digital age. Sprekers bij Webinar EFS.
28. Merkx, M., Heijnen, B. (30 september 2024) Btw-actualiteiten. Spreker bij Stichting Opleiding Belastingadviseurs (SOB).

29. Merckx, M., Vanhorick, R. (15 april 2024) Stand van zaken ViDA en update douanewetboek. Spreker bij NOB Winter school 2024.
30. Monsma, A. (15 april 2024) Belastingrecht als bijzonder bestuursrecht. Spiegel vanuit de jurisprudentie. Spreker bij Studiedag Bestuursrecht Rechtbank Oost-Brabant.
31. Monsma, A. (16 april 2024) AI en WOZ: wat moet de rechter ermee? Spreker bij Themamiddag AI en WOZ.
32. Monsma, A. (16 mei 2024) WOZ en lokale belastingen - formele actualiteiten. Spreker bij Studiedag Bestuursrecht van de Rechtbank Den Haag.
33. Monsma, A. (18 november 2024) College Wet WOZ. Spreker bij Fiscaal Economisch Instituut BV.
34. Monsma, A. (20 maart 2024) Responsieve WOZ. Spreker bij VNG Belastingconferentie.
35. Monsma, A. (5 november 2024) Actualiteiten WOZ en parkeerbelastingen. Spreker bij Rechtbank Rotterdam.
36. Schep, A. (28 maart 2024) Bekostiging van Gebiedsontwikkeling. Spreker bij SKG Jaarcongres 2024.
37. Schippers, M. (1 oktober 2024) Extraterritoriale effecten van EU-hervormingen op het gebied van de indirecte belastingen en het douanerecht. Spreker bij Jaarlijks Fiscaal Congres.
38. Schippers, M. (10 oktober 2024) Actualiteiten douanewaarde. Spreker bij 17^e Nationaal Douanecongres.
39. Schippers, M. (22 oktober 2024) Douanerechten, heffingen bij invoer. Spreker bij Post-Master Indirecte Belastingen.
40. Schippers, M. (11 november 2024) Uitdagingen bij ondergewaardeerde goederen. Spreker bij Onderzoeksbijeenkomsten 2024 – Departement Law & Tax.
41. Schippers, M., Ramautarsing, R.R. (24 januari 2024) Btw bij in- en uitvoer. Sprekers bij Nederlandse Orde van Belastingadviseurs.
42. Schippers, M., van Esdonk-Bongaarts, L. (11 oktober 2024) Rapportageverplichtingen. Sprekers bij Nationaal Btw-congres.

5 Rapporten

1. Allers, M., Schep, A., Hoeben, C., Kastelein, R., & Monsma, A. (2024). *Mogelijkheden voor invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting ter bevordering van de woningbouw.*
2. ESBL & Fontys Hogeschool Economie en Communicatie (2024). *Investeren in het organiserend vermogen en de verduurzaming van bedrijventerreinen met behulp van bedrijveninvesteringszones.*

